

Užsakovas: Ukmergės rajono savivaldybės administracija

Ukmergės miesto žalinimo planas

Rengėjas: UAB "Kraštotvarka ir teritorijų planavimas", 2024

Užsakovas	UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA
Dokumento pavadinimas	UKMERGĖS MIESTO ŽALINIMO PLANAS
Įvykdymo data	2024-10-15
Sutarties data ir numeris	2024-04-16 Nr. 61-124

Užsakovas Ukmergės rajono savivaldybės administracija Kęstučio a. 3, 20114 Ukmergė Tel. +370 340 60314, +370 340 60414, el. p. savivaldybe@ukmerge.lt			
Rengėjas Gvazdikų g-vė 36 LT-10105, Vilnius, el. paštas uabkrastotvarka@gmail.com			
Pareigos	Atestato Nr.	Vardas, pavardė	Parašas
Direktorė/projekto vadovė	ŽPRV Nr. 41	Aušra Kitovienė	
Projektų vadovė / kraštovaizdžio specialistė	TPV 0025	Rita Palčiauskaitė	
Projektų vadovas/architektas	A 941	Dainius Kitovas	
Kraštovaizdžio/GIS specialistė		Vida Bujauskienė	

TURINYS

1. TEKSTINĖ DALIS	4
ĮVADAS	4
SĄVOKOS	5
2. ŽALIOSIOS INFRASTRUKTŪROS POREIKIO ANALITINĖ SCHEMA	6
1. Nagrinėjamos teritorijos parinkimas ir ribų nustatymas	6
2. Strateginio ir teritorijų planavimo dokumentų analizė	7
3. Bendra apžvalga	12
3.1. Geografinė teritorijos situacija	12
3.2. Želdynų sistema	15
3.3. Gamtinio karkaso struktūra	18
3.4. Kraštovaizdžio pobūdis.	21
3.5. Hidrologinės ir hidrografinės sąlygos, užliejamos teritorijos	22
3.6. Reljefas ir dirvožemis	24
3.7. Biologinės įvairovės apsauga	26
3.8. Taršos ir jos šaltinių įvertinimas	26
3.9. Teritorijos mikroklimato ir atsparumo klimato kaitai analizė	27
3.10. Socialinių ir ekonominių aspektų analizė	28
4. Probleminių zonų ir prioritetinių teritorijų žaliosios infrastruktūros sprendimams įgyvendinti išskyrimas	29
II. ŽALINIMO PLANAS	39
1. Žalinimo plano vizija	39
1. Žalinimo plano rengimo tikslai ir uždaviniai	39
2. Prioritetinių teritorijų esama būklė ir siūlomas tvarkymas	41
3. Žalinimo plano priemonių įgyvendinimo planas	55
4.1. Žalinimo plano priemonių aprašymas	60
4.1.1. Želdiniai, želdinių tvarkymas	72
4.1.2. Vejos, pievos, gėlynai	73
4.1.3. Poilsio infrastruktūra	75
4.1.4. Susisiekimo infrastruktūra	78
B. GRAFINĖ DALIS	82
1. Žaliosios infrastruktūros poreikio analitinės schemos brėžinys M 1:2000	82
2. Prioritetinių teritorijų esamos būklės analizės tyrimų išvadų brėžiniai M 1:2000	82

C. PRIEDAI	83
1 priedas. Rekomenduojamų sodinti medžių ir krūmų dekoratyvinių formų pavyzdžiai	83
2 priedas. Daugiamečių gėlių kompozicijų palankių vabzdžiams apdulkintojams pavyzdžiai	83
3 priedas. Pelkėtų (drėgnų) vietų augalų pavyzdžiai	83

1. TEKSTINĖ DALIS

IVADAS

Ukmergės miesto žalinimo planas rengimas įgyvendinant 2022–2030 metų Regionų plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų Regionų plėtros programos patvirtinimo“ ir 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonę Nr. 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“.

TIKSLAS – numatyti priemones ir sprendinius urbanizuotose miesto teritorijose (Ukmergės m. – 4 gardelės), kur gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km² arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5,

<https://vrm.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=ca5b3fe51db54336bda82a3f8ec6e4de>.

Detalūs Žalinimo plano rengimo tikslai ir uždaviniai pateikiami II skyriuje.

Nagrinėjama teritorija - Ukmergės miestas.

Žalinimo planą sudaro du etapai: žaliosios infrastruktūros poreikio analitinės schemos (žemėlapis) (toliau – Schema) parengimas ir Žalinimo plano parengimas.

I. Schemos parengimas:

- ribų nustatymas;
- strateginio ir teritorijų planavimo dokumentų analizė;
- probleminių zonų identifikavimas;
- prioritetinių teritorijų žaliosios infrastruktūros sprendimams įgyvendinti išskyrimas.

II. Žalinimo plano parengimas:

- Žalinimo plano vizijos apibūdinimas;
- detali esamos būklės analizė atrinktose teritorijose (efektyvių priemonių parinkimui);
- Žalinimo plano priemonių įgyvendinimo planas.

Žalinimo plano priemonės planuojamos tik valstybei ar savivaldybei priklausančioje žemėje.

Žalinimo planas rengiamas vadovaujantis Schemos ir Žalinimo plano turinio reikalavimais, grafines dalies reikalavimais, Žalinimo plano išsamios esamos būklės analizės reikalavimais, Žalinimo plano priemonių įgyvendinimo plano formos reikalavimais, nurodytais Aplinkos ministro 2023-11-03 įsakymu Nr. D1-361 patvirtintos Regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairių 3 priede „Žalinimo planų rengimo metodika“, LR Želdynų įstatymu, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo planu (toliau - LR Bendrasis planas), patvirtintu LR Vyriausybės 2021 m., Ukmergės miesto bendrojo planu (toliau - Ukmergės miesto BP), patvirtintu 2024 m. balandžio 25 d. Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 7-129 „Dėl keičiamo Ukmergės miesto teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“, Statybos techniniais reglamentais, Technine specifikacija.

Žalinimo planas yra Schemą paaiškinantis dokumentas, skirtas planuoti konkrečias priemones.

SĄVOKOS

Žalioji infrastruktūra - gamtiniai, pusiau gamtiniai elementai, technologinės inžinerinės sistemos ir įrenginiai, kitos priemonės, kurių sandara ir funkcionavimas grindžiami natūraliai gamtoje vykstančiais procesais ir kurie atlieka kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijas, padeda prisitaikyti prie klimato kaitos ir sumažinti jos poveikį, sudaro sąlygas palaikyti biologinę įvairovę ir ją gausinti, gerinti žmonių gyvenamosios aplinkos kokybę, plėtoti kitas ekosistemines paslaugas¹.

LR Bendrajame plane naudojamos sąvokos:

Kraštovaizdis	Kraštovaizdis – žemės paviršiaus gamtinių (paviršinių uolienu ir reljefo, pažemio oro, paviršinių ir gruntinių vandenų, dirvožemio, gyvųjų organizmų) ir (ar) antropogeninių (archeologinių liekanų, statinių, inžinerinių įrenginių, žemės naudmenų ir informacinio lauko) komponentų, susijusių medžiagiais, energiniais ir informaciniais ryšiais, teritorinis junginys sausumoje ir vandenyje. Žmonių suvokiama vietovė (teritorija), kurios pobūdį nulėmė gamtiniai ir (ar) antropogeniniai veiksniai ir jų sąveika. ²
Kultūrinis kraštovaizdis	Žmogaus veiklos sukurtas ir jo sambūvį su aplinka atspindintis kraštovaizdis. ³ LR BP sprendiniuose kultūrinis kraštovaizdis apima urbanistinę, susisiekimo, inžinerinę, agrarinę, kraštovaizdžio formavimo ir saugomo kultūrinio kraštovaizdžio sistemas, sukuria materialų pagrindą vystyti socialines, ekonomines, rekreacines kultūrinės raiškos veiklas, užtikrina darnų sambūvį su gamtinio kraštovaizdžio elementais sausumoje ir jūroje.
Linijinė infrastruktūra	Sausumos (pėsčiųjų, dviračių, automobilių) ir vidaus vandenų keliai ir trasos, pritaikytos rekreacijai.
Miestiškas (antropogeninis, urbanizuotas) kraštovaizdis	Žmogaus veiklos sukurtas, veikiamas, palaikomas ir vystomas kraštovaizdis (miestai, miesteliai, kompaktiškai užstatytų kaimų ir didelių techninių inžinerinių kompleksų teritorijos) gamtinio kraštovaizdžio terpėje.
Žalioji infrastruktūra	Ekosistemų didelės gamtinės vertės ekosistemos plotai (salpos, šlapžemės, natūralūs miškai) ar natūralūs kraštovaizdžio elementai (miesto želdynai, vandentėkmės), kurie užtikrina biologinės įvairovės plitimą bei išsaugojimą ir kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijas. Dirbtiniai, kraštovaizdžio biologinę įvairovę didinantys ir ekologines kompensavimo funkcijas gerinantys elementai (kanalai, ekologiniai tiltai ir pan.

¹ LR Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnis. Pagrindinės sąvokos, 2024-07-01 redakcija

² Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos krypčių aprašas, patvirtintas LR Vyriausybės nutarimu

³ Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 2 straipsnio 22 punktas.

2. ŽALIOSIOS INFRASTRUKTŪROS POREIKIO ANALITINĖ SCHEMA

1. Nagrinėjamos teritorijos parinkimas ir ribų nustatymas

Regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairėse, patvirtintose Aplinkos ministro 2023 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. D1-361, nustatyti reikalavimai projektams, finansuojamiems pagal regioninę pažangos priemonę. Išankstinėse sąlygose nurodoma, kad projektai įgyvendinami urbanizuotose teritorijose, kurių gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km² arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5 (t. y. neatitinka optimalaus Lietuvos teritorijos žemės naudmenų plotų santykio, kurį sudaro 60 proc. natūralios naudmenos ir 40 proc. intensyvaus naudojimo antropogeninės naudmenos) taip, kaip numatyta LR Bendrajame plane, žalinimo planuose ar žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose. Siekiant prasmingo Ukmergės miesto žalinimo, būtina įvertinti, kurios miesto teritorijos turi didžiausią tam tikrų žaliosios infrastruktūros sprendimų poreikį. Tuo tikslu, identifikuojant žaliosios infrastruktūros poreikį tam tikroje teritorijoje, buvo nagrinėjami demografiniai, aplinkos kokybės, gamtinio karkaso, rekreacinio intensyvumo ir kiti duomenys.

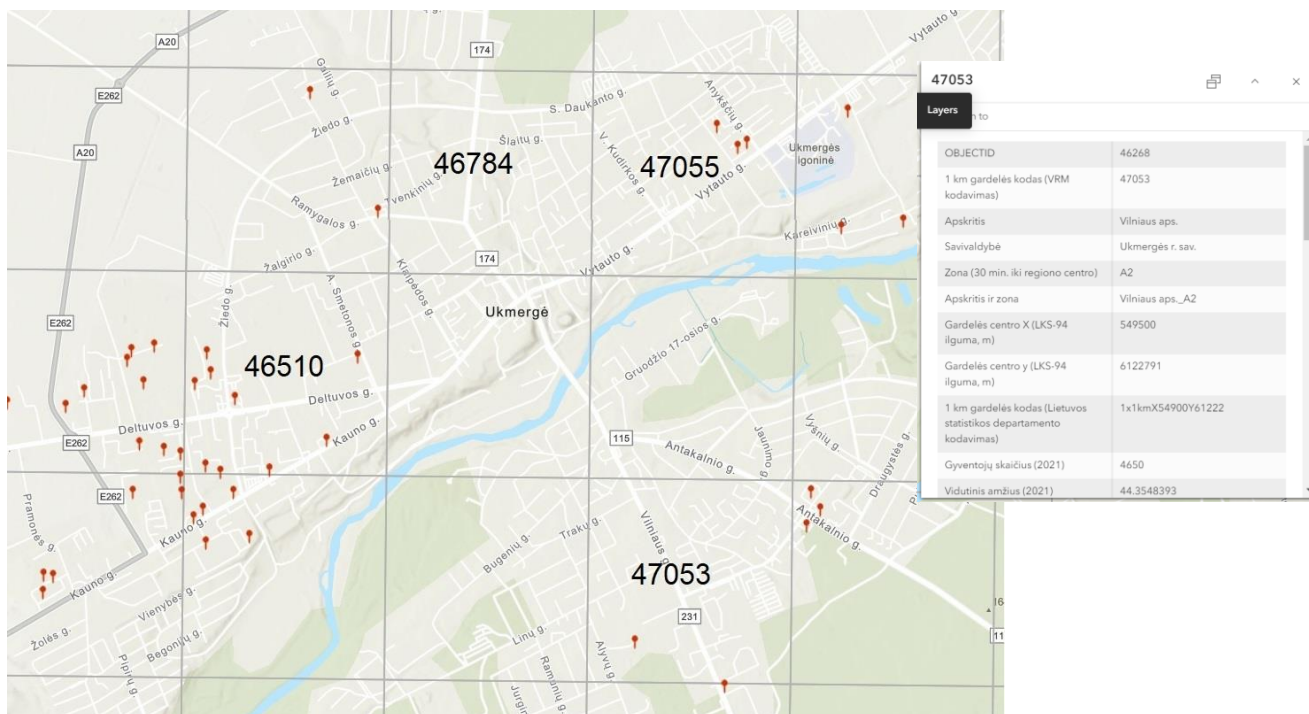
Duomenys apie gyventojų tankumą ir gamtinių bei antropogeninių plotų santykį 1 km² skelbiami (generuojami) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos interaktyviame žemėlapyje (<https://vrm.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=ca5b3fe51db54336bda82a3f8ec6e4de>) (toliau - interaktyvus žemėlapis). Duomenys generuojami atributinėje lentelėje 1 km² gardelėmis (toliau - gardelė, gardelės). 1 lentelėje pateikiami aktualūs duomenys iš interaktyvaus žemėlapių, pagal kuriuos buvo nustatomos nagrinėjamos teritorijos ribos. Lentelės skiltyje „Gyventojų skaičius“ nurodomas 1 km² gardelėje esantis gyventojų tankumas, lentelės skiltyje „Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis“ nurodomas nelaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis paprastąja trupmena, skaitiklyje – nelaidžių dangų skaitinė išraiška, vardiklyje – žaliosios infrastruktūros skaitinė išraiška (pvz.: 4/6, 4 – nelaidžios dangos; 6 – žalioji infrastruktūra). Gamtinių ir antropogeninių plotų santykis apskaičiuojamas žaliosios infrastruktūros skaitinę reikšmę dalijant iš nelaidžių dangų skaitinės reikšmės. Į mažesnio nei 1500/km² gyventojų tankumo teritoriją gali patekti ne daugiau kaip 20 proc. tvarkomos teritorijos.

Siekiant plėtoti žaliąją infrastruktūrą Ukmergės mieste bei vadovaujantis Technine specifikacija ir LR Aplinkos ministerijos parengtais „Žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapių sudarymo principais“, Ukmergės miesto BP sprendiniais bei interaktyviu žemėlapiu, buvo atrinktos gardelės (1 pav.), kur gyventojų tankumas yra 1500 km² ar didesnis, o bendro naudojimo ir viešųjų želdynų teritorijose nelaidžių dangų bei žalumos santykis yra mažesnis nei 1,5.

1 lentelė. Gardelių statistiniai duomenys

1km ² gardelės Nr. (pagal VRM)	Gyventojų tankumas, 2021 m.	Gyventojų vid. amžius, 2021 m.	Medžių, vandens, žolės danga, kv.m	Nelaidžių dangų kiekis, kv. m.	Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastrukt. santykis
---	-----------------------------	--------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	---

46510	2377	44,11	332543	288304	5/5
46784	1641	46,52	248830	259860	5/5
47055	3550	49,26	171182	323288	7/3
47053	4650	44,35	262158	326542	6/4

1 pav. Parinktos gardelės Ukmergės mieste, šaltinis

<https://vrmaps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=ca5b3fe51db54336bda82a3f8ec6e4de>.

Į gardelės 47053 ir 47055 patenka daugiabučių gyvenamųjų kvartalai Anykščių g., Miško, Jaunimo gatvėse (Dukstynos ir Pivonijos mikrorajonai). Gardelė 46784 apima Ukmergės tankiai užstatytą senamiesčio (unikalus kodas 17116) dalį, per kurią teka Vilkmargėlės upė. Į gardelę 46510 patenka buvusio "karinio miestelio" teritorija ir daugiabučių namų kvartalas tarp Žiedo, Deltuvos, Stoties ir Kauno gatvių.

2. Strateginio ir teritorijų planavimo dokumentų analizė

LR Vyriausybės programa. Aštuonioliktosios LR Vyriausybės programoje, patvirtintoje 2020 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIV-72, numatyta įgyvendinti žaliajo kurso siekius. Vienas uždavinių įgyvendinant žaliąjį kursą - įgalinti savivaldą kurti gyvenimui patogius miestus ir miestelius, padėti savivaldybėms numatyti strategines miesto vystymo zonas, infrastruktūros koridorius, viešąsias erdves, visuomeninių pastatų vietas ir žaliąją infrastruktūrą visuomenės poreikiams tenkinti.

Nacionalinė klimato kaitos valdymo darbotvarkė, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490. Viena iš pritaikymo prie klimato kaitos silpnųjų

Lietuvoje yra tai, kad, siekiant didinti prisitaikymą prie ekstremalių reiškinių ir mažinti jų sukeltą žalą, nepakankamas dėmesys skiriamas gamtos procesais pagrįstiems sprendimams (angl. *nature-based solutions*, pvz., žaliosios infrastruktūros kūrimas miestuose, ekosistemų atkūrimas), kurie dažnai padeda suvaldyti ne tik kylančias rizikas, bet ir suteikia papildomos naudos tiek gyventojų gerovei, tiek kraštovaizdžio ir biologinei įvairovei. Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje nustatyti Lietuvos klimato kaitos valdymo politikos iki 2030 m., iki 2040 m. ir ilgalaikiai iki 2050 m. tikslai ir uždaviniai klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos padarinių srityse. Lietuvos prisitaikymo prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių politikos tikslas – sumažinti esamą ir numatyti galimą gamtinių ekosistemų ir šalies ekonomikos sektorių pažeidžiamumą, sustiprinti gebėjimą prisitaikyti, ekonomiškai efektyviai sumažinti riziką ir žalą, išlaikyti ir padidinti atsparumą klimato kaitos pokyčiams, siekiant užtikrinti palankias visuomenės gyvenimo ir darnios ūkinės veiklos sąlygas, kad nekiltų grėsmė maisto gamybai. Su Žaliniu planu susiję šie trumpalaikiai tarpsektoriniai prisitaikymo prie klimato kaitos tikslai ir uždaviniai:

- urbanizuotose teritorijose – planuoti gyvenvietes, miestų teritorijas ir erdves vadovaujantis darnaus vystymosi ir žaliosios infrastruktūros principais, ekosisteminių paslaugų vertinimu, gamtos saugojimu ir atsparumo didinimu pagrįstu požiūriu;
- teritorijų planavimo dokumentuose numatyti atsparią klimato kaitos pokyčiams komunalinio ūkio ir darnaus judumo infrastruktūrą, žaliąsias zonas, kitas priemones;
- įvertinti Lietuvos teritorijos (savivaldybių lygiu) jautrumą klimato kaitos padariniams, numatyti klimato kaitos sukeltos rizikos ir grėsmių valdymo priemones savivaldybių veiklos planuose;
- miestams, turintiems daugiau kaip 20 tūkst. gyventojų, pasirengti miestų žalinimo planus ir su bendruomenėmis juos įgyvendinti;
- miestus planuoti užtikrinant „karščio salų“ efekto susidarymo mažinimą, įrengiant pralaidžias žaliąsias liūčių vandens susikaupimo vietas (pvz., dirbtinius vandens telkinius), vandeniui pralaidžias žemės paviršiaus dangas; mažinti šilumos apkrovą miestuose sodinant medžius ir plėtojant žaliąsias erdves.

Ukmergės rajono savivaldybės 2024–2026 m. strateginis veiklos planas, patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu 2024 m. sausio 25 d. Strateginiame veiklos plane vienas iš uždavinių yra išvalyti užterštas teritorijas ir sutvarkyti kraštovaizdį. Vykdam šį uždavinį, 2024–2026 m. laikotarpiu planuojama plėsti žaliąją infrastruktūrą labiausiai urbanizuotose Ukmergės miesto teritorijose. Projekto tikslas - stiprinti gamtos, biologinės įvairovės bei žaliosios infrastruktūros apsaugą ir išsaugojimą labiausiai urbanizuotose miesto dalyse, mažinti visų rūšių taršą. Veikla apima žalinimo planų parengimą, žalinimo planuose numatytų priemonių įgyvendinimą: želdynų ir želdinių inventorizavimą, viešųjų želdynų ir želdinių būklės ekspertizių atlikimą, edukacinės paskirties lauko informacinių sistemų kūrimą ir pan. Tankiausiai gyvenamose Ukmergės miesto vietose planuojama įrengti žalias erdves.

LR Bendrasis planas. LR Bendrajame plane žaliosios infrastruktūros plėtojimo aktualios nuostatos pateikiamos urbanistinės sistemos, gamtinio kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtinio karkaso temose.

Urbanistinė sistema, miestų viešos ir žalios erdvės. Skatinti saugias, įtraukias, prieinamas žaliasias ir kokybiškas viešąsias erdves kaip socialinio ir ekonominio vystymosi veiksnius, darniai panaudoti jų potencialą. Stiprinti ir intensyvuoti visų urbanistinių centrų ekologines struktūras, projektuoti ekosistemų paslaugas, stiprinti ir kurti žaliuosius koridorius ir žaliasias jungtis. Kraštovaizdžio architektūros priemonėmis žaliasias erdves darniai integruoti į istorinį urbanistinį kraštovaizdį, išsaugant jo vertingąsias savybes. Vystant urbanizuotas teritorijas užtikrinti viešų atvirų erdvių pasiekiamumą pėsčiomis per 10 min. (taip pat žr. 372 p.)

Kraštovaizdžio struktūros optimizavimas ir formavimas urbanizuotose teritorijose. Identifikuoti, palaikyti, puoselėti ir eksponuoti išskirtinės vertės urbanizuotų teritorijų kultūrinį kraštovaizdį, jam būdingą savitą užstatytų ir atvirų erdvių santykį, panorامينius vaizdus, istoriniu urbanistiniu ir gamtiniu aspektu vertingo ir vaizdingo kraštovaizdžio plotus. Užtikrinant socialiniu ir aplinkos kokybės požiūriu palankias gyvenimo sąlygas, formuoti optimalią moksliskai pagrįstą urbanistinio kraštovaizdžio struktūrą, išsaugoti ir gausinti natūralius kraštovaizdžio elementus ir biologinę įvairovę. Tvarkyti ir prižiūrėti urbanizuotų teritorijų natūralias ir pusiau natūralias erdves (medynai, pievos, vandens telkiniai, slėniai, šlapynės) taip, kad procesai, vykstantys jose, atitiktų ar atkartotų natūralius gamtinius procesus. Savivaldybių strateginio ir/ar kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose detalizuoti biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamų paslaugų palaikymui skirtus sprendimus, želdynų sistemos formavimo, apsaugos, tvarkymo reikalavimus, apsaugos priemonės. Šiuose planuose derinti žaliosios infrastruktūros vystymo politikos, reguliavimo ir finansines priemones.

Gamtinio karkaso formavimas. Atkurti stipriai pažeistų ir degraduotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą urbanizuotose teritorijose, pasitelkiant alternatyvias (natūralias arba dirbtines) ekologinio kompensavimo priemones (atkuriama natūrali ar jai artima kraštovaizdžio struktūra, ekosistemos, gamtiniai elementai). Gamtinio karkaso elementai kultūros paveldo vietovėse formuojami pagal kultūros vertybių apsaugos reikalavimus. Urbanizuotose teritorijose formuoti želdynų sistemą, kaip integralią gamtinio karkaso ir urbanistinio audinio dalį, užtikrinti žaliosios infrastruktūros formavimą ir plėtrą. Nacionaliniame, regionų ir savivaldybės lygmenyje prioritetą teikiamas žaliosios infrastruktūros formavimui gamtinio karkaso teritorijose, o vietovės lygmenyje – atskirųjų ir priklausomųjų želdynų sistemoje (žr. 373.1 p.).

Gamtinio karkaso vystymas urbanizuotose teritorijose. Didinant urbanizuotų teritorijų geoekologinį potencialą, siekiant sudaryti sąlygas natūralių procesų raiškai, užtikrinant miestų mikroklimato reguliavimo prielaidas, didinant urbanizuotų teritorijų prisitaikymo prie ekstremalių klimato reiškinių galimybes bei gerinant gyvenimo ir aplinkos sąlygas numatoma didinti vyraujančio žemo geoekologinio potencialo teritorijose gamtiniam karkasui priskirtų teritorijų natūralumą, stabilumą ir atsparumą išoriniam poveikiui, sudaryti palankias sąlygas biologinei įvairovei, formuoti žaliosios infrastruktūros objektus; išsaugoti ir stiprinti ekosistemų paslaugas esamuose ir naujai kuriamuose želdynuose, miškuose, paviršinio vandens telkiniuose ir jų pakrantėse, pelkėse, požeminio vandens iškrovos srityse, užliejamose teritorijose, kitose šlapynėse ir vietovėse, kuriose vyksta natūralūs gamtiniai procesai; gamtinio karkaso ir urbanizuotų teritorijų sankirtos arealuose, remiantis geoekologinio potencialo vertinimu, užtikrinti biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamų paslaugų

palaikymui skirtų sprendimų ir reikalavimų įgyvendinimą. Šie sprendimai ir reikalavimai (pirmenybė teikiama technologijoms, priemonėms ir medžiagoms, užtikrinančioms gerą aplinkos komponentų būklę) nustatomi normatyviniuose statybos techniniuose dokumentuose; siekiant padidinti teikiamų ekosistemų reguliacinių ir kultūrinių paslaugų kokybę ir pasiekiamumą, formuoti linijinę rekreacinę infrastruktūrą, išnaudojant miškingas gamtinio karkaso jungtis urbanizuotose teritorijose. Miestų, priemiesčių ir urbanizuotų vietovių bei jų artimos aplinkos miškuose sudaryti sąlygas reguliacinėms ir kultūrinėms ekosistemų paslaugoms teikti, gyvenamosios aplinkos mikroklimatui saugoti.

Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialusis planas, patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 7-15. Šiame plane pateikiamos pagrindinės planavimo gairės neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimui ir poilsio organizavimui, bendros želdynų tvarkymo rekomendacijos, neužstatytų erdvių formavimo pasiūlymai. Siekiant pasiekti geriausių rezultatų formuojant Ukmergės miesto kraštovaizdį bei norint sistemingai vystyti viešąsias miesto erdves, specialiuoju planu rekomenduojama sprendinius įgyvendinti vadovaujantis prioritetiškumo principu. Specialiajame plane išskiriami šie prioritetai:

I-uoju prioritetu siūloma įgyvendinti sprendinius numatytus centrinėje Ukmergės miesto dalyje – Ukmergės senamiestyje.

II-uoju prioritetu siūlomas Šventosios upės pakrančių neužstatytų erdvių formavimas ir pritaikymas rekreacijai.

III-uoju prioritetu rekomenduojama tvarkyti toliau nuo centrinės miesto dalies esančias viešąsias erdves.

Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo specialusis planas, patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. 7-329. Laikantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo (generalinio), Vilniaus apskrities ir Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos bendruosiuose planuose patvirtinto gamtinio karkaso modelio, nustatytos naujos gamtinio karkaso dalys - vietinės svarbos gamtinio karkaso elementai, kurie dėl mastelio smulkumo negalėjo būti įvertinti šalies, apskrities bei rajono lygmens bendruosiuose planuose. Plane nustatytos gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio formavimo kryptys, pateikiami įgyvendinimo prioritetai. Vieną iš didžiausių svarbą išskirtų gamtinio karkaso sudėtinių dalių turi regioninis Šventosios migracijos koridorius, kuris reikalauja daugiausia dėmesio tvarkymui. Įvertinus gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą - patikimas, ribotas, silpnas, pažeista teritorija, nustatytos kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų kraštovaizdžio formavimo kryptys:

- išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (T1, M1, S1);
- palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas (T2, M2, S2);
- grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (T3, M3, S3);
- pažeistos gamtinio karkaso teritorijos (Sp, Tp).

Ukmergės miesto BP, patvirtintas 2024 m. balandžio 25 d. Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 7-129. Ukmergės miesto bendrajame plane be pagrindinių teritorijos funkcinio zonavimo ir naudojimo reglamentų, nustatyti ir gamtinio karkaso, kraštovaizdžio, želdynų sistemos formavimo sprendiniai. Ukmergės miesto bendrasis planas apjungia, patikslina ar detalizuoja ir papildo

pagal pasikeitusią situaciją anksčiau parengtų specialiųjų planų sprendinius. Detaliau želdynų, gamtinio karkaso formavimo sprendiniai analizuojami aiškinamojo rašto 3.2 ir 3.3 skyriuose.

Ukmergės senamiesčio u. k. 17116 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas - tvarkymo planas (paveldotvarkos projektas), patvirtintas Lietuvos kultūros ministro 2014 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. JV - 594. Specialiojo plano sprendiniais numatyta tikslinė paveldosaugos veikla, nukreipta Ukmergės senamiesčio ir jame esančių kultūros vertybių išsaugojimui užtikrinti reglamentuojant bet kokią veiklą, galinčią pažeisti senamiesčio vertingąsias savybes. Specialiojo plano sprendiniuose nustatyta, kad galimas viešųjų erdvių atkūrimas ir plėtra “Naujų viešųjų erdvių kūrimas ir egzistuojančių aikščių atgaivinimas - ne tik gerina gyvenimo sąlygas Senamiestyje, bet gerina ir paties miesto įvaizdį. Be to, tokie pokyčiai skatina gyventojus bei savininkus dalyvauti atgaivinimo procese”.⁴

Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialusis planas, patvirtintas 2015 m. birželio 25 d. Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 7-72. Nagrinėjama teritorija patenka į daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalą Nr. 4 (teritorija yra tarp dviejų reikšmingų miesto gatvių – Vilniaus ir Antakalnio) ir Nr. 7 (teritorija tarp Vytauto, Anykščių, S. Daukanto gatvių). Kvartale Nr. 4 numatyti 11 atskirųjų vietinių želdynų plotai (rekomenduojami sklypai Nr. 13 ir Nr. 23, Nr. 37, Nr. 57, Nr. 61, Nr. 62, Nr. 66, Nr. 68, Nr. 74, Nr. 77, Nr. 80), kurie kartu sudaro 35169 kv.m plotą. Specialiojo plano sprendiniais kvartale Nr. 7 nustatomos daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijų ribos. Įvertinus esamą kvartalo užstatymą, gretimybes, esamą inžinerinę infrastruktūrą, numatyta maksimali galima infrastruktūros plėtra, pasiūlytos priemonės oro taršos ir triukšmo poveikio mažinimui. Kvartale numatyti 7 atskirųjų vietinių želdynų plotai (rekomenduojami sklypai Nr. 1, Nr. 11, Nr. 19, Nr. 37, Nr. 44, Nr. 47, Nr. 48), kurie kartu sudaro 22800 kv.m plotą. Priklausomųjų želdynų plotų normatyvai įvertinti specialiojo sprendiniais teritorijas priskiriant prie daugiabučių gyvenamųjų namų (daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių sklypuose priklausomųjų želdynų plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 30% viso sklypo ploto) ir prie susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijų (sisisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijose priklausomųjų želdynų plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 12% viso sklypo ploto).

Detalusis planas tarp Žiedo g., Žalgirio g., A. Smetonos g. ir Deltuvos g., patvirtintas 2014 m. liepos 3 d. Ukmergės rajono administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 13-1000. Detaliajame plane pateikta informacija apie numatomą “karinio miestelio” pertvarkymą. Vadovaujantis 2006 m. UAB “Vilniaus architektūros studijos”, VšĮ Darnaus vystymo centro ir Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijos parengta „Ukmergės karinio miestelio teritorijos pritaikymo verslui koncepcija“, Ukmergės karinio miestelio teritorijos pertvarkymui siūloma įgyvendinti kompleksinio integralaus poilsio, švietimo, prekybos ir pramogų parko sukūrimo projektą. Tokį parką turėtų sudaryti trys skirtingo pobūdžio zonos:

1. Militarinių pramogų parko zona;
2. Laisvalaikio pramogų parkas su amatų miesteliu – viešojo parko zona;
3. Ekspozicinių namų parko zona.

⁴ Ukmergės senamiesčio (unikalus kodas kultūros vertybių registre 17116, buvęs kodas u 36) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (saugomų vietovių ir apsaugos zonų tvarkymo) specialusis planas - tvarkymo planas (paveldotvarkos projektas), patvirtintas Lietuvos kultūros ministro 2014 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. JV - 594. Sprendiniai. Aiškinamasis raštas

4. Ir juos administruojantis bei apjungiantis audiovizualinis centras

1. *Militarinių pramogų parko zona.* Militarinis parkas turėtų būti aktyvaus teatralizuoto poilsio visai šeimai, paaugliams, įvairių tarnybų atstovams, specialių fizinių treniruočių, ekstremalių potyrių ir emocijų, mokomųjų, pramoginių, pilietinių ir atitinkamas vertybes ugdančių pramogų ir užsiėmimų vieta, kuri sutrauktų įvairaus amžiaus, socialinio statuso ir profesijų lankytojus. Šioje specialiai įrengtoje zonoje be siūlomų paslaugų ir militarinių pramogų, galėtų vykti ir įvairūs proginiai renginiai, pavyzdžiui, susiję su senove - lietuvių ir kryžiuočių mūšių demonstracijos ir pan.

2. *Laisvalaikio pramogų parkas ir amatų miestelis* - viešoji zona. Laisvalaikio parkas, tai atvira vieša erdvė – parkas miestiečiams ir miesto svečiams. Jame, be įprastų rekreacijai skirtų zonų ir paslaugų (suoleliai, gėlynai, žolynai, medžiai, vanduo, žaidimų aikštelės mažyliams, riedučių ir riedlenčių rampos ir aikštelės, krepšinio aikštelės, dviračių takai ir t.t.), vandens pramogų, galėtų būti sukurta naujų žaidimų ir atrakcionų pristatymo nuolat besikeičianti ekspozicija.

3. *Ekspozicinių namų parko zona.* Ši parko zona taip pat galėtų veikti kaip atskiras – savarankiškas parkas. Čia būtų kuriama statybinių, apdailos medžiagų, interjero detalių, buitinės technikos ir kitų gyvenamosios aplinkos detalių ir technologijų ekspozicinė bei testavimo aikštelė. Šioje zonoje būtų kompleksškai eksponuojamos ir testuojamos į tam tikro gyvenimo būdo kompleksą apjungtos naujausios prekės, sprendimai ir technologijos. Pavyzdžiui: sveika (eko) gyvensena, „protingas namas“ (Smart house), moderni ar klasikinė aplinka ir kt. Čia būtų pastatyti skirtingi įrengti (apdaila, buitinė įranga, baldai, namų apyvokos daiktai) namai, sutvarkytas jų gerbūvis. Namai, kaip gyva ekspozicija, būtų atviri lankytojams, kur jie galėtų išbandyti tai, kas siūloma, įsitikinti, kokių namų jie norėtų, kokios detalės kaip tarpusavy deria ir pan.

4. *Audiovizualinis centras.* Audiovizualinis centras (AC) apjungia ir valdo vartotojus, paslaugų teikėjus, administraciją bei informacinius srautus. Tai ypatinga vieta Parke, kur viename centriniame pastate (ar pastatų komplekse) panaudojant audiovizualinę įrangą sukuriamos ir įdiegiamos administravimo, paslaugų teikimo, modernios mokymų, konferencijų, pramoginių ir mokomųjų simulatorių sistemos.

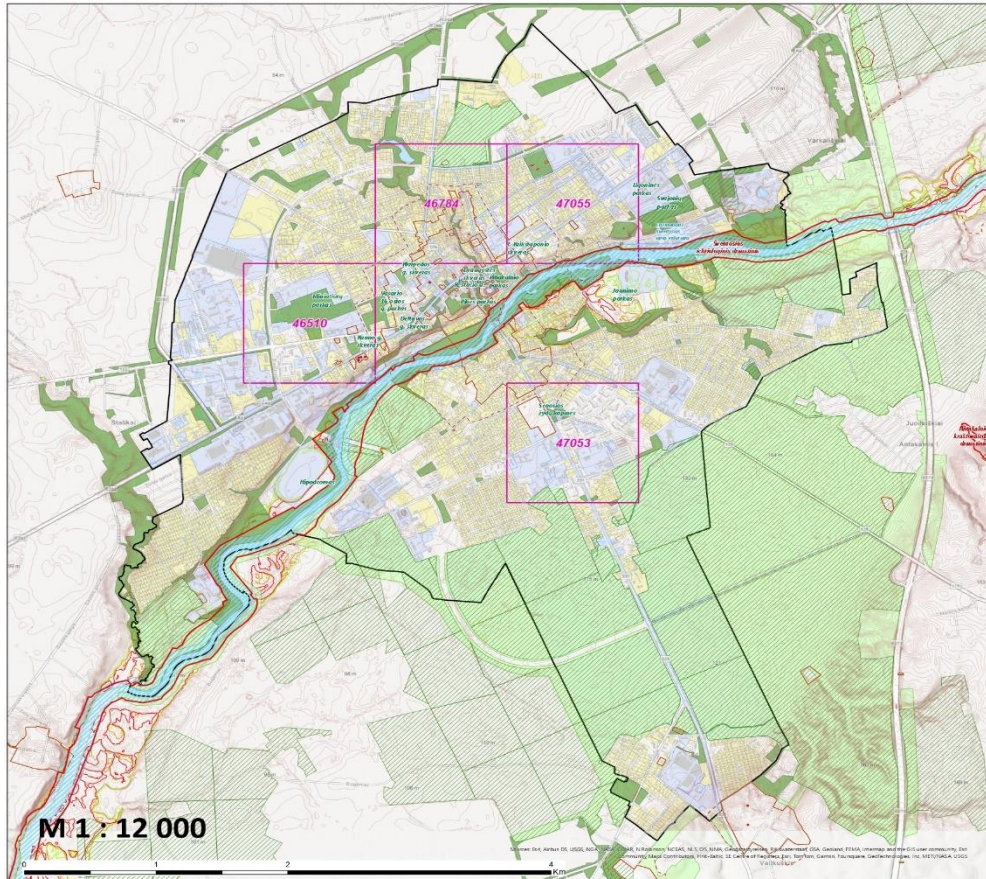
Apibendrinant teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų kontekstą, matome, jog žalioji infrastruktūra yra svarbi, norint pasiekti iškeltus biologinės įvairovės, klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos padarinių tikslus. Europos Sąjunga yra priėmusi keletą direktyvų, susijusių su klimato kaitos mažinimu, biologinės įvairovės saugojimu, žaliosios infrastruktūros kūrimu, kuriomis įsipareigojo remti tolesnį žaliosios infrastruktūros diegimą visoje ES, skatinti su žaliaja infrastruktūra susijusias inovacines technologijas, gerinti rodiklius, bei nagrinėti naujoviškus finansavimo mechanizmus, kad investavimas į žaliosios infrastruktūros projektus ir jų įgyvendinimas taptų kuo paprastesnis. Žaliosios infrastruktūros integravimas į pagrindines politikos ir planavimo sritis parodo tarptautinį bei nacionalinį įsipareigojimą užtikrinti, kad žalioji infrastruktūra taptų integralia miestų ir jų teritorijų planavimo dalimi.

3. Bendra apžvalga

3.1. Geografinė teritorijos situacija

Nagrinėjamas teritorijas sudaro keturios gardelės: 46510, 46784, 47055 ir 47053, kurios

atitinka Regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairėse, patvirtintose Aplinkos ministro 2023 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. D1-361 nustatytus kriterijus (žiūr. 1 sk. Nagrinėjamos teritorijos parinkimas ir ribų nustatymas). Gardelės 46510, 46784, 47055 išsidėsto dešiniajame, gardelė 47053 - kairiajame Šventosios upės krante, Ukmergės miesto centrinėje dalyje (2 pav.).

2 pav. Nagrinėjamų gardelių išsidėstymas Ukmergės mieste

Gardelė 46510. Išsidėsto Ukmergės miesto šiaurės vakarinėje dalyje. Gardelę 46510 kerta Žiedo g., Žalgirio g., Kauno g., Deltuvos g., A. Smetonos, Stoties gatvės. 2014 m. gardelės teritorijoje tarp Žiedo g., Žalgirio g., A. Smetonos g. ir Deltuvos g. patvirtintas detalusis planas. Nagrinėjamoje teritorijoje yra buvęs karinis miestelis, kuris buvo pastatytas tarpukario nepriklausomos Lietuvos vyriausybės. Sovietų okupacijos metais šiame kariniame miestelyje buvo dislokuotas apie 2000 kareivių dalinys su jiems priklausančia karine technika. Buvusio karinio miestelio teritorijos plotas – 21,3 ha. Karinį miestelį riboja: iš pietų pusės Deltuvos gatvė, iš rytų pusės – A. Smetonos gatvė. Vakarinėje pusėje išsidėstęs individualių garažų masyvas, šiaurinėje – Artilerijos gatvės individualių namų kiemai ir daržai. Žiedo, Deltuvos, Stoties ir Kauno gatvės riboja daugiabučių namų kvartalą su prekybos centru “Maxima”. Nagrinėjamos teritorijos reljefas santykinai lygus, nežymiu nuolydžiu pietų kryptimi, žemės paviršiaus altitudės svyruoja 71,99 - 75,86 m pagal Baltijos aukščių sistemą.

Saugomų teritorijų nėra. Artimiausios saugomos teritorijos – Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ Šventosios upės buveinių apsaugai svarbi teritorija ir Šventosios ichtiologinis draustinis (identifikavimo kodas 021060400003) yra už maždaug 600 m į pietryčius Šventosios upės slėnyje.

Draustinyje saugomos lašišų, šlakų, upėtakių ir žiobrių nerštavietės.

Nagrinėjamos teritorijos rytinėje dalyje prie Deltuvos g. yra vietinio lygmens saugomas ir kultūros vertybių registre įregistruotas pastatas - štabas. Šalia A. Smetonos gatvės yra Vasario 16 g. parkas, šalia Deltuvos gatvės - Kauno g. Skveras. Pietrytinėje gardelės dalyje nedidele dalimi į nagrinėjamą teritoriją patenka Ukmergės senamiesčio (unikalus kodas 17116) ir Ukmergės senojo miesto vietos (2990) teritorijos.

Gardelė 46784. Gardelė 46784 išsidėsto Ukmergės miesto šiaurinėje dalyje, apima Ukmergės tankiai užstatytą senamiesčio dalį (Ukmergės senamiestis (unikalus kodas 17116) ir Ukmergės senojo miesto vieta (unikalus kodas 2990)) teritorijos, per kurią teka Vilkmargelės upė, S. Daukanto g., Šlaitų g., Tvenkinių g., Gedimino g., J. Basanavičiaus g. (2 pav.) Ukmergės senamiesčiui (u. k. 17116) parengtas Ukmergės senamiesčio specialusis planas - tvarkymo planas paveldotvarkos projektas.

Kultūros vertybių registre Ukmergės senamiesčiui (u. k. 17116) nustatytas vertingųjų savybių pobūdis: Archeologinis (lemiantis reikšmingumą); Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); Kraštovaizdžio; Urbanistinis (lemiantis reikšmingumą retas); Želdynų (lemiantis reikšmingumą tipiškas).

Ukmergės senamiesčio (u. k. 17116) vertingosios savybės susijusios su želdynų ir viešųjų erdvių tvarkymu yra šios: gamtiniai elementai - **reljefas: dešiniojo Šventosios kranto - į š terasomis kylantis, išraiškingas reljefas, kurį formuoja dominantės - piliakalnis (3539) ir Pilies kalnas, Š-P, V-R kryptų Šventosios upės ir Ukmergėlės upelio slėniai; kairiojo Šventosios kranto - lygus, su nežymiu nuolydžiu į š pusę; Šventosios upės krantų linijos; Ukmergėlės upelio krantų linijos** (P dalyje iš dalies pakitusios, Š dalyje pakitusios; mažiausiai pakito tarp 6 ir 10, 36 ir 38 kvartalų; -; TRP; IKONOG Nr. 7, 8, 11, 13, 18, 20, 22; FF Nr. 0.5, 18, 24, 6.3-6, 10.8, 11, 36.7, 11-15, 37.1, 6, 10, 11, 38.4, 41.1; 2013 m.); **kultūrinis sluoksnis** (-; žr. KVR Ukmergės senojo miesto vieta 2990, A1959 vertingąsias savybes; TRP; -; 2013 m.)⁵

Ukmergės senojo miesto vietos (u.k. 2990) vertingųjų savybių pobūdis - Archeologinis (lemiantis reikšmingumą), o vertingosios savybės - žemės ir jos paviršiaus elementai - **kultūrinis sluoksnis, sudarytas iš tamsios spalvos 60-150, vietomis iki 280 cm storio žemės su archeologiniais dirbiniais, pastatų pamatų fragmentais, griuvenomis**, (būklė patenkinama; teritorija apardyta dabartinių pastatų statybos metu; žr. 15.1-15.22; 2006); **pavieniai radiniai ir jų sandaukos** (-; būklė nenustatyta; žr. 15.1 - 15.18; 2006).

Gardelė 47055. Ribojasi su gardele 46784 ir yra į rytus nuo jos. Į gardelę patenka Dukstynos mikrorajonas su S. Daukanto g., Anykščių g., V. Kudirkos g., Vytauto g., Kareivinių g. dalimis ir apima, daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalą. Šiaurės rytinė gardelės dalis patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano **7 kvartalo teritoriją** tarp Vytauto, Anykščių ir S. Daukanto gatvių. Šis kvartalas yra viena didžiausių daugiabučiais gyvenamaisiais namais užstatyta teritorijų Ukmergės mieste, teritorija priklauso Lietuvos Respublikos Valstybiniam žemės fondui. Apie 60 % planuojamos teritorijos sudaro želdiniai (gėlynai, vejės, atskirai, pavieniai ir grupėmis augantys lapuočiai medžiai, vaismedžiai, pavienės eglės, pušys. Teritorijoje nėra saugomų gamtos paveldo objektų, Natura 2000 (buveinių ir paukščių apsaugai svarbių) teritorijų ar saugomų teritorijų. Teritorijoje nėra įregistruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, pagal Lietuvos Respublikos

⁵ Kultūros vertybių registras, <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>

nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą, kvartalas nepatenka į nekilnojamųjų kultūros vertybių individualios apsaugos zonas (apsaugos nuo fizinio poveikio, vizualinės apsaugos).

Gardelė 47053. Teritorija yra pietrytinėje Ukmergės miesto dalyje, Pivonijos mikrorajone. Šis kvartalas yra viena iš didžiausių daugiabučiais gyvenamaisiais namais užstatyta teritorijų Ukmergės mieste. Gardelę šiaurės vakarų pietryčių kryptimi kerta Vilniaus g., pakraščiuose apribota Alyvų, Trakų, Antakalnio ir kitomis gatvėmis. Vilniaus ir Antakalnio gatvės jungia Dariaus ir Girėno gatvę, praeina Jaunimo g., Miškų g. Didesnė gardelės dalis patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano **4 kvartalo teritoriją**. Teritorijoje nėra įregistruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, kvartalas nepatenka į nekilnojamųjų kultūros vertybių individualios apsaugos zonas (apsaugos nuo fizinio poveikio, vizualinės apsaugos)⁶. Apie 70 % planuojamos teritorijos sudaro želdiniai (gėlynai, vejos, atskirai, pavieniai ir grupėmis augantys lapuočiai medžiai, vaismedžiai, pavienės pušys.

3.2. Želdynų sistema

Ukmergės miesto želdynų sistema numatyta Ukmergės miesto bendrajame plane. Ją sudaro bendro naudojimo teritorijos, atskirųjų želdynų teritorijos, kitos želdinių teritorijos, kurioms nėra nustatytas konkretus žemės naudojimas būdas. Pagal naudojimo intensyvumą miesto želdynai skirstomi į intensyvaus ekstensyvaus naudojimo (3 pav.).

Intensyvaus naudojimo želdynams priskirti:

- rekreacinės paskirties želdynai – parkai, žaliosios jungtys (atskirieji želdynai);
- bendro naudojimo teritorijos ir aikštės;
- rekreacinės-visuomeninės teritorijos;
- mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynai – istoriniai želdynai, kapinės (atskirieji želdynai).

Ekstensyvaus naudojimo želdynams priskirti:

- apsauginiai ir ekologinės paskirties želdynai (atskirieji želdynai, apsauginiai miškai);
- rekreacinės vietovės (miško parkai, kt.).

Intensyvaus naudojimo želdynai. Svarbiausios bendro naudojimo teritorijos Ukmergės mieste yra centrinė miesto aikštė Kęstučio gatvėje, Ukmergės piliakalnio teritorija (valstybės saugomas, u.k. 3539). Šios viešosios erdvės yra atnaujintos, tvarkomos. Prie bendro naudojimo viešųjų erdvių priskirtas Vienuolyno gatvės bulvaras. Bulvaras yra atnaujintas, apsodintas liepomis.

Rekreacinės paskirties želdynams priskirtas Jaunimo gatvės parkas su Ukmergės miesto stadionu ir sporto aikštynu, kurio plotas apie 25 ha. Kitos rekreacinės paskirties želdynų naudojimo pobūdį atitinkančios teritorijos yra mažesnės, jos formuoja vietinės ir rajoninės reikšmės želdynus.

Pagal Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialųjį planą Ukmergės mieste yra 8 parkai, kurių bendras plotas yra apie 57,85 ha:

1. Hipodromo parkas – 24,41 ha
2. Jaunimo parkas – 19,74 ha

⁶ <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>

3. Piliakalnio parkas – 1,11 ha
4. Pilies parkas – 2,00 ha
5. Vasario 16-osios g. parkas – 2,00 ha
6. Senujų žydų kapinių parkas – 5,26
7. Sveikatos parkas – 2,43 ha
8. Svajonių parkas – 0,90 ha

Skverai Ukmergės mieste užima apie 2 ha plotą:

1. Deltuvos g. skveras – 0,13 ha
2. „Draugystės“ skveras – 0,27 ha
3. Kauno g. skveras – 0,98 ha
4. Klaipėdos g. skveras – 0,52 ha
5. J. Krikštonio skveras – 0,24 ha

Prie svarbesnių vietinės ir rajoninės reikšmės želdynų reikia priskirti naujai suformuotą viešąją erdvę buv. Ukmergės kariniame miestelyje tarp Deltuvos, A. Smetonos ir Žiedo gatvių. Ši teritorija tvarkoma pagal parengtą techninį projektą, įrengtas „Miniatiūrų“ parkas, Ukmergės sporto aikštynas, suformuotos erdvės poilsiui, pasodinta daug naujų želdinių.

Be šių esamų ir dalinai įrengtų želdynų bendrajame plane taip pat išskiriami ir kiti bendro naudojimo teritorijų ir atskirųjų želdynų plotai. Tai teritorijos greta upelių, erdvės sudėtingesnių sankryžų aplinkoje, taip pat nauji siūlomi želdynai naujos plėtros gyvenamosiose teritorijose. Ukmergės miesto bendrajame plane išskiriami atskirųjų želdynų plotai yra apjungiami į vieną sistemą žaliosiomis jungtimis, pėsčiųjų ir dviračių takais.

Viešųjų atskirųjų želdynų plotų norma urbanizuotoje teritorijoje nustatoma vadovaujantis Viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašu (Tvarkos aprašas) patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro. Atsižvelgiant į planavimo lygmenį, nustatomas bendras viešųjų atskirųjų želdynų plotas (m^2), tenkantis vienam miesto, miestelio ar kurorto gyventojui. Viešųjų atskirųjų želdynų plotai (m^2), tenkantys vienam kvartalo gyventojui pagal jų pasiekiamumo atstumus negali būti mažesni už Tvarkos apraše nustatytus minimalius dydžius. Į vienam gyventojui tenkančią viešųjų atskirųjų želdynų ploto normą įskaičiuojami ir valstybei priklausantys II grupės miškų plotai esantys miesto ar miestelio teritorijoje.

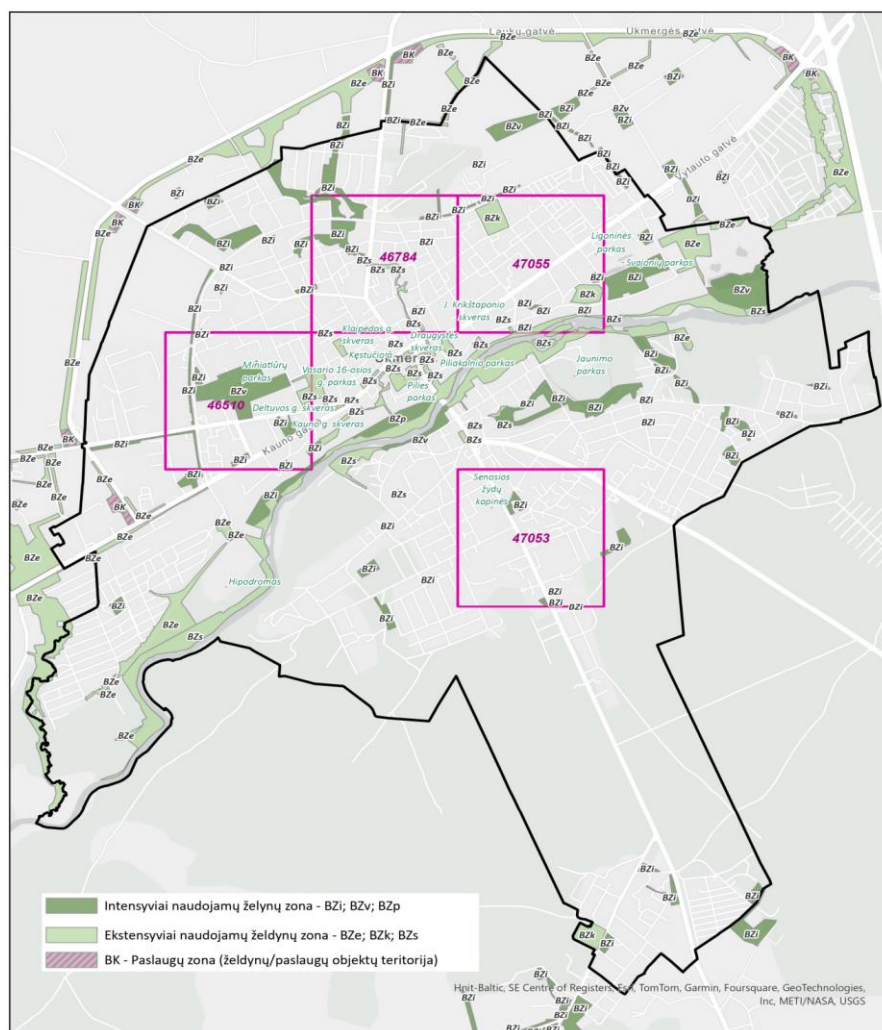
Vadovaujantis Tvarkos aprašu, Ukmergės miesto bendrajame plane atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų ploto norma Ukmergės mieste nustatoma ne mažiau $30 m^2$ vienam gyventojui (nustatant reikiamą minimalų rekreacinės paskirties želdynų plotą, į jį nėra įskaičiuojami mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynų ir apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų plotai). Atskirieji rekreacinės paskirties želdynai išdėstomi taip, kad maksimalus atstumas iki jų gyvenamosiose teritorijose būtų ne didesnis nei 300 m. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, išskirtiems želdynų plotams turi būti suformuojami atskiri žemės sklypai skirti viešam naudojimui. Jų tvarkymas vykdomas parengiant kraštovaizdžio projektus, želdynų projektus ar techninius projektus⁷.

⁷ Ukmergės miesto bendrasis planas, patvirtintas 2024 m. balandžio 25 d. Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 7-129

Prie intensyviai naudojamų rekreacinės paskirties želdynų Ukmergės miesto bendrajame plane priskiriami paplūdimiai. Ukmergės mieste yra 6 paplūdimiai, visi Šventosios upės ichtiologinio draustinio pakrantėse. Bendras paplūdimių plotas – 1,25 ha.

Ukmergės miesto bendrajame plane mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynams (istoriniai želdynai) priskiriamos Ukmergės miesto kapinės, buvusių kapinių teritorijos. Tai kapinės S. Daukanto g. ir Baranausko g., Ukmergės miesto stačiatikių kapinės, Ukmergės miesto sentikių kapinės ties Šviesos ir Kareivinių gatvėmis. Didelį memorialinį želdyną sudaro buvusių kapinių teritorija Vilniaus ir Trakų gatvėse. Tai kultūros paveldo teritorija – Ukmergės žydų senosios kapinės (u.k. 33252). Šis želdynas taip pat išskiriamas kaip Senųjų žydų kapinių parkas.

Ekstensyvaus naudojimo želdynai. Ekstensyvaus naudojimo želdynams Ukmergės mieste priskiriami apsauginiai želdiniai, kurie dar išskiriami į kelių apsauginius želdinius bei ekologinės apsaugos želdinius. Pagrindiniai kelių apsauginiai želdiniai yra ties magistraliniais keliais – Kauno, Gerseniškių gatvėmis, abipus jų. Šie želdiniai neturi suformuotų žemės sklypų. Ekologinės apsaugos želdiniai išskiriami Šventosios upės pakrantėse, šlaituose. Dauguma šių želdinių teritorijų taip pat neturi suformuotų žemės sklypų.

3 pav. Ukmergės miesto želdynai

Reikalavimai želdynų formavimui. Siekiant plėtoti vieningą želdynų sistemą, Ukmergės miesto bendrajame plane nustatyti reikalavimai viešųjų atskirųjų želdynų, priklausomųjų želdynų bei kitų aplinkos tvarkymo elementų formavimui. Viešųjų atskirųjų želdynų teritorijos formuojamos atskirais žemės sklypais išskirtose bendro naudojimo erdvių funkcinėse zonose. Gyvenamųjų ir kitų zonų teritorijose formuojami papildomi atskirieji želdynai, jei jie nutolę 300 m ir didesniu atstumu nuo esamų želdynų. Perimetrinio užstatymo gatvėse medžiai sodinami linijiniu būdu, laisvo planavimo daugiabučių kvartalų aplinkoje, pramonės objektų prieigose želdiniai sodinami laisvu būdu, medžius išdėstant grupėmis, juos komponuojant su krūmų želdiniais, taip pat atskirais atvejais panaudojant linijinį želdinimą. Pateiktos rekomenduojamos sodinti medžių ir krūmų rūšys:

- medžių linijose, alėjose - didžialapė liepa (lot. *Tilia platyphyllos*), mažialapė liepa (lot. *Tilia cordata*), paprastasis klevas (lot. *Acer platanoides*), paprastasis uosis (lot. *Fraxinus excelsior*), kt.;
- grupėse - medžiai: liepos (lot. *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*), paprastieji klevai (lot. *Acer platanoides*), beržai (lot. *Betula pendula*), gluosniai (lot. *Salix*), paprastieji uosiai (lot. *Fraxinus excelsior*), šermukšniai (lot. *Sorbus aucuparia*), ginaliniai klevai (lot. *Acer ginnala*), kt.;
- grupėse - krūmai: grauželinė gudobelė (lot. *Crataegus laevigata*), kalninis serbentas (lot. *Ribes alpinum*), sodinis putinas (lot. *Viburnum lantana*), baltauogė meškytė (lot. *Symphoricarpos albus*), alyvos (lot. *Syringa vulgaris*), lanksvos (lot. *Spiraea bumalda*, *Spiraea niponica*, *Spiraea cinerea*), kt.;
- tujų želdiniai gatvių erdvėse nesodinami.

3.3. Gamtinio karkaso struktūra

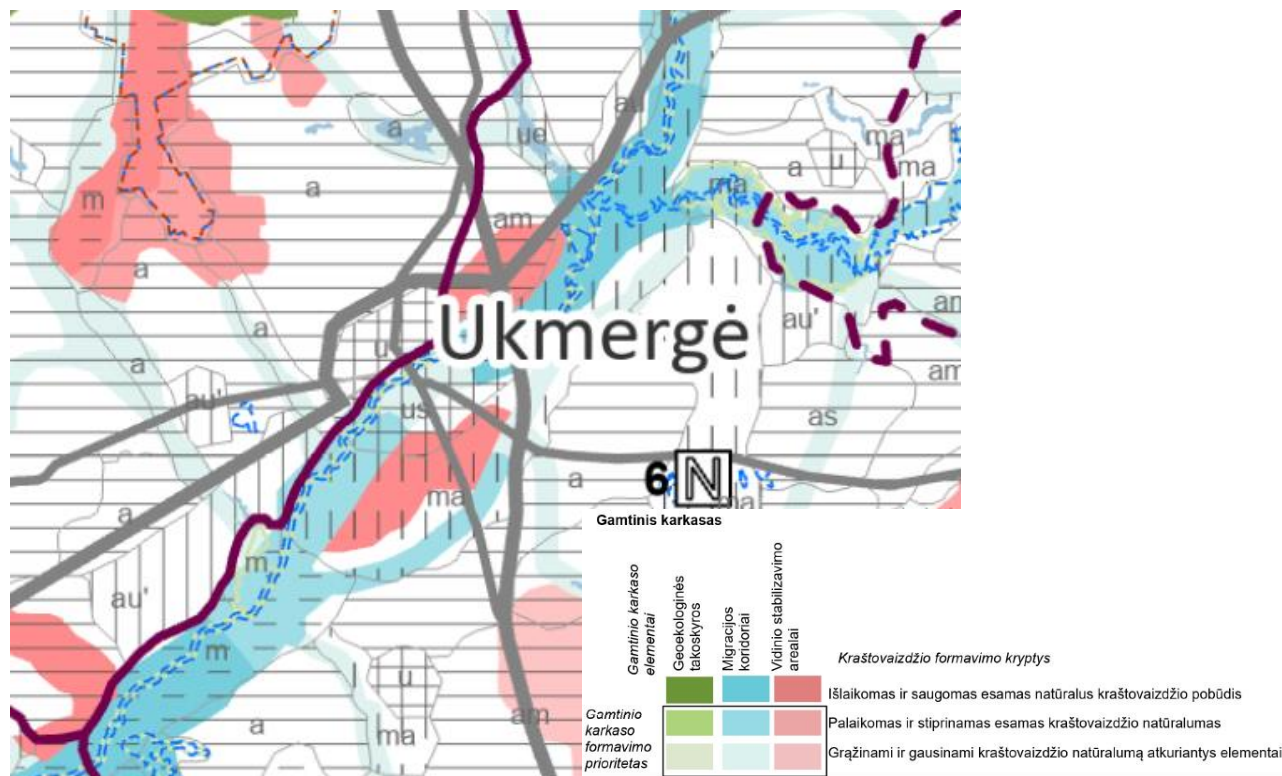
LR Bendrajame plane pagal geoekologinį potencialą gamtinio karkaso struktūroje išskiriamos šios gamtinio karkaso tvarkymo kryptys (4 pav.):

- išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis;
- palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas;
- grąžinami ir gausinami natūralūs kraštovaizdžio elementai.

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kur išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, Ukmergės mieste sudaro 441 ha arba 21% miesto teritorijos. Tai sudaro 36% nuo visų mieste esančių gamtinio karkaso teritorijų. Šios gamtinio karkaso teritorijos išsidėsto ištisiniais želdinių masyvais apaugusiose miesto dalyse ar išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei turinčios didžiausią ekologinio kompensavimo potencialą.

Antrasis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipas paprastai lokalizuojamas mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistuose arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Ukmergės miesto atveju šiuos arealus reikėtų laikyti silpnai urbanizuotas miesto teritorijas, tačiau dėl šiuo metu vykdomos rekreacinės veiklos ar kadaise vykdytos žemės ūkio veiklos jie yra netekę natūralios sumedėjusios ar žolinės augmenijos, arba ji išlikusi tik fragmentiškai. Ukmergės mieste šiai gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptčiai yra priskirta 22% gamtinio karkaso teritorijų ploto, kas sudaro 278 ha arba 13% miesto teritorijos ploto.

Trečiasis kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipas taikomas urbanizacijos stipriai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose, persidengiančiose su urbanistinio karkaso ašimis ar branduoliais. Šios teritorijos Ukmergės miesto teritorijoje nustatytos Šventosios upės slėnyje ir yra kompaktiškai užstatytos ir pažeistos bei užima 510 ha arba 25% miesto teritorijos. Bendroje miesto gamtinio karkaso sistemoje teritorijos, kuriose yra poreikis grąžinti ir gausinti gamtinių elementų kiekį, užima 23%.

4 pav. Gamtinio karkaso struktūra Ukmergės mieste, LR Bendrasis planas, brėžinys Kraštovaizdžio formavimas ir ekologinė pusiausvyra, 2021 m.

Ukmergės miesto bendrajame plane yra patikslinamos atskirų gamtinio karkaso struktūrų bei jų elementų ribos, kurios buvo nustatytos Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo specialiajame plane (5pav.).

Pagrindinė Ukmergės miesto gamtinio karkaso ašis yra regioninės svarbos Šventosios slėnis (M). Tai patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kuriose turi būti išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (M1) (5 pav.). Tačiau Šventosios slėnyje taip pat išskirtos penkios pažeistos gamtinio karkaso teritorijos (Mp): nuotekų valymo įrenginiai vakarinėje miesto dalyje, dvi teritorijos abipus Šventosios centrinėje miesto dalyje, gyvenamojoje/pramoninėje teritorijoje prie Kareivinių gatvės ir rytinėje dalyje Krekšlių vietovėje.

Nedidelėmis atkarpomis per Ukmergės miestą praeina vietinės svarbos - Vilkmargėlės, Storės, Dūkstynos ir Moliupio migracijos koridoriai, Šventosios upės lankas (m). Vilkmargėlės ir jos intakuose dominuoja silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kur gamtinio kraštovaizdžio formavime grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (m3), viename plote yra pažeistas gamtinis karkasas (mp). Storės, Dūkstynos upelių slėniuose vyrauja silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kur gamtinio kraštovaizdžio formavime

grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementa (m3). Moliupio slėnyje bei Pašilėje pietinėje miesto dalyje Šventosios lanke dominuoja pažeistas gamtinis karkasas (mp). Nedidelius plotus sudaro riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kuriose palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas (m2).

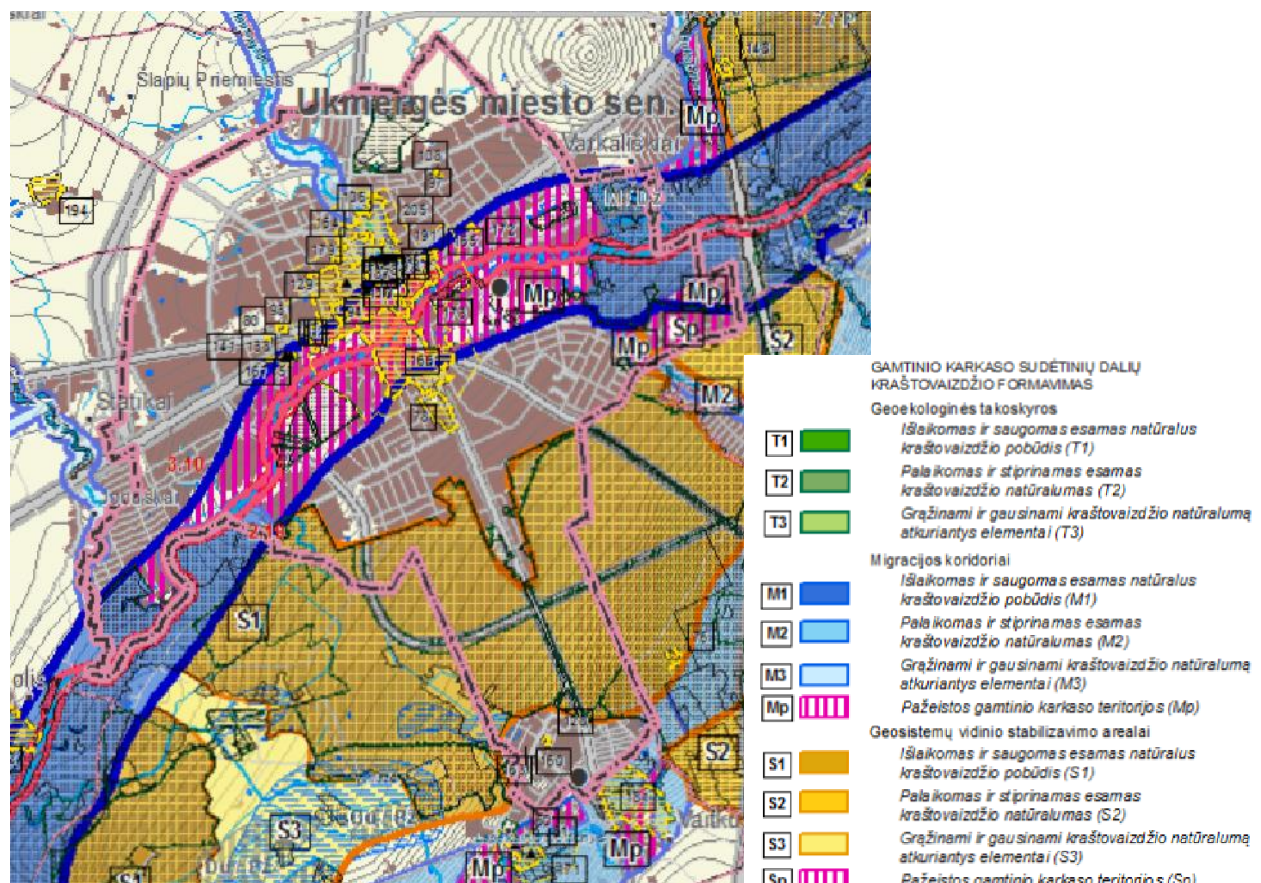
Pietinėje Ukmergės miesto dalyje išskiriamas vietinės svarbos patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos - Pašilės miško vidinio stabilizavimo arealas (s1). Šiame areale turi būti išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis.

Gardelė 46510. Pietrytinis gardelės kampas patenka į regioninės svarbos Šventosios slėnio migracijos koridorių (M). Teritorijoje vyrauja šlaitų miškai. Tai patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, kuriose turi būti išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (M1).

Gardelė 46784. Per gardelės centrinę dalį praeina Vilkmergėlės upės vietinės svarbos migracijos koridorius (m). Vilkmergėlės slėnyje dominuoja pažeistas gamtinis karkasas (mp).

Gardelė 47055. Gardelės pietinė ir rytinė dalys patenka į Šventosios slėnio pažeistas gamtinio karkaso teritorijas (Mp).

Gardelė 47053. Gardelės pietinė ir pietrytinė dalys patenka į vietinės svarbos patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritoriją - Pašilės miško vidinio stabilizavimo arealą (s1).

5 pav. Gamtinis karkasas Ukmergės miesto teritorijoje, pagal Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo specialųjį planą, 2014 m.

Formuojant gamtinio karkaso sistemą, svarbiais laikomos ne tik esami gamtinės ir biologinės įvairovės židiniai, bet ir tos vietos, kurios, atsiradus ar sudarius palankias sąlygas, įgyja galimybę suformuoti biologinę įvairovę tuo pačiu padidindant savo geoekologinį potencialą. Į natūralų Šventosios upės migracijos koridoriaus kraštovaizdį įsiterpia Ukmergės miestas, todėl gamtinio karkaso ir urbanizuotų teritorijų sankirtos arealuose svarbu, remiantis geoekologinio potencialo vertinimu, užtikrinti biologinės įvairovės ir ekosistemų teikiamų paslaugų palaikymui skirtų sprendimų ir reikalavimų įgyvendinimą. Ukmergės miesto bendrajame plane naujos pramonės zonos nėra planuojamos gamtiniame karkase. Gamtiniame karkase šiuo metu yra esamos gamybinės zonos šiose vietose: Kareivinių gatvėje prie Šventosios upės ir Linų gatvės pabaigoje. Šios teritorijos įsiterpia į Šventosios upės migracijos koridorių. Bendrajame plane šias teritorijas siūloma naudoti netaršiai veiklai. Teritoriją Kareivinių gatvėje siūloma konvertuoti į gyvenamąją ir paslaugų zoną. O teritoriją Linų gatvėje į verslo, komercinio centro zoną. Gamtinio karkaso teritorijose nenumatoma statyti pramonės įmonės, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, taip pat formuoti kompaktiškai užstatytas teritorijas⁸.

Vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, gamtiniame karkase esančių kitos paskirties žemės sklypų užstatymo tankis yra ribojamas. Gamtiniame karkase esančios senamiesčių statusą turinčios teritorijos planuojamos ir tvarkomos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nustatyta tvarka. Gamtinio karkaso teritorijose priklausomųjų želdynų normos turi būti nustatomos pagal aktualių Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo redakciją⁹.

Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, renatūralizacija, vykdomas ekosistemų atkūrimas, palaikoma ir didinama kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė. Šiose teritorijose siekiama didinti bendrą teritorijos miškingumą, saugoti esamus atskiruosius ir priklausomuosius želdynus, želdinius įveisti kelių sanitarinės apsaugos zonose, agrarinėse ir urbanizuotose teritorijose.

Gamtinio karkaso teritorijos turi būti tvarkomos vadovaujantis darnaus vystymosi principais. Teritorijose, turinčiose istorinę, kultūrinę vertę, svarbiose estetiniu atžvilgiu, gamtinio karkaso teritorijos tvarkomos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius ir estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus.

3.4. Kraštovaizdžio pobūdis.

Ukmergės miestas dabartinėse savo ribose yra labai nevienalytis tiek pagal su kultūrinimo laipsnį, užstatymo pobūdį ir užstatymo tankį, tiek pagal kraštovaizdžio genezę. Miesto ribose likę ir subnatūralaus, ir kaimiško agrarinio, ir mažai urbanizuoto kraštovaizdžio tipų. Urbanizacijos procesai pakeitė gamtinį kraštovaizdį ir jo komponentus, kurie laikomi pastoviais gamtinio kraštovaizdžio teritorinės diferenciacijos požymiais, padidino ir jo morfologinę vienetų įvairovę. Antropogeniniai veiksniai dar aiškiai susiję su gamtinio kraštovaizdžio performavimu ir tik mažai daliai teritorijų šiandien galima naudoti technologinio kraštovaizdžio terminą. Nors technogeniniais inžineriniais objektais prisotintos teritorijos naujajame Ukmergės miestovaizdyje užima santykinai didelius plotus, jie nėra praradę ryšio su gamtine aplinka. Pramoninės ir sandėliavimo objektų teritorijos (kompaktiškai

⁸ Ukmergės miesto bendrasis planas, patvirtintas 2024 m. balandžio 25 d. Ukmergės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 7-129

⁹ Ten pat

užstatytas pramoninis rajonas vakarinėje miesto dalyje, atskirų pramonės įmonių užstatytų teritorijų „primėtyta“ ir pietinėje dalyje ar net Šventosios slėnyje), eksploatacinės naudingųjų iškasenų gavybos teritorijos (molio karjeras rytinėje dalyje), inžinerinės infrastruktūros teritorijos (elektros transformatorinės ir perdavimo linijos, ypač ryškios šiaurinėje ir vakarinėje dalyse), atliekų perdirbimo (nuotekų valymo įrengimai) teritorijos ir kt. kol kas užima tik nedidelę dalį miesto teritorijos. Ukmergės šiaurinėje dalyje, kur vyrauja agrariniam kraštovaizdžiui būdingos naudmenų struktūros, gana didelis viršžeminių komunikacijų (elektros linijos, kabeliai ir pan.) skaičius, kuris daro neigiamą įtaką kraštovaizdžio kokybei ir vizualiniam teritorijos patrauklumui. Tai vizualiai ryškiausi antropogeniniai kraštovaizdžio elementai neužstatytose miesto teritorijose.

Kraštovaizdžio estetinė vertė daugiausia priklauso nuo vertikaliosios ir horizontaliosios teritorijos sąsкаidos bei vizualinio dominantiškumo. Beveik visas miestas, išskyrus šiaurinę – šiaurės vakarų dalį, pasižymi banguotu - slėniuotu kraštovaizdžiu. Kraštovaizdžio gamtinėje erdvėje išreikšti daugiau horizontalūs dominantai, o technogeniniai objektai sukuria visą eilę vertikalių dominantų. Kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje pasireiškiantis vertikalių - horizontalių dominantų derinys tarpusavyje dažnai disonuoja (pvz., Šventosios slėnis ir pokariu, dešinėje pakrantėje, pastatyto baldų fabriko statiniai su vertikalia dominante – kaminu).

Svarbiausias Ukmergės miesto kraštovaizdžio elementas – Šventosios upė. Ji pusiau dalina Ukmergės rajono teritoriją ir miestą: į šiaurės vakarų ir pietryčių dalis. Su Šventosios upe Ukmergėje siejami svarbiausi miesto gamtiniai rekreaciniai ištekliai. Šventosios slėnio salpoje ir I terasoje vyrauja vidutiniškai urbanizuotas kraštovaizdis.

Ukmergės miesto kraštovaizdžio estetinę vertę dalinai nulemia kraštovaizdžio įvairumas, kurį sukuria vietovių, erdvių ir vizualinių akcentų kaita. Nuo svarbiausių šlaituose esančių regyklų taškų, linijų ar arealų atsiskleidžia platesni, panoraminiai kraštovaizdžio regionai.

Skirtingose Ukmergės miesto dalyse pagal kraštovaizdžio erdvinį vaizdingumą galima išskirti šias zonas:

- vizualiai degraduotas kraštovaizdis vakarinėje miesto dalies pramonės zonoje, garažų teritorijose, karjero zonoje ir kt.;
- mažai vaizdingas kraštovaizdis su technogeniniais objektais prisotintu agrariniu kraštovaizdžiu (šiaurės rytų dalis);
- vidutiniškai vaizdingas kraštovaizdis kairiajame Šventosios krante (pietrytinėje dalyje);
- vaizdingas kraštovaizdis su aukštu rekreaciniu potencialu ir galimais panoramų apžvalgos taškais Pašilės – Vaitkuškio ruože (priemiesčio riba, turinti tiesioginį vizualinį ryšį su miesto struktūra);
- labai vaizdingas kraštovaizdis su ryškiais gamtiniais ir urbanistiniais dominantais Šventosios slėnyje (ypač jo dešiniajame krante) ir Vilkmergėlės slėnyje.

3.5. Hidrologinės ir hidrografinės sąlygos, užliejamos teritorijos

Didžiausias ir svarbiausias paviršinio vandens telkinys bei hidrografinis elementas Ukmergėje – Šventosios upė. Šventosios upės slėnis (miesto teritorijoje plotis kinta nuo 300 iki 700 m) su I ir II terasomis sudaro miesto ašį, kuri dalina jį į šiaurės vakarų ir pietryčių dalis. Slėnio dešiniajame šlaite yra senamiestis, pramonė, terasose ir raguvose gyvenamųjų namų kvartalai. Kairysis slėnio krantas

mažiau tiko ūkinei veiklai dėl potvynių grėsmės, todėl mažiau urbanizuotas. Centrinė miesto dalis (senamiestis) pasižymi nežymiai kalvotu reljefu, perrėžtu gilaus Vilkmergėlės upės slėnio, kurio terasose susiformavo dalis Ukmergės senamiesčio gatvių.

Šventosios intakai tekantys Ukmergės mieste:

- Vilkmergėlė (Ukmergėlė) – Šventosios dešinysis intakas, dalina pusiau miesto šiaurės vakarų dalį;
- Storė - Šventosios dešinysis intakas, riboja miestą vakarų pusėje;
- Dukstyna - Šventosios dešinysis intakas, riboja miestą rytų pusėje;
- Moliupis - Šventosios kairysis intakas, teka miesto pietryčių pusėje.

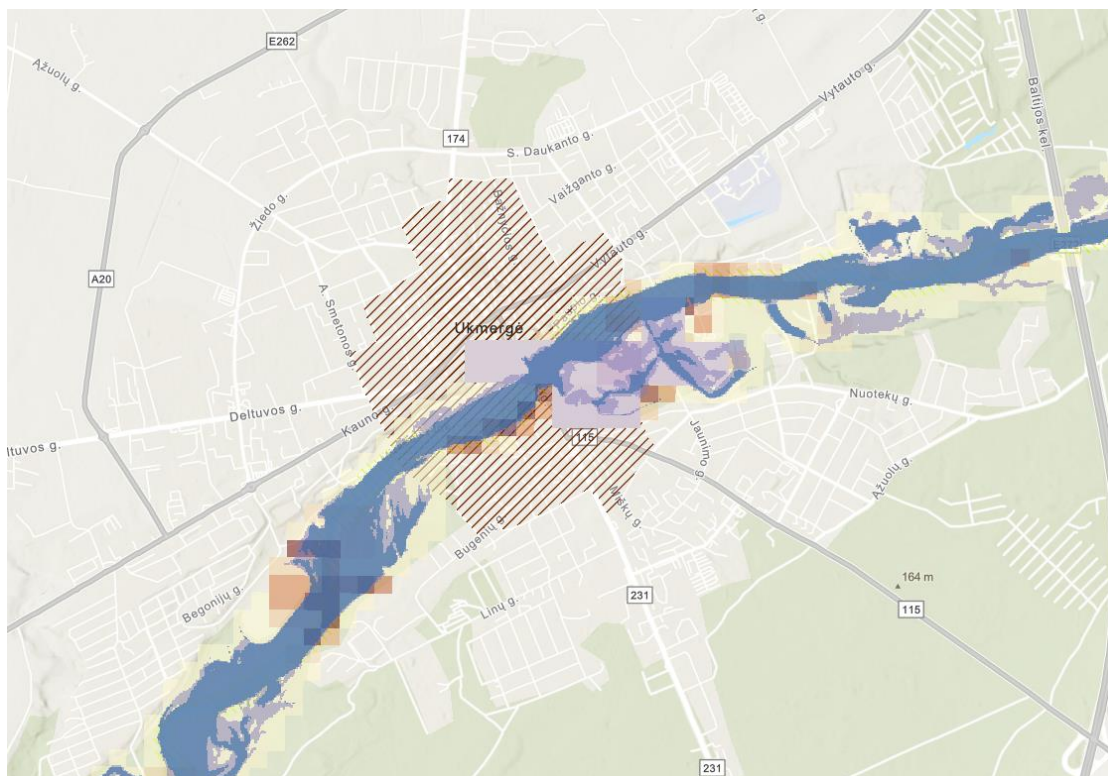
Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis Šventosios upės vandens kokybės būklė yra gera, jos intako Storės ekologinė būklė vertinama blogai (2022 m. duomenys), o apie Vilkmergėlės (Ukmergėlės), Dūkstynos ir Moliupio upelių būklę duomenų nėra. Atsižvelgiant į 2019 m. šalies upių monitoringo, kurio metu šalies upėse buvo ištirti sunkieji metalai, rezultatus, Ukmergės miesto upių cheminė būklė yra gera.

Ukmergės miestui požeminį vandenį tiekia Ukmergės miesto vandenvietė. 2017–2019 m. tiekiamo vandens iš miesto vandenvietės kokybės rodikliai neviršijo Lietuvos higienos normoje HN 24:2003 pateiktų verčių.

Potvynių grėsmės žemėlapyje žymimos potvynių grėsmės teritorijos (potvynio mastas, potvynio vandens lygiai), pateikiami duomenys apie mažos, vidutinės, didelės tikimybės potvynių grėsmės teritorijas.

Potvynių rizikos objektų ir teritorijų duomenų žemėlapyje pateikiami duomenys apie: rizikos objektus, kurie užtvindymo atveju gali sukelti atsitiktinę taršą; vandens telkinius, iš kurių imama daugiau kaip 10 kub. metrų geriamojo vandens per parą arba jis tiekiamas daugiau kaip 50 žmonių; vandens telkinius, naudojamus rekreaciniams tikslams ir maudykloms; saugomas teritorijas ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas ir kt. Duomenys parodo dėl užliejimų galinčias nukentėti svarbias teritorijas ir objektus.

Ukmergės miestas patenka į Nemuno upių baseinų rajoną. Pagal potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapius, patvirtintus LR Aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo“, Ukmergės mieste nustatytos sniego ir liūčių užliejamos teritorijos prie Šventosios upės. Pagal sniego ir liūčių potvynio žemėlapi, didelės ir vidutinės tikimybės potvynio teritorijos yra Šventosios upės aplinkoje (6 pav.).

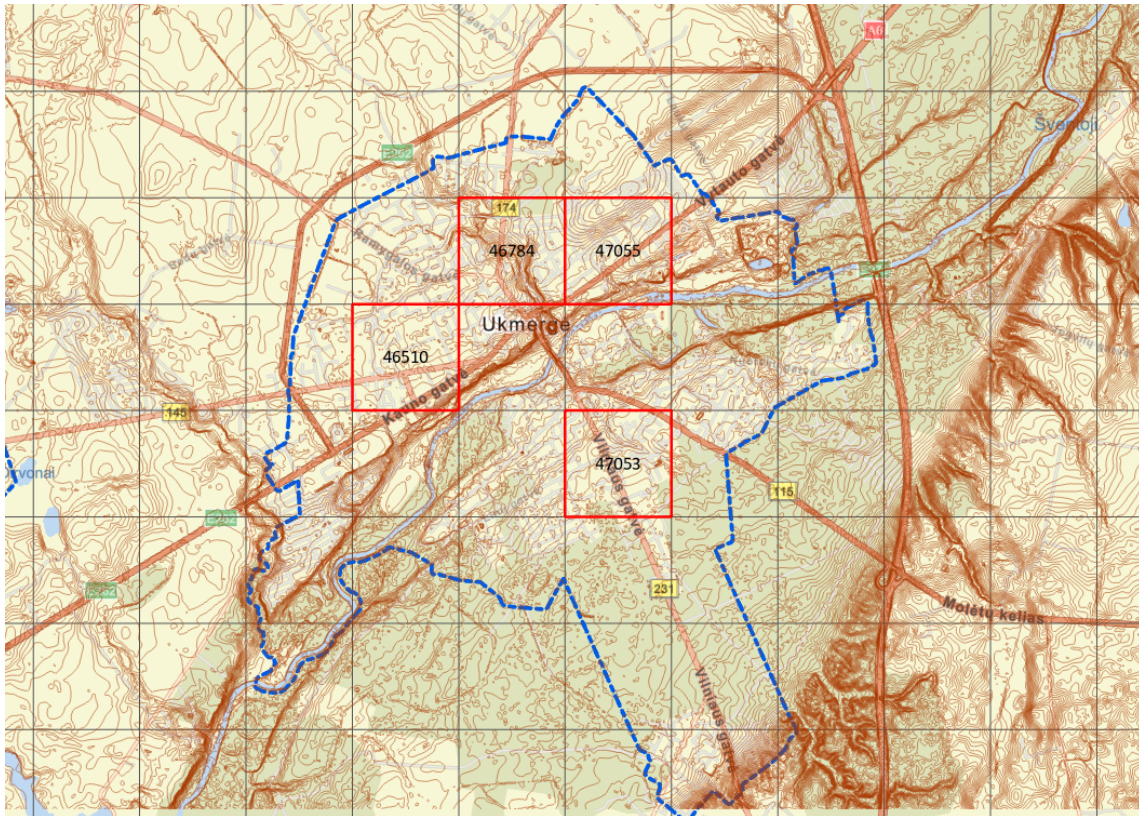

6 pav. Potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapis, rizikos objektai ir teritorijos, šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, 2024, <https://www.gamta.lt/>

3.6. Reljefas ir dirvožemis

Pagal fizinį geografinį rajonavimą beveik visas Ukmergės rajonas patenka į Pabaltijo žemumos sritį, Nevėžio lygumos bei Nemuno vidurupio ir Neries žemupio plynaukštės rajonus. Vyraujantis Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos reljefas yra pamatinės morenos lygumos su smulkiai ar vidutiniškai kalvotomis ir gūbriuotomis pakraštinių ledyninių darinių formomis. Dabartinio Ukmergės miesto reljefo bruožus nulėmė tai, kad jo ir apylinkių teritorija yra kelių geografinių rajonų ir mikrorajonų sandūroje, su skirtinga geomorfologine sąranga ir reljefo bruožais. Miesto centrinė dalis įsikūrusi bene siauriausioje Vakarų Aukštaičių plynaukštės dalyje. Iš šiaurės rytų pusės prie miesto prieina moreninis gūbris, Šventosios slėnio dešine puse besitęsiantis nuo Anykščių – Kavarsko ir pasiekiantis centrą. Vyraujantys šio moreninio darinio aukščiai siekia 80 m, aukščiausias taškas – 90,4 m. Iš pietvakarių pusės prie Ukmergės miesto ribų prisišlieja ir apskalauto kraštinio moreninio gūbrio liekanos, nutrūkstantis dar miesto prieigose ties Storės upeliu.

Šiaurinėje Ukmergės miesto teritorijoje iki Šventosios upės, vyrauja moreninės, limnoglacialinės lygumos glacialinis ir fliuvoglacialinis reljefo tipas. Srities pavadinimas – Pabaltijo žemuma; rajono pavadinimas – Nevėžio lyguma; mikrorajono pavadinimas – Žemųjų banguota moreninė lyguma. Pietinė Ukmergės miesto teritorijoje vyrauja upių slėnio fliuvialinis reljefo tipas. Srities pavadinimas – Paskutiniojo apledėjimo moreninių aukštumų; rajono pavadinimas – Vakarų Aukštaičių plynaukštė; mikrorajono pavadinimas – Šventosios vidurupio slėnio terasuota atkarpa (7 pav.).

7 pav. Ukmergės miesto ir aplinkinių teritorijų reljefas

Lietuvoje detalūs dirvožemio tyrimai M 1:10000 atliekami agrarinėse ir miškų teritorijose, todėl mieste detalių dirvožemio tyrimų nagrinėjamos teritorijose nėra. Pagal Lietuvos pedologinį rajonavimą Ukmergės miestas yra Baltijos aukštumų srityje ir kaip beveik visas Šventosios slėnis išsidėsto Šventosios - Neries paslėnių intrazoniniame vienetu su būdingais smėlžemiais ir jaurazemiais. Dirvožemio dangos struktūrai būdingi Nemuno senovinių deltų dėšningumai - smėliai suklostyti ant limnoglacialinių nuogulų, žemesnėse vietose formuojasi užmirkę dirvožemiai, o aukštesnėse – normalaus drėgnumo. Todėl čia vyrauja velėniniai jauriniai menkai pajaurėję (Jv 1) bei glėjiškieji (JvP1) dirvožemiai, kurie pagal LTK-99 klasifikaciją atitinka paprastuosius smėlžemius (SD/AR) bei glėjiškuosius jaurazemius (JDp). Šventosios salpoje susiformavę salpžemiai (AD/FL).

Pagal Lietuvos nacionaliniame atlase FAO pateiktą dirvožemių klasifikaciją Ukmergės mieste vyrauja pasotintieji paprastieji smėlžemiai, aukštesnėse slėnio terasose perreina į tipinguosius pasotintuosius rudžemius. Nors pagal FAO klasifikaciją miestų dirvožemiai priskiriami trąšažemiams, tačiau pagal jų apibūdinimą ne visi miesto dirvožemiai gali būti priskirti šiai grupei. Mažiau su kultūrintose miesto teritorijose vyrauja Šventosios slėniui būdingi dirvožemių tipai.

Pagal dirvožemio granuliometrinę sudėtį (Dirv_DR10LT)¹⁰ Ukmergės miesto prieigose esančioje Šventosios upės žemutinėje terasoje vyrauja smėlis ar rišlus smėlis, vietomis įsiterpia priesmėlio liežuviai, o pažemėjimuose, užliejamose vietose kaupiasi durpė. Aukštesnėse terasose vyrauja priesmėlis, o šiaurės vakarinėje dalyje randamas smėlingas lengvas priemolis, dirvodarinė uoliena gali būti ir vidutinio sunkumo priemolis.

¹⁰ <https://www.geoportal.lt/map/>

Planuojant želdinių veisimą, labai svarbu atsižvelgti į vyraujantį dirvožemio tipą, jo granulimetrinę sudėtį ir parinkti tinkamus augalus, gebančius prisitaikyti prie esamų dirvožemio sąlygų ir reikalaujančių kuo mažiau papildomos priežiūros.

3.7. Biologinės įvairovės apsauga

Ukmergės miesto teritorijoje yra vienas draustinis - Šventosios valstybinis ichtiologinis draustinis, kuris apima Šventosios upės slėnio dalį. Draustinio steigimo tikslas - išsaugoti lašišų, šlakių, upėtakių ir žiobrių nerštavietes, Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines: 6210 stepines pievas, 6430 eutrofinius aukštuosius žolynus, 6450 aliuvines pievas, 6510 šienaujamas mezofitų pievas, 9020 plačialapių ir mišrius miškus. Šventosios valstybinio ichtiologinio draustinio dalis, esanti Ukmergės miesto ribose, patenka į „Natura 2000“ buveinių apsaugai svarbią teritoriją Šventosios upės vidurupis (BAST LTUKM0007). BAST steigimo tikslas: 6210 Stepinės pievos, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, šarvuotoji skėtė, pleištinė skėtė, didysis auksinukas, dvijuostė nendriadusė, skiauterėtasis tritonas, auksaspalvis kirtiklis, Baltijos lašiša, kartuolė, kirtiklis, upinė nėgė, ūdra.

Vykdam užkėlinę veiklą saugomose teritorijose turi būti užtikrintos aplinkosauginės priemonės, kurios padėtų išvengti neigiamo poveikio saugomoms gamtinėms vertybėms.

3.8. Taršos ir jos šaltinių įvertinimas

Pagal Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos pateikiamus duomenis Ukmergėje yra registruojami vidutinio pavojingumo, didelio pavojingumo ir ypač didelio pavojingumo potencialūs geologinės aplinkos taršos židiniai, galintys sąlygoti grunto, paviršinio ir požeminio vandens taršos padidėjimą. Prie potencialių geologinės aplinkos taršos židinių priskiriami šie objektai: karinė teritorija, degalinės, naftos bazės, autoservisai, gamybos cechai, sandėliai, technikos kiemai, plovyklos, saugojimo aikštelės, gyvulių laidojimo vieta, katilinė. Daugiausia taršos židinių fiksuojama vakarinėje Ukmergės miesto dalyje esančioje pramonės rajono teritorijoje.

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis, Ukmergės mieste yra 49 potencialūs taršos židiniai: 43 potencialūs taršos židiniai teritorijose yra veikiantys, 1 – sugriautas, 5 – neveikiantys. Tai 9 technikos kiemai, 8 gamybos cechai, 8 degalinės, 5 naftos bazės, 4 plovyklos, 3 sandėliai, 3 autoservisai, 3 saugojimo aikštelės, 2 katilinės, po 1 karinę teritoriją, garažą, valymo įrenginį ir juodligės židinį. Iš šių teritorijų 3 yra ypač didelio pavojingumo (naftos bazė Deltuvos g. 26, saugojimo aikštelė Deltuvos g. 37, degalinė Kauno g. 51 – visi veikiantys objektai), 12 – didelio pavojingumo ir 34 – vidutinio pavojingumo. Vystant miesto teritorijas būtina įvertinti šiuos taršos židinius, pagal galimybes sumažinti jų pavojingumą.

Aplinkos oras. Ukmergės miesto BP nurodyta, kad planuojamuose kvartaluose atvestas centralizuotas šildymas, į aplinką teršalų neišmetami. Prie daugiabučių gyvenamųjų namų Pašilės g. 8, 6, Pivonijos g. 3a, 3b, 5a stovi vietinės reikšmės katilinės, skirtos šių pastatų šildymui dujomis (kietu kuru nešildoma). Šių katilinių veikla nežymiai padidina oro taršą gyvenamojoje teritorijoje. Šias katilines administruojanti UAB „Ukmergės šiluma“ artimiausiu metu planuoja rekonstruoti, statyti efektyvesnius katilus, kurie žymiai sumažins dujų sąnaudas, kas sąlygos ir aplinkos oro taršos sumažėjimą. Remiantis tuo, kad dujų nutekėjimai į atmosferą gali būti tik avarijos atveju, galima teigti, kad dujotiekis poveikio atmosferai nedarys. Oro kokybei nežymią įtaką gali turėti teritorijose važiuojantis transportas. Siekiant sumažinti transporto srautų poveikį siūloma teritorijų zonas,

besiribojančias su B kategorijos gatvėmis apsodinti tankių želdinių juostomis, gyvatvorėmis. Žiedo gatve neribojamas krovinio transporto eismas, todėl triukšmo neigiamo poveikio mažinimui siūloma įrengti apsaugos priemonės šios gatvės raudonųjų linijų ribose – rekomenduojama pastatyti skaidrias akustinės sienutes.

Triukšmas. Apsaugos nuo triukšmo charakteristikos ir priemonės nustatomos vadovaujantis STR 2.01.01(5):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Apsauga nuo triukšmo“. Gyvenamųjų namų kvartaluose papildomą teigiamą įtaką apsaugai nuo triukšmo gali turėti esami bei numatomi apsauginiai želdiniai. Ukmergės miesto BP, siekiant sumažinti transporto srautų poveikį, siūloma gyvenamųjų kvartalų teritorijų zonas, besiribojančias su gatvėmis apsodinti tankių želdinių juostomis. Neigiamo poveikio sumažinimui turi būti įrengiami triukšmo barjerai ar akustinės sienutės.

Gardelė 46510. Aplinkos ministerijos rodiklių žemėlapyje nurodyti 9 potencialūs taršos židiniai: 2 plovyklos, saugojimo aikštelė, naftos bazė, 2 technikos kiemai, degalinė, karinė teritorija, autoservisas.

Gardelė 46784. Šioje gardelėje taršos židinių nefiksuojama.

Gardelė 47055. Yra 3 taršos židiniai: katilinė, technikos kiemas ir sandėlis.

Gardelė 47053. Vienas taršos židinis - technikos kiemas.

3.9. Teritorijos mikroklimato ir atsparumo klimato kaitai analizė

Iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą 2019 m. Ukmergės rajone išmesta 527,2 t. teršalų. 2013–2019 m. laikotarpyje išmetamų teršalų kiekis rajone išaugo 2,6 karto. Pagrindiniai aplinkos oro teršėjai yra įmonės, esančios Ukmergės miesto teritorijoje. Daugiausia teršalų išmeta UAB „Ukmergės gelžbetonis“. Aplinkos apsaugos agentūros 2021 m. duomenimis, Ukmergės mieste yra 22 ir 1 šalia miesto esančios įmonės, turinčios taršos leidimus ir taršos integruotos prevencijos bei kontrolės leidimus vykdančiai veiklai.

Vienas iš veiklos prioritetų Ukmergėje - atsinaujinančių energijos išteklių infrastruktūros plėtra yra susijęs su atsinaujinančių energijos išteklių plano patvirtinimu, elektromobilių įkrovimo stotelių plėtra, atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo skatinimu ir plėtra, mažinant transporto sektoriaus poveikį klimato kaitai ir aplinkos oro taršai, siekiant, kad 2030 metais atsinaujinančių 3 energijos išteklių dalis transporto sektoriuje, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu transporto sektoriuje, sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų; esamų energijos šaltinių efektyvesniu panaudojimu, aplinkai draugiškos atliekų tvarkymo ir antrinio panaudojimo sistemos plėtra. Numatoma įrengti ne mažiau kaip 10 elektromobilių įkrovimo stotelių Ukmergės mieste ir rajone, taip skatinant atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą ir plėtrą, mažinant transporto sektoriaus poveikį klimato kaitai ir aplinkos oro taršai, įsigyti netaršių transporto priemonių.

Plėtojant inžinerinės infrastruktūros plėtrą ir atnaujinimą pirmenybė teikiama kelių atnaujinimui, jų priežiūrai, geriamojo vandens tiekimo tinklų plėtrai, nuotekų valymo įrenginių statybai, darnaus judumo plano parengimui, žaliosios infrastruktūros plėtrai urbanizuotose Ukmergės miesto teritorijose. Darnaus judumo plano rengimo tikslas yra įvertinti visų susisiekiimo dalyvių poreikius bei numatyti ir integruoti įvairius susisiekiimo būdus Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje. Žaliosios infrastruktūros plėtos urbanizuotose Ukmergės miesto teritorijose tikslas - stiprinti gamtos, biologinės įvairovės ir žaliosios infrastruktūros apsaugą ir išsaugojimą labiausiai urbanizuotose miesto dalyse ir mažinti visų rūšių taršą.

3.10. Socialinių ir ekonominių aspektų analizė

Ukmergės miestas - vienas seniausių Lietuvos miestų iki I pasaulinio karo oficialiai vadintas Vilkmurge. Istoriniuose šaltiniuose Vilkmurgė pirmą kartą paminėta 1333 metais aprašant Livonijos ordino žygį. Miestas kūrėsi Vilkmurgėlės ir Šventosios upių santakoje.

20 a. antroje pusėje įkurta pramonės įmonių, daugėjo gyventojų. Pastatyti nauji daugiabučiai gyvenamieji kvartalai (Dukstynos ir Pivonijos). Atskirą miesto teritoriją užėmė "karinis miestelis", kuriame buvo įsikūręs sovietų armijos dalinys su savo infrastruktūra.

Šventosios slėnio dešiniame šlaite susiformavęs Ukmergės senamiestis, įsikūręs pramonės įmonės. Kairysis Šventosios slėnio krantas mažiau tiko ūkinei veiklai dėl potvynių grėsmės, todėl mažiau urbanizuotas. Centrinė miesto dalis (senamiestis) pasižymi nežymiai kalvotu reljefu, perrėžtu gilaus Vilkmurgėlės upės slėnio, kurio terasose susiformavo dalis Ukmergės senamiesčio gatvių. Šventosios ir Vilkmurgėlės upių terasose ir raguvose išsidėstę gyvenamųjų namų kvartalai.

Ukmergės rajono savivaldybės misija – siekti, jog Ukmergės rajono savivaldybės gyventojai, įmonės ir organizacijos sėkmingai įgyvendintų siekiamus tikslus savo ir bendruomenės gerovei.

2021 metais buvo parengtas ir savivaldybės tarybos patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginis plėtros planas, kuriame remiantis atlikta Ukmergės rajono socialinės ir ekonominės būklės analizė, Ukmergės rajonui aktualių strateginio planavimo dokumentų analize suformuluota Ukmergės rajono savivaldybės 2021–2027 m. vizija: *Ukmergės rajonas – istorinę atmintį puoselėjantis kraštas Lietuvos kryžkelėje, kuriame patogiu ir sveiku gyventi, verta investuoti ir kurti ateitį.*

Įgyvendinant strateginį plėtros planą, gerinamos sąlygos smulkiam ir vidutiniam verslui bei turizmo plėtrai. Didėja turistų srautai, tvarkomi ir pritaikomi turizmui gamtos ir kultūros paveldo objektai, esama viešoji turizmo infrastruktūra, kuriama nauja viešoji turizmo infrastruktūra, didinamos informavimo apie turizmą Ukmergės rajone galimybės. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, laikotarpyje nuo 2014 iki 2019 m., Ukmergės rajono savivaldybėje stebimas turistų gausėjimas, beveik dvigubai. 2019 m. turistų buvo 8 786, o 2014 m. buvo tik 4 474. Augant turistų skaičiui, augo ir vietų skaičius apgyvendinimo įstaigose, kuris per šešis metus išaugo 36,19 %. Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, Ukmergės miestas patenka į gamtinių rekreacinių išteklių įveiklinimo prioriteto arealą. Čia teka Šventosios upė, mieste ir šalia jo yra vertingi rekreaciniai Šventosios upės slėnio miškai. Taip pat miestas išsiskiria kultūros paveldo objektais, patrauklia erdvine struktūra.

Viešosios infrastruktūros plėtros srityje gerėja Ukmergės miesto ir rajono transporto infrastruktūros būklė, optimizuojamas elektros energijos ir šilumos gamybos bei tiekimo tinklas, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius. Gerinama rajono gatvių apšvietimo infrastruktūra leidžia sumažinti nusikalstamumą ir avaringumą. Tvarkomos ir naujai asfaltuojamos gatvės, keliai, pėsčiųjų ir dviračių takai, kas mažina transporto įvykių skaičių, avaringumą, taip pat užterštumą ir dulkėtumą, didėja gyventojų mobilumas. Tinkamai ir laiku suprojektuotos teritorijos, išplėstas gyvenamojo būsto fondas, atnaujintos daugiabučių namų teritorijos didina rajono bei miesto patrauklumą ir konkurencingumą. Ukmergės mieste kiekvienais metais vykdomi daugiabučių namų kiemų ir stovėjimo aikštelių tvarkymo darbai. Daugiabučių namų teritorijose tvarkomos lietaus nuotekos, ištrupėjusi ir nudilusi kelio danga, pėsčiųjų takai, įrengiama daugiau stovėjimo vietų automobiliams, apšvietimas.

Kuriama palanki mokymuisi ir saugi aplinka, sudaromos sąlygos jaunimui ir suaugusiems įgyti reikiamų žinių, nuolat tobulėti, tenkinami užimtumo ir saviraiškos poreikiai, gerėja teikiamų švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas visiems Ukmergės rajono gyventojams. Įgyvendinti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, veiksmingumo, tęstinumo principai.

Sveikatos apsaugos ir socialinės paramos srityje formuojamas tinkamas visuomenės požiūris į sveikatą, išsiaiškinami rizikos veiksniai, siekiama apsaugoti gyventojų sveikatą nuo nepalankių aplinkos veiksnių poveikio, sumažinti gyventojų sergamumą. Renovavus ir modernizavus sveikatos priežiūros įstaigas, jos daugiau lėšų skiriama sveikatos paslaugų teikimui. Užtikrinamas kokybiškos, įvairios ir prieinamos socialinės paramos teikimas ir efektyvus lėšų, skirtų savivaldybės ir valstybės garantuotai socialinei paramai, panaudojimas įvairioms savivaldybės gyventojų grupėms. Ukmergės mieste esama darbo vietų pasiūla yra pakankama, struktūros privalumas yra veiklos diversifikacija (medžio, baldų, statybos ir kt. įmonės). Tačiau atskiros sritys kaip baldų, medžio apdirbimo pramonė turi nemažai rizikų, taip pat vienas iš trūkumų – nėra pakankamai tradicinę pramonę papildančių informacinių technologijų, biotechnologijų ar kitų aukštųjų technologijų veiklų.

Skatinama kūno kultūros ir sporto plėtra. Sudaromos sąlygos žmonėms užsiimti sportu, užtikrinama sporto įstaigų veikla, skatinami rajono sportininkai, užtikrinamas saugus sportavimas tiek lauke, tiek sporto salėse, atnaujinama sporto infrastruktūra. Tikimasi sudominti ir į sveikatingumo bei sportinę veiklą įtraukti didesnę gyventojų skaičius nepriklausomai nuo jų amžiaus ar lyties. Miesto teritorinėje struktūroje svarbią reikšmę turi sporto objektų infrastruktūra. Tai sporto aikštynai, stadionai, bėgimo takai ir kiti sporto paskirties statiniai. Ukmergės mieste pagrindinis miesto stadionas yra Gruodžio 17-osios gatvėje. Čia yra stadionas su tribūnomis, treniruočių aikštė. Sporto kompleksą šioje vietoje galima vystyti. Bendrajame plane numatomos naujos teritorijos prieigos, parko sutvarkymas ir plėtojimas. Ukmergės mieste taip pat reikšmingą vietą sudaro Ukmergės hipodromas, išsidėstęs Šventosios upės pakrantėje. Bendrajame plane siūloma hipodromo teritoriją vystyti, įrengiant naują infrastruktūrą sporto varžybų dalyviams, lankytojams. Ukmergės mieste esančius sporto objektus, želdynų teritorijas numatoma apjungti pėsčiųjų ir / ar dviračių takais. Ši takų sistema taip pat būtų svarbi miesto sporto infrastruktūros plėtojimui ir vystymui.

Ukmergės miesto gyventojų skaičius pastaraisiais metais mažėja, 2021 metais buvo 21 258 gyventojai, 2022 metais - 20 915. Po Nepriklausomybės atkūrimo Ukmergės miesto gyventojų skaičius nuolat mažėjo. Bendras 1989-2022 m. laikotarpio gyventojų skaičiaus pokytis -9 495, arba -31,22 proc. Pagal turimus gyventojų pokyčio duomenis 2006 -2013 m. gyventojų skaičius Ukmergės mieste lyginant su kitais panašaus dydžio miestais (Tauragė, Plungė) mažėjo sparčiausiai: 2006 m. - 26768, 2013 m. - 22904. Per 7-erių metų laikotarpį Ukmergėje gyventojų skaičius sumažėjo 14,4 proc. Šiuo metu gyventojų mažėjimo tendencija yra nusistovėjusi ir kasmet gyventojų mieste sumažėja apie 2,5-2,3 proc.

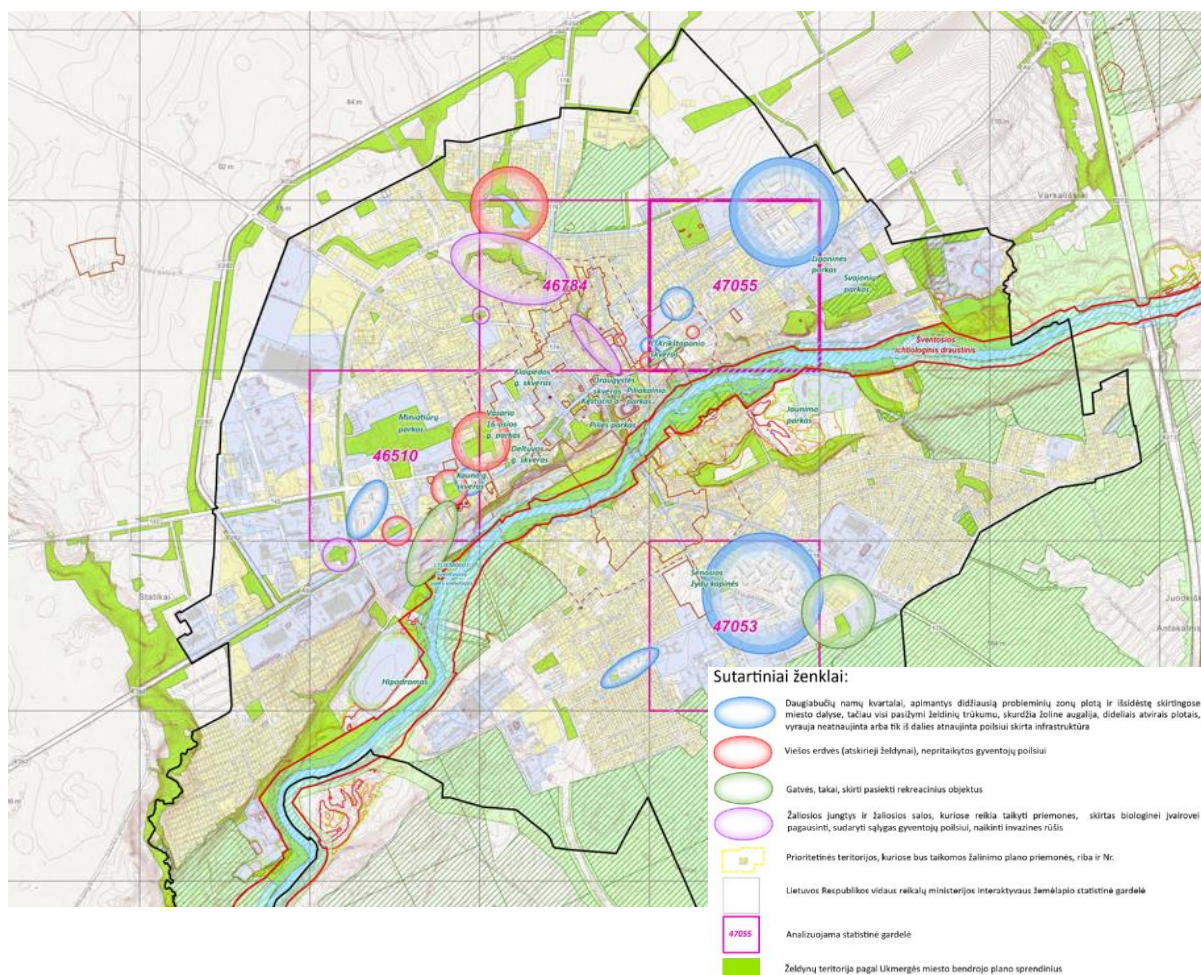
4. Probleminių zonų ir prioritetinių teritorijų žaliosios infrastruktūros sprendimams įgyvendinti išskyrimas

Atlikus esamos būklės analizę, įvertinus Ukmergės miesto BP plano sprendinius, numatomą teritorijų paskirtį, jų vystymą, kitus parengtus teritorijų planavimo dokumentus Ukmergės miestui, išskirtos probleminės zonos, kurios pasižymi dideliu gyventojų tankumu, tačiau trūksta želdynų ir želdinių (8 pav.). Tokioms zonoms priskiriamos neefektyviai naudojamos teritorijos ir viešos erdvės (viešos erdvės su skurdžia, vienos rūšies augmenija, intensyviu šienavimu, išplitusiomis invazinėmis

rūšimis, kritulių vandeniui nelaidžiais paviršiais), teritorijos, kuriose tikslinga taikyti aplinkos atkūrimo, biologinės įvairovės ir ekosistemų paslaugų palaikymo, kitus aplinkos kokybei gerinti skirtus sprendimus. Probleminės zonos skirstomos į keletą grupių:

1. daugiabučių namų kvartalai, apimantys didžiausią probleminių zonų plotą ir išsidėstę skirtingose Ukmergės miesto dalyse, tačiau visi pasižymi želdinių trūkumu, skurdžia žoline augalija, dideliais atvirais plotais, kuriuose vasaros metu formuojasi karščio salos, o žiemos metu, tikėtina, siaučia atšiaurūs vėjai; neatnaujinta arba tik iš dalies atnaujinta poilsiui skirta infrastruktūra;
2. viešos erdvės (atskirieji želdynai), nepatrauklios gyventojų poilsiui, čia dominuoja vienos rūšies augmenija, intensyviai šienaujamos vejose, pasenusi takų ir aikštelių danga;
3. gatvės, takai, skirti pasiekti rekreacinius objektus;
4. žaliosios jungtys ir žaliosios salos, kuriose reikia taikyti priemones, skirtas biologinei įvairovei pagausinti, sudaryti sąlygas gyventojų poilsiui, naikinti invazines rūšis.

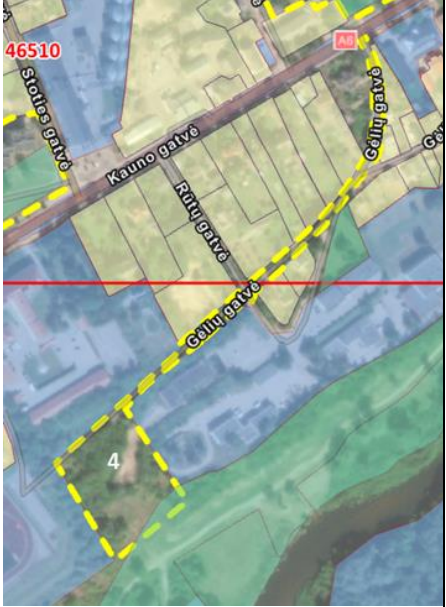
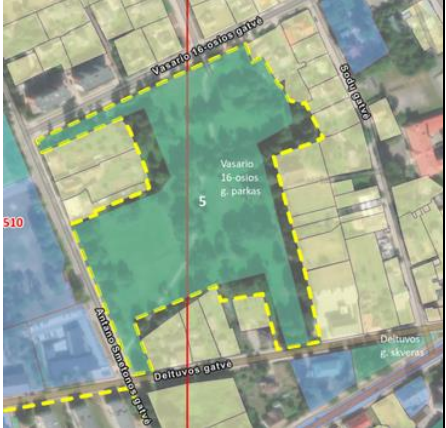
Suderinus su Ukmergės rajono savivaldybės administracija, gardelėse ir probleminėse zonose išskirta 19 prioritetinių teritorijų: 46510 gardelėje - 5, 46784 gardelėje - 6, 47055 gardelėje - 5, 47053 gardelėje - 3 (8 pav., 2 lentelė). Bendras prioritetinių teritorijų plotas - 707859 m² (~**71 ha**). **Prioritetiniams plotams priskiriamos teritorijos, kuriose bus taikomos žaliosios infrastruktūros priemonės ir sprendimai.** Prioritetinės teritorijos ne visur pilnai apima problemines zonas. Pavyzdžiui, daugiabučių namų kvartalai pilnai priskirti probleminėms zonoms, tačiau prioritetinės teritorijos išsidėsto jose tik fragmentais, kadangi daugelyje vietų jau yra sutvarkyta aplinka, rekonstruoti takai ir įvažiavimai, mašinų stovėjimo aikštelės, vyksta daugiabučių namų renovacija, o tuo pačiu atnaujinama ir jų aplinka. Tačiau žaliosios infrastruktūros priemonių čia nepakanka, trūksta želdinių, poilsio vietų. Taikyti žaliosios infrastruktūros priemones galima tik bendro naudojimo teritorijose. Detalus prioritetinių teritorijų aprašymas pateikiamas Žalinimo plano 4 skyriuje.

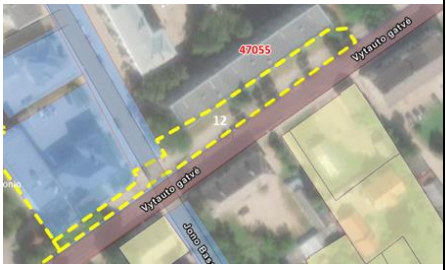
8 pav. Probleminės zonos Ukmergės mieste ir gardelėse

2 lentelė. Prioritetinės teritorijos gardelėse

VRM gardelės Nr.	Priorit etinės ter. Nr. plane	Prioritetinė teritorija	Plotas, m ²	Situacija gardelėje, probleminėje zonoje ir planavimo dokumentuose	Situacijos schema
46510	1	Kūdra prie Kauno ir Žiedo gatvių	19833	Teritorija yra tarp Kauno ir Žiedo g., teritorija yra už gardelės ribų. Bendro naudojimo želdynas, kuris išsidėsto valstybiniame žemės sklype ir sklypu nesuformuotoje valstybinėje žemėje	
	2	Daugiabučių namų kvartalas prie Žiedo ir Kauno gatvių	57490	Yra pietinėje gardelės dalyje, išsidėsto tarp Žiedo, Deltuvos, Stoties ir Kauno g. Patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano kvartalą Nr.1 Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	
	3	Kauno gatvės skveras ir daugiabučių namų kiemai	33195	Daugiabučių namų kiemai apriboti A. Smetonos, Deltuvos, Kauno gatvių, įsiterpia Kauno g. skveras, kuriam parengtas Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialusis planas. Patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano kvartalą Nr. 2	

	4	Žalioji jungtis nuo Gėlių gatvės link Šventosios upės	11281	Atsiskiria nuo Deltuvos gatvės, ties Rūtų gatve pereina į kitą gardelę, užsibaigia ties pėsčiųjų taku prie Šventosios upės. Takas veda prie planuojamos rekreacinės teritorijos	
	5	Vasario 16-osios gatvės parkas	37069	Apribotas A. Smetonos, Deltuvos, Sodų, Vasario 16-osios gatvių, rytinė dalis yra už gardelės ribų Galioja Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialusis planas Teritorija patenka į Ukmergės senamiesčio u. k. 17116 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą - tvarkymo planą (paveldotvarkos projektą).	
46784	6	Rekreacinė teritorija prie Vilkmėrgėlės tvenkinio (Žiedo gatvėje)	24906	Išsidėsto tarp Kmylių g., Žiedo g. Dalis teritorijos patenka į Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialųjį planą kaip Svajonių parkas	

7	Teritorija prie Vilkmergėlės tvenkinio, Vilkmergėlės slėnis - žalioji jungtis Žemaičių gatvėje	40688	Išsidėsto tarp Žiedo g., Šlaitų g., nusitęsia iki Gedimino g. Ukmergės miesto BP numatyta bendro naudojimo želdynas - žalioji jungtis	
8	Kūdra Tvenkinių gatvėje	1851	Kūdra Tvenkinių gatvėje įsiterpusi tarp privačių namų sklypų. Natūralios gamtos kampelis urbanizuotoje aplinkoje. Ukmergės miesto BP numatyta bendro naudojimo želdynas	
9	Vilkmergėlės slėnis senamiestyje, Kranto, Kurklių Darbininkų gatvės	9218	Apriboti Kranto ir Kurklių gatvių. Aukščiau šlaite Darbininkų gatvė ir šlaitas ties bažnyčia. Teritorija patenka į Ukmergės senamiesčio u. k. 17116 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą - tvarkymo planą (paveldotvarkos projektą). Ukmergės miesto BP numatyta bendro naudojimo želdynas - žalioji jungtis.	

	10	Skveras prie Bažnyčios g. Ir Maironio g.	978	Teritoriją riboja Maironio ir Bažnyčios gatvės. Laisva valstybinė žemė, sklypas nesuformuotas Ukmergės miesto BP numatyta mišri gyvenamoji centro zona, kurioje taikomi paveldosaugos reikalavimai. Teritorija patenka į Ukmergės senamiesčio u. k. 17116 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą - tvarkymo planą (paveldotvarkos projektą).	
	11	J. Krikštaponio skveras Skveras prie Vytauto gatvės, šalia Vlado Šlaito vardo viešosios bibliotekos	2825	Rytinė dalis patenka į gardelę 47055. Teritorija patenka į Ukmergės senamiesčio u. k. 17116 nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą - tvarkymo planą (paveldotvarkos projektą). Galioja Ukmergės miesto neužstatytų erdvių kraštovaizdžio formavimo ir poilsio organizavimo specialusis planas	
47055	12	Vytauto g. atkarpa prie J. Krikštaponio skvero	1300	Jungiasi su J. Krikštaponio skveru, pagrindinės miesto gatvės atkarpa	

	13	Daugiabučių namų teritorija prie Maironio g.	10901	Teritorija apribota Maironio ir Vinco Kudirkos gatvių. Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	
	14	Skveras prie Vytauto gatvės	1370	Bendro naudojimo želdynas prie Vytauto pagrindinės miesto gatvės. Teritorija paženklinta kaip Lietuvos kariuomenės kelio III maršruto 7 objektas	
	15	Daugiabučių namų teritorija tarp Anykščių g., S. Daukanto g., Vytauto g.	163641	Išsidėsto tarp Anykščių g., S. Daukanto g., Vytauto g. Šiaurinė ir rytinė dalys patenka į gretimas gardeles. Patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano kvartalą Nr. 7 Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	

	16	Daugiabučių namų kiemai J. Basanavičiaus gatvėje	8902	Teritorija yra centrinėje miesto dalyje. Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	
47053	17	Daugiabučių namų teritorija abipus Miškų gatvės	247844	Yra pietrytinėje Ukmergės miesto dalyje, tarp dviejų reikšmingų miesto gatvių – Vilniaus ir Antakalnio. Didesnė teritorijos dalis patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano kvartalą Nr. 4 Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	
	18	Bendro naudojimo teritorija prie Vilniaus gatvės	2063	BP plane numatyta bendro naudojimo želdynų teritorija	

	19	Daugiabučių namų teritorija Linų gatvėje	19886	Tarp Linų g. ir Rožių g. Yra už gardelės ribų. Patenka į Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiojo plano kvartalą Nr. 3 Probleminiai plotai apima bendro naudojimo teritorijas tarp namų.	
		Iš viso:	707859		

Įvertinus esamą būklę parinktose probleminėse teritorijose, gali būti siūlomos šios pagrindinės priemonės ir veiksmai siekiant spręsti žaliosios infrastruktūros, želdinių trūkumą probleminėse zonose:

1. plotų medžiams, krūmams sodinti parinkimas, rekomenduojamų rūšių parinkimas;
2. vejų atnaujinimas, įsėjant žydinčius daugiamečius augalus; daugiamečių žydinčių gėlynų (palankių vabzdžiams apdulkintojams) įrengimas, vejų šienavimo terminų nustatymas¹¹;
3. automobilių stovėjimo aikštelių įrengimas naudojant korio trinkeles;
4. vandens telkinių aplinkos tvarkymas (tvenkinio, dviejų kūdrų, Vilkmergėlės), sudarant sąlygas poilsiui, biologinei įvairovei; žaliųjų jungčių stiprinimas, paliekant natūralios gamtos intarpus urbanizuotoje teritorijoje, formuojant palankią aplinką biologinei įvairovei;
5. invazinių rūšių naikinimas (uosialapių klevų, sosnovskio barščių, luzitaninio ariono);
6. stiprinamos ekologinės, estetinės, kultūrinės ir ergonominės kraštovaizdžio funkcijos urbanizuotose teritorijoje - rekreacinio tako ir laiptų įrengimas, panoramų į Šventosios upę atvėrimas, takų sistemos parke formavimas, erdvių, poilsio vietų formavimas; šlapynės suformavimas parenkant tinkamus pelkinius augalus, informacinio stendo įrengimas; dendrologinės ekspozicijos įrengimas;
7. atskirųjų želdynų sklypų formavimas; atskirųjų želdynų tvarkymo techninių projektų parengimas (jei būtina, kai kuriems skverams, parkui).

¹¹ 1 ir 2 priemonės įgyvendinamos kompleksškai prie daugiabučių namų kvartaluose

II. ŽALINIMO PLANAS

1. Žalinimo plano vizija

Pagrindinė Žalinimo plano vizija - padidinti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje, išsaugoti biologinę įvairovę, sudaryti jai palankesnes sąlygas bei atkurti pažeistas ekosistemas, prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, sudaryti sąlygas gyventojams naudotis nauja ar patobulinta žaliaja infrastruktūra.

Žalinimo plano vizija įgyvendinama probleminėse zonose, kuriose parinktos ir su užsakovu suderintos prioritetinės teritorijos. Prioritetinėse teritorijose bus taikomos Žalinimo plano priemonės, padėsiančios įgyvendinti Žalinimo plano tikslus ir uždavinius.

Įgyvendinant bendrųjų planų sprendinius, svarbu ne tik formuoti želdynų sistemą, išlaikyti esamus želdinius, kurti naujus, didinti jų pasiekiamumą visuomenei, bet ir sudaryti sąlygas gamtinei įvairovei. Tą pasiekti leidžia žaliosios infrastruktūros kūrimas, gamtinių elementų gausinimas urbanizuotoje aplinkoje, esamų miesto želdynų natūralumo didinimas.

Įgyvendinus Žalinimo plano viziją, tikimasi pasiekti šių rezultatų:

- gyvenamoji aplinka tampa patrauklesnė, vaizdingesnė, sveikesnė;
- sudaromos sąlygos biologinei įvairovei gausėti;
- mažinama aplinkos tarša;
- mažinama klimato kaitos įtaka;
- daugėja rekreacijai tinkamų plotų, gerėja sąlygos rekreacijai;
- gerėja gyventojų psichoemocinė būklė, didžiuojantis savo miestu, gyvenamąja aplinka.

Ukmergės miestui parengti **Žalinimo plano siūlomų priemonių brėžiniai** (toliau - brėžiniai) su pažymėtomis vietomis, kurios buvo identifikuotos Schemoje kaip probleminės zonos bei prioritetinės teritorijos. Brėžiniuose nurodyti prioritetinių teritorijų aplinkos tvarkymo sprendimai, galimi pritaikyti ir atkartoti įvairiose miesto vietose. Želdinių ir želdynų, bendro naudojimo teritorijų tvarkymo sprendimai turėtų prisidėti prie vietos mikroklimato pagerinimo, prie biologinės įvairovės didinimo, oro kokybės bei miesto estetinio vaizdo gerinimo.

1. Žalinimo plano rengimo tikslai ir uždaviniai

Ukmergės rajono savivaldybės 2024–2026 m. strateginiame veiklos plane numatyta užtikrinti tolygų Ukmergės miesto vystymąsi. Prioritetas teikiamas kelių atnaujinimui, jų priežiūrai, geriamojo vandens tiekimo tinklų plėtrai, nuotekų valymo įrenginių statybai, darnaus judumo plano parengimui, žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotose Ukmergės miesto teritorijose. Žaliosios infrastruktūros plėtos urbanizuotose Ukmergės miesto teritorijose tikslas - stiprinti gamtos, biologinės įvairovės išsaugojimą labiausiai urbanizuotose miesto dalyse, mažinti visų rūšių taršą, klimato kaitos įtaką, didinti žaliosios infrastruktūros elementų kiekį mieste.

Žalinimo plano rengimo tikslai:

- išsaugoti ir gausinti natūralių kraštovaizdžio elementų kiekį;
- užtikrinti, palaikyti ir stiprinti ekologines, estetines, kultūrines ir ergonomines (patogumo) kraštovaizdžio funkcijas urbanizuotose teritorijose;

- išsaugant esamas kraštovaizdžio vertybes ir gamtinių teritorijų funkcionavimo ypatumus, sudaryti sąlygas atsikurti natūraliems procesams;
- kurti naujas ir stiprinti esamas žaliąsias jungtis;
- formuoti natūralius, vietovei būdingus, padidintos biologinės įvairovės ir ekologinio efektyvumo intarpus ir taip didinti natūralių ar pusiau natūralių paviršių plotą;
- atkurti gamtiniam karkasui, želdynų sistemai priskirtų teritorijų natūralumą;
- plėtoti tvarų paviršinių nuotekų tvarkymą, tam panaudojant vietovės kraštovaizdį ir kitas natūralias priemones;
- įvertinti želdinių būklę ir esant poreikiui ją gerinti, naikinti invazines rūšis;
- mažinti taršą ir (ar) kompensuoti jos poveikį.

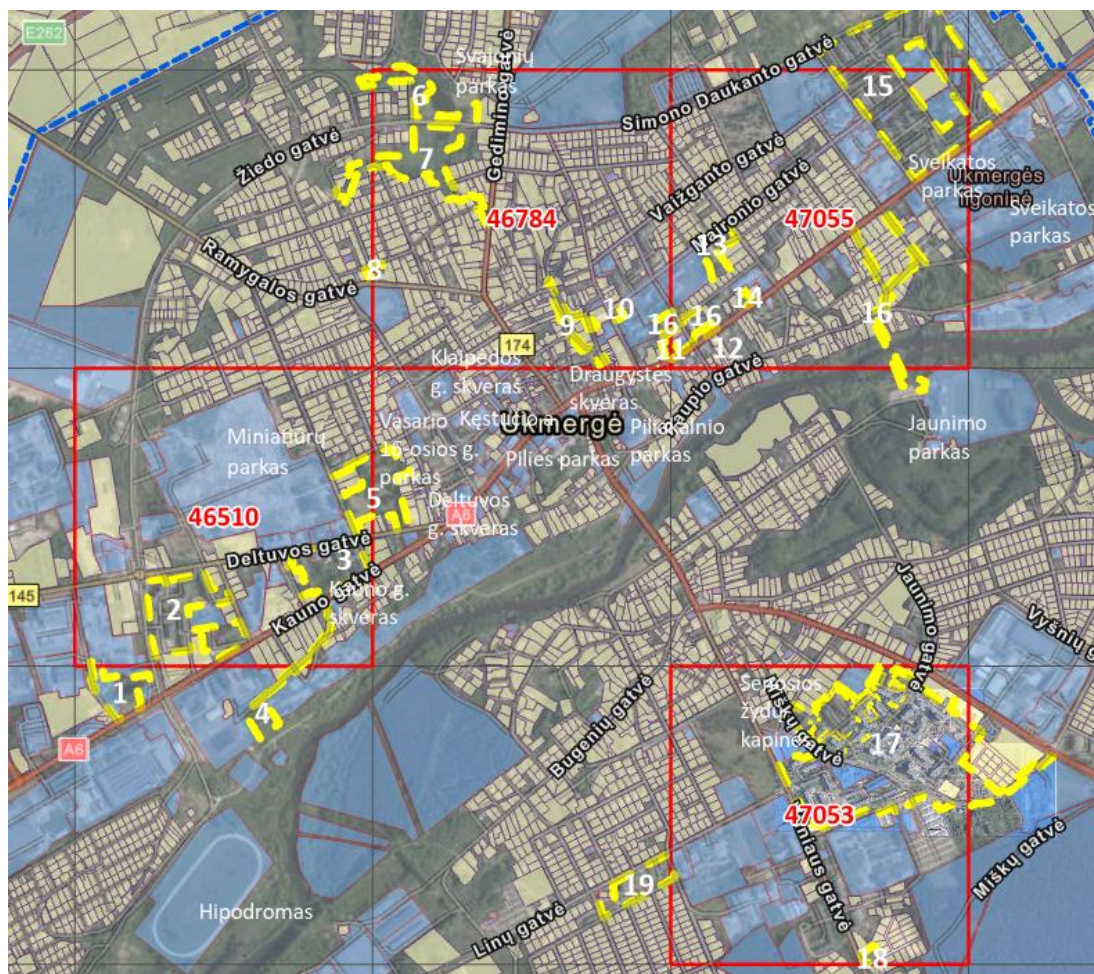
Žalinimo plano rengimo tikslai ir uždaviniai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Žalinimo plano rengimo tikslai ir uždaviniai

Žalinimo plano tikslai	Žalinimo plano uždaviniai
1 tikslas. Išsaugoti ir gausinti natūralių kraštovaizdžio elementų kiekį, formuoti natūralius, vietovei būdingus, padidintos biologinės įvairovės ir ekologinio efektyvumo intarpus ir didinti natūralių ar pusiau natūralių paviršių plotą urbanistinėse struktūrose; Įvertinti želdinių būklę ir esant poreikiui ją gerinti, naikinti invazines rūšis	1. Žalinimo plano uždavinys Padidinti probleminėse teritorijose esamą želdinių plotą ir kokybę, pagausinti rūšinę sudėtį, formuoti palankią aplinką biologinei įvairovei
	2. Žalinimo plano uždavinys Įvertinti želdinių būklę, rūšinę sudėtį, identifikuoti invazinių augalų paplitimą, taikyti invazinių rūšių naikinimo priemones
2 tikslas. Užtikrinti, palaikyti ir stiprinti ekologines, estetines, kultūrines ir ergonomines (patogumo) kraštovaizdžio funkcijas urbanizuotose teritorijose	3. Žalinimo plano uždavinys Pagerinti urbanizuotų teritorijų aplinkos kokybę, formuoti rekreacinę infrastruktūrą, skatinti švietėjišką veiklą
	4. Žalinimo plano uždavinys Pagerinti vizualinį estetinį kraštovaizdžio potencialą
3 tikslas. Išsaugant esamas kraštovaizdžio vertybes ir gamtinių teritorijų funkcionavimo ypatumus, sudaryti sąlygas atsikurti natūraliems procesams, pritaikyti gamtos procesais pagrįstus sprendimus vietovės mikroklimato, vandens reguliavimui, dirvožemio išsaugojimui, dirvos erozijos prevencijai. Atkurti gamtiniam karkasui, želdynų sistemai priskirtų teritorijų natūralumą	5. Žalinimo plano uždavinys Natūralių ekosistemų ir pažeistų teritorijų atkūrimas
	6. Žalinimo plano uždavinys Sutvarkyti vandens telkinių aplinką, sudarant sąlygas poilsiui, biologinei įvairovei
4 tikslas. Kurti naujas ir stiprinti esamas žaliąsias jungtis	7. Žalinimo plano uždavinys Įveisti želdinius trūkstamose žaliųjų jungčių atkarpose
5 tikslas. Pėtoti tvarų paviršinių nuotekų tvarkymą, tam panaudojant vietovės kraštovaizdį ir kitas natūralias priemones; Mažinti taršą ir (ar) kompensuoti jos poveikį	8. Žalinimo plano uždavinys Mažinti kietųjų dangų kiekį, Sumažinti neigiamą aplinkos taršos poveikį orui, vandens erozijai, triukšmo kėlimui

2. Prioritetinių teritorijų esama būklė ir siūlomas tvarkymas

Identifikuotose ir su užsakovu suderintose probleminėse zonose, kurios išsidėsto gardelėse Nr. 46510, Nr. 46784, Nr. 47055, Nr. 47053, parinkta devyniolika prioritетinių teritorijų, kuriose bus taikomos Žalinimo plano priemonės, prisidėsiančios prie vietovės mikroklimato pagerinimo, biologinės įvairovės didinimo, oro kokybės bei miesto estetinio vaizdo gerinimo (9 pav.).

9 pav. Prioritetinių teritorijų išsidėstymas gardelėse

3.1. Gardelės 46510 prioritетinės teritorijos.

Nr. 1 - Kūdra prie Kauno ir Žiedo gatvių.

Kūdra yra Kauno g. ir Žiedo g. sankirtoje už gardelės ribų, valstybinėje žemėje. Ukmergės miesto BP teritorija priskirta bendro naudojimo želdynams. Kūdra iš visų pusių apaugusi tankiais želdiniais (medžiais ir krūmais). Vyrauja gluosniai, karklai, vienas kitas didesnis beržas. Sąžalynuose gausu uosialapių klevų. Vandens telkinys neprieinamas, visa pakrantė tankiai apžėlusi ne tik sumedėjusia augalija, bet ir žoliniais augalais. Nuo medžių ir krūmų krintančių lapų, žolinių augalų kūdroje kaupiasi organinės medžiagos, dėl ko gresia visiškas kūdros užakimas. Toliau nuo kūdros link Kauno gatvės pusės yra intensyviai šienaujama veja (10 pav.) Intensyviai šienaujama ir su degaline besiribojančiame žemės sklype.

Esamus želdinius reikia formuoti - šalinti invazines rūšis, atverti dalį kūdros pakrantės, sudarant sąlygas gausnei biologinei įvairovei, rūšims, kurioms reikia atviresnio vandens paviršiaus.

Teritorija atvira nuo važiuojamosios dalies ir degalinės teritorijos. Pritaikant teritoriją rekreacijai, galima suformuoti pasivaikščiojimo taką aplink kūdrą. Išvalius kūdrą, pertvarkius želdinius, įrengus pasivaikščiojimo taką, būtų pagerinta bendra aplinkos rekreacinė ir estetinė būklė. Šalia, kitoje Žiedo gatvės pusėje yra didelis daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalas su skurdžia poilsio infrastruktūra. Sutvarkyta kūdros aplinka pasinaudotų šio kvartalo gyventojai.

10 pav. Kūdra Kauno ir Žiedo gatvių sankirtoje

Nr. 2 - Daugiabučių namų kvartalas prie Žiedo ir Kauno gatvių. Daugiabučių namų teritorija tarp Kauno g., Žiedo g., Deltuvos g., Stoties g. yra pietinėje gardelės dalyje. Teritorijoje nėra įregistruotų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą kvartalas nepatenka į nekilnojamųjų kultūros vertybių individualios apsaugos zonas (apsaugos nuo fizinio poveikio, vizualinės apsaugos), saugomų teritorijų nėra, patenka į pažeisto gamtinio karkaso teritoriją, miško žemės nėra.

Kvartale yra įrengti pėsčiųjų takai, automobilių stovėjimo aikštelės (11 pav.). Kai kurios automobilių stovėjimo aikštelės yra atnaujintos, paklota nauja danga, tačiau daug aikštelių yra duobėtų su buvusios asfalto ar žvyro dangos likučiais. Kai kur atnaujinti pėsčiųjų takai, kiti likę su vietomis išlūžusia danga, šalia kurių žmonių išmintos vejose. Prie pėsčiųjų takų bei automobilių stovėjimo aikštelių dalinai išdėstyti lauko apšvietimo stulpai. Teritorijoje ypač trūksta poilsio, sporto ir žaidimų aikštelių infrastruktūros.

Apie 60 % teritorijos sudaro želdiniai (veja, atskirai augantys krūmai, krūmų juostos, gyvatvorės, pavieniai medžiai, ar vaismedžiai. Tačiau augalija skurdi. Vėjos žolė monotoniška, vietomis, kur skurdesnis dirvožemis ar daugiau saulės, išdžiūvusi. Prie renovuotų namų, kur pakloti nauji šaligatviai, taip pat nėra želdinių. Trūksta žydinčių ir uogas auginančių krūmų, aukštų medžių, kurie teiktų šešėlį namams, poilsio, žaidimų aikštelėms, neleistų išdžiūti žolinei augalijai, mažintų karščio salų susidarymą ar išgarintų drėgmės perteklių, apsaugotų nuo vėjo.

11 pav. Daugiabučių namų kvartalas prie Žiedo ir Kauno gatvių

Nr. 3 - Kauno gatvės skveras ir daugiabučių namų kiemai. Daugiabučių namų teritorija su Kauno g. skveru, apribota A. Smetonos, Deltuvos, Kauno gatvių. Kauno gatvės skvero teritoriją apie 80 % sudaro želdiniai - pieva, lapuočių medžių grupės (daugiausia klevai), vaismedžiai, pavienės eglės, pušys. Šis skveras tarnauja kaip žalioji zona aplink gyvenančių daugiaaukščių namų gyventojams (12 pav.). Šio skvero būklė bloga, nes nėra aiškių ribų, kur baigiasi daugiaaukščių namų kiemai ir kur prasideda poilsiui skirta zona. Susidaro įspūdis, kad skvero teritorijoje gyventojai užsiima tik buitine veikla, pvz., skalbinių džiovinimu, atliekų tvarkymu. Takai prastos būklės, trūksta poilsiui pritaiktos infrastruktūros. Viduryje skvero naujai įrengta vaikų žaidimo aikštelė.

Daugiabučių namų teritorija augalijos požiūriu labai skurdi. Patys namai renovuoti ar renovuojami, tačiau aplinka netvarkyta. Yra išlikę seni medžiai - beržai, klevai, liepos, maumedžiai. Atviros erdvės tarp namų biologinės įvairovės požiūriu labai prastos būklės. Vejos skurdžios, trūksta tarpinių želdinių, kurie sudarytų trijų ar daugiau želdynų (medynas, trakas, žolinė augalija). Automobilių stovėjimo aikštelėse išlūžusi asfalto ar duobėta žvyro danga, kur kaupiasi kritulių perteklius. Reikėtų suplanuoti važiuojamųjų dalių dangos atnaujinimą, naujų želdinių įveisimą, numatyti poilsio infrastruktūros pagerinimą.

12 pav. Daugiabučių namų kvartalas prie Kauno gatvės skvero

Nr. 4 - Žalioji jungtis nuo Gėlių gatvės link Šventosios upės. Gėlių gatvė atsiskiria nuo Deltuvos gatvės, ties Rūtų gatve pereina į kitą gardelę, užsibaigia prie pėsčiųjų tako šalia Šventosios upės. Žalioją jungtį sudaro medžiais ir krūmais tankiai apaugusi teritorija, kuria praeina išmintas pėsčiųjų takas iki kolegijos stadiono (13 pav.). Trūksta jungties su pėsčiųjų taku prie Šventosios upės. Želdiniuose vyrauja vietinės medžių ir krūmų rūšys - liepos, klevai, gluosniai, karklai, putinai, gervuogės. Žolinė augalija būdinga natūralioms pamiškių, upių šlaitų augalijai. Gausu varpinių žolių, vėdrynų, lipikų, snapučių.

Biologinės įvairovės požiūriu tokia teritorija mieste labai vertinga, tačiau galėtų būti labiau pritaikyta ir gyventojų poreikiams. Savivaldybės administracija planuoja pagerinti tako dangą, todėl

palei taką galima būtų formuoti atviresnes erdves, šienauti žolynus 2-3 kartus per sezoną. Taip pat reikėtų neleisti plisti invazinėms rūšims, kurių šioje teritorijoje gausu, ypač uosialapių klevų. Tako pabaigoje tikslinga būtų atverti panoramą į Šventosios upę, jos slėnį, įrengti praėjimą (laiptus) iki rekreacinio tako prie Šventosios.

13 pav. Žalioji jungtis nuo Gėlių gatvės, pėsčiųjų takas ir augalija

Nr. 5 - Vasario 16-osios g. parkas. Vasario 16-osios gatvės parko teritorija įsikūrusi į vakarus nuo Ukmergės senamiesčio, apribota A. Smetonos, Deltuvos, Sodų, Vasario 16-osios gatvių, rytinė dalis yra už gardelės ribų. Parko teritorija jungia mišrias zonas: vienoje pusėje mažaaukštė gyvenamoji statyba, kitoje - daugiaaukštė gyvenamoji statyba, taip pat greta parko yra kitų neužstatytų, želdiniais apaugusių teritorijų (14 pav.).

Vasario 16-osios g. parko teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimai nustatyti 2014 m. rugsėjo 2 d. LR Kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-594 patvirtinto Ukmergės senamiesčio (unikalus kodas 17116) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano - tvarkymo plano (paveldotvarkos projekto) sprendiniuose. Teritorija priskiriama Az4 apsaugos zonos daliai, kurioje dominuoja gamtinės struktūros elementai, ar žmogaus sukurtos rekreacinės zonos, želdynų grupės ar žalieji plotai, o greta yra sodybinio užstatymo mažaaukščiais pastatais sklypai. Šioje zonoje galimas reglamentuotas urbanistinės struktūros vystymas, išsaugant gamtinės struktūros elementų ar žmogaus sukurtų rekreacinių zonų, želdynų grupių ar žaliųjų plotų vyravimą. Taip pat išlaikoma parko erdvės struktūra, apželdinimo ir dekoravimo elementai, papildymas galimas atlikus parko aplinkos analizę.

Šiuo metu parko būklė yra prasta. Takelių būklė bloga, jų tinklas nepritaikytas pėstiesiems. Ten, kur trūksta takų, jie tiesiog išminti pievoje. Parke nėra mažosios architektūros elementų. Taip pat parke gausu šlapių vietų, paviršinio vandens nuvedimo sistema yra pasenusi, vandens nuvedimo grioviai užžėlę, pralaida užsikimšusi. Siekiant padidinti parko patrauklumą, reikia performuoti takų tinklą, atstatyti esamų takų dangas, įrengti suoliukus poilsiui, šiukšliadėžes. Atviroje parko teritorijoje būtų tikslinga įrengti naujus sportui ir poilsiui skirtus įrenginius. Taip pat reikėtų genėti esamus želdinius, pasodinti naujų augalų, taip suformuojant savitą parko įvaizdį, kuris būtų patrauklesnis lankytojams. Parke vyrauja seni vietinių rūšių medžiai - liepos, klevai, uosiai. Parką skersai kerta iš baltažiedžių robinijų ir virginių kadagių glausta laja naujai suformuota alėja, kuri neatitinka bendro parko stiliaus. Išretinus alėją ir greta pasodinus krūmų ar medžių grupių, neliktų griežtos linijos, kuri atidalija parką, parkas atrodytų natūraliau. Esamą parko kūdrą ir vandens griovį galima būtų pritaikyti šlapiųjų augalų ekspozicijai įrengti, tuo pačiu praturtinant parko augaliją.

14 pav. Vasario 16-osios g. parkas

4.2. Gardelės 46784 prioritetinės teritorijos

Nr. 6 - Rekreacinė teritorija prie Vilkmergėlės tvenkinio (Žiedo gatvėje). Teritorija yra už gardelės ribų. Ties Žiedo gatve patvenkta, prie tvenkinio rytinės pusės įrengta rekreacinė erdvė, maudykla. Vakarinėje tvenkinio pusėje įkurtas Svajonių parkas, išsidėstęs atokiau nuo Ukmergės miesto centrinės dalies, tarp mažaukščių gyvenamųjų namų. Parko teritorija apima nedidelę – apie 0,9 ha užtventą Vilkmergėlės upės pakrantės dalį (15 pav.). Parko įkūrimo iniciatoriai - Lietuvos pagyvenusių žmonių asociacijos Ukmergės skyrius. Parko teritorija apsodinta jaunais želdiniais, daugiausia karpotaisiais beržais. Įrengtas informacinis stendas, kuriame nurodoma kieno iniciatyva buvo apsodinta teritorija, taip pat yra poilsiui skirti suolai.

Priėjimas iki poilsio zonos yra prastos būklės, užžėlęs žolė, šlapias. Teritoriją būtų galima sujungti į bendrą vieną bendrą žaliąją zoną su Vilkmergėlės slėniu tarp Žemaičių, Šlaitų, Tvenkinių gatvių, tačiau Svajonių parką su tvenkiniu bei užtvanka nuo Vilkmergėlės slėnio atskiria Žiedo gatvė.

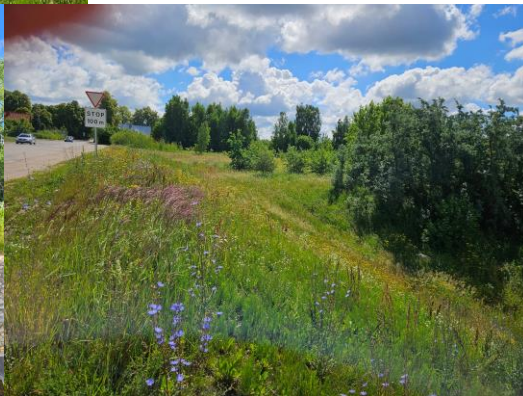
Tvarkant tvenkinio pakrantę reikia išardyti senos dangos likučius, naujai nutiesti pasivaikščiojimo takus, pasėti žydrinės pievos žolynus, o arčiau vandens galima įrengti išskylų zoną. Teritoriją, nutolusią nuo kelio, šiaurinėje tvenkinio pusėje palikti labiau natūralią. Čia ir dabar glaudžiasi keli ančių pulkeliai.

15 pav. Rekreacinė teritorija (Svajonių parkas) prie tvenkinio Žiedo gatvėje

Nr. 7 - Vilksmergėlės slėnis - žalioji jungtis Žemaičių gatvėje. Teritorija nuo Vilksmergėlės patvankos Žiedo gatvėje tęsiasi į pietus iki užstatytos teritorijos Žemaičių gatvėje, kur išsiskiria į dvi dalis. Rytinė atšaka palei Vilksmergėlę nusitęsia iki Gedimino gatvės, o vakarinė atšaka apima Vilksmergėlės intaką ir atsiremia į užstatytas teritorijas prie Žiedo gatvės pietuose. Nuo patvankos Vilksmergėlės vaga sutvirtinta betono plokščių ir lauko akmenų klojiniu, vėliau vaga natūralėja. Apaugusi gluosniais, karklais, pasitaiko uosialapių klevų (16 pav.). Slėnio pievose gausiai žydi lipikai, paprastosios trūkažolės, lendrūnai, kiti nederlingam dirvožemiui būdingi žoliniai augalai. Vietomis pasitaiko invazinių augalų - tankiažiedžių rūgštynių ir vienamečių šiušelių.

Palei Vilksmergėlės intaką prie privačių namų kvartalo Žemaičių gatvėje auga upių pakrantėms būdingi augalai - karklai, gluosniai. Tačiau vietomis pasitaiko Sosnovskio barščių. Pasak vietinių gyventojų Sosnovskio barščius savivaldybė naikino, bet priemonių nepakako, jie vėl želia. Todėl teritorijoje reikėtų taikyti papildomas invazinių barščių naikinimo priemones. Upelio pakrantes šienauja, nuo didesnių krūmokšnių valo vietos gyventojai, kas biologinės įvairovės požiūriu nėra visai tinkama, tačiau taip upelis tampa patrauklesnis, pakrantės tvarkingesnės (17 pav.). Todėl, ten, kur užstatytos teritorijos, galima būtų praretinti pakrančių želdinius, o kur baigiasi gyvenamasis kvartalas, pakrantes palikti kuo natūralesnes. Siekiant išlaikyti atviras erdves, upelių slėnio pievas reikėtų per vegetacijos sezoną 2-3 kartus šienauti. Pirmą pievų šienavimą numatyti apie Jonines.

16 pav. Vilkmergėlės slėnis Žaliojoje jungtyje po patvenkimo Žiedo gatvėje

17 pav. Vilkmergėlės intakas prie privačių namų kvartalo Žemaičių gatvėje

Nr. 8 - Kūdra Tvenkinių gatvėje. Teritorija su kūdra apsupta privačių namų, įsiterpusi tarp Tvenkinių ir Ramygalos gatvių (18 pav.). Greta, Klaipėdos gatvės esantys privatūs sklypai šiuo metu yra apleisti, o Ukmergės miesto BP numatyta kaip intensyviai naudojamų želdynų teritorija (BZi). Kūdra ir jos aplinka yra natūralios gamtos prieglobstis čia perintiems paukščiams, ropliams, vabzdžiams, todėl būtina išlaikyti tokią gamtinę aplinką ir ateityje. Kuriant miesto želdyną, gretimuose sklypuose turėtų būti pašalinta sena asfalto danga, kuri šiuo metu pusiau suirusi, apauganti žole. Abi šias teritorijas būtų galima sujungti į vieną. Vienoje dalyje galėtų būti želdynas, pritaikytas rekreacijai, aplinkinių namų bendruomenės susibūrimų vietai, kita dalis (kūdra) galėtų likti natūralesnė - gamtinė teritorija mieste.

18 pav. Kūdra Tvenkinių gatvėje ir gretimo sklypo aplinka

Nr. 9 - Vilkmergėlės slėnis senamiestyje, Kranto, Darbininkų gatvės. Vilkmergėlės slėnis prie Kranto g. priskiriamas pažeisto gamtinio karkaso teritorijai. Vilkmergėlės upė kanalizuota, visą jos vagą išklojus betono plokštėmis (19 pav.). Ši upės atkarpa teka per Ukmergės senamiestį (u. k. 17116), apribota Kranto ir Kurklių gatvių valstybinėje žemėje. Aukštupyje upės vagą kerta suformuoti privatūs sklypai, aplink vyrauja natūralių pievų intarpai, pakrantės želdiniai - karklai, gluosniai, alksniai.

19 pav. Vilkmergėlės upė senamiestyje

Vilkmergėlės upę būtų galima labiau išnaudoti kaip rekreacinį potencialą, įrengti poilsio vietų prie upelio, tuo pačiu pasodinant naujų želdinių - krūmų, žydinčių žolynų. Upė atrodytų natūraliau, patraukliau. Ten, kur upė nekanalizuota, žemutinėje terasoje veši natūralių pievų intarpai, kas labai pagyvina Ukmergės senamiestį.

Darbininkų gatvė skersai kerta Vilkmergėlės upės slėnio šlaitą. Link bažnyčios šlaitas labai status, retai apaugęs paprastaisiais klevais. Žolinėje dangoje vyrauja varpinės žolės ir nederlingoms augavietėms būdingi kiti žoliniai augalai, pvz., trūkažolės. Šlaitas neatsparus vandens erozijai. Nuo gatvės link bažnyčios kyla statūs apgriuvę laiptai, kurie liūčių metu taip pat padidina vandens eroziją (20 pav.). Nuo šlaito viršaus atsiveria puikus vaizdas į Vilkmergėlės slėnį, Ukmergės senamiestį, čia būtų galima įrengti apžvalgos vietą.

20 pav. Laiptai nuo Darbininkų gatvės į bažnyčios šventorių ir Vilkmergėlės slėnio panorama nuo laiptų aikštelės

Nr. - 10 Skveras Bažnyčios gatvėje. Skveras prie Bažnyčios g. ir Maironio g. Skvere auga vienintelis medis - paprastasis klevas. Iš vienos pusės teritorija ribojasi su privačių namų sklypais, kita skvero dalis apribota Maironio ir Bažnyčios gatvių. Palei privačių sklypų tvoras yra išlikę pora senų vaismedžių ir alyvų krūmų. Veja intensyviai šienaujama. Skverą įstrižai kerta pėsčiųjų takas (21 pav.). Skverą reikėtų pagausinti želdiniais, būtų galima įrengti aukštų daugiamečių augalų gėlynų, kurie pagyvintų skverą, suteiktų jaukumo. Teritorija galėtų tarnauti kaip ramaus poilsio zona.

21 pav. Skveras Bažnyčios gatvėje

Nr. 11 - J. Krikštaponio skveras. Yra dešiniajame Šventosios upės krante, Vytauto gatvėje. Skveras - aikštė buvo pavadintas J. Krikštaponio – pirmojo Vyčio apygardos vado Juozo Krikštaponio (Krištaponio), žuvusio 1945 m. sausio 12 d. mūšyje su NKVD kariuomene Užulėnio miške, garbei.

Skvere - aikštėje atminimui pastatytas paminklinis akmuo. Skvere esanti danga sutrupėjusi, veja skurdi, auga apie 60 metų amžiaus paprastosios liepos, kurių būklė gera, tačiau pasigendama tarpinių želdinių (krūmų, gėlynų) ir pan. (22 pav.). J. Krikštaponio skvere trūksta želdinių, kurie atskirtų skvero teritoriją nuo gyvenamojo daugiaaukščio pastato. Yra įrengti keli suolai, šiukšliadėžė. Betoninės plytelės, kuriomis išklota skvero teritorija, yra prastos būklės, vietomis ištrupėjusios, suskilusios. Betoninių plytelių dangą galima būtų mažinti, įrengti daugiamečių augalų gėlynų.

22 pav. J. Krikštaponio skveras

4.3. Gardelės 47055 prioritetinės teritorijos

Nr. 12 - Vytauto g. atkarpa. Teritorija ribojasi su J. Krikštaponio skveru, kerta J. Basanavičiaus gatvę ir tęsiasi tarp namo Nr. 32 ir Vytauto gatvės iki namo pabaigos. Teritorijoje prie bibliotekos pastato auga mažalapės liepos ir vienas paprastasis klevas. Medžiai yra apie 60 metų amžiaus. Prie J. Basanavičiaus gatvės namo Nr. 32 galo auga penki paprastieji uosiai bei švelniųjų gudobelių gyvatvorė. Nuo Vytauto gatvės pusės šio namo neriboja jokie želdiniai, išskyrus vienintelę dygiąją eglę, išlikusią po praeitų metų stiprių vėjų (23 pav.). Kitos dvi eglės buvo išverstos. Tarp namo ir šaligatvio įrengta apie 9 m pločio juostos veja. Prie pat Vytauto gatvės pasodintos 5 mažalapės liepos. Sodintos kas 5 metrai, tačiau nepalikta vietos šaknims, iki pat kamieno uždengta šaligatvio trinkelėmis. Liepų amžius apie 30 metų. Namo langai atsukti į pietų pusę, todėl vasaros metu gyventojai kenčia nuo kaitros butuose. To būtų galima išvengti, bent pirmuosiuose aukštuose, vejoje, arčiau šaligatvio pasodinus medžių, kurie teiktų pavėsį. Tačiau reikėtų išlaikyti didesnę atstumą nuo namo, nei dabar auga dygioji eglė.

23 pav. Vytauto gatvės atkarpa, kurioje ypač trūksta želdinių

Nr. 13 - Daugiabučių namų kiemai Maironio gatvėje. Daugiabučių namų kvartalą riboja Maironio ir V. Kudirkos gatvės. Iš vakarų pusės kvartalas ribojasi su Ukmergės Antano Smetonos gimnazijos sklypu. Palei gimnazijos sklypo tvorą auga senos liepos, kurios gali būti sodintos dar prieš II-ąją pasaulinį karą, pastačius gimnaziją. Liepos auga tiek vienoje, tiek kitoje tvoros pusėje ir sudaro užtvartą gimnazijos stadionui ir daugiabučiams namams. Liepose nemažai iškelta inkilų paukščiams.

Ties V. Kudirkos gatve, prie kvartalo nutiestas naujas šaligatvis, tačiau trūksta žalumos. Prie Maironio gatvės taip pat nutiestas naujas šaligatvis, bet naujų želdinių nepasodinta. Ties pastatu Nr. 7 Maironio gatvėje auga trys didžialapės liepos. Vidiniuose daugiabučių namų kiemuose želdinių praktiškai nėra, kiemą apriboja garažų pastatai (24 pav.). Įvažiavimų į kiemus ir automobilių stovėjimo aikštelių asfaltas išlūžęs, duobėtas. Viduryje kiemo yra išlikę senos sulūžusios vaikų supynės, blogos būklės krepšinio aikštelė.

Maironio gatvės namo Nr. 7 vidiniame kieme auga keletas senų vaismedžių bei savaiminių klevų grupė, kurią reikėtų formuoti, genėti. Palei tvoras nuo privačių sklypų priaugę uosialapių klevų. Už klevų grupės augo japoninis pelėvirkštis, šiuo metu naikinamas, tačiau gyvybingų ūglių likę palei tvoras, sklypo pakraščiuose. Tai vešlus sparčiai plintantis šaknų atžalomis augalas. Lietuvoje priskiriamas prie invazinių augalų. Tvirta japoninio pelėvirkščio šaknų sistema ardo grindinius, kelius, statinių pamatus,alina dirvožemį, išstumia kitų rūšių augalus iš jų augaviečių.

24 pav. Maironio gatvės daugiabučių namų kiemai

Nr. 14 - Skveras (bendro naudojimo teritorija) Vytauto gatvėje. Teritorija yra miesto centrinėje dalyje, šalia judrios Vytauto gatvės, apsupta mažaaukščių pastatų, kurių sklypai turi sodelius ar daržus. Anksčiau buvusi apleista, mažai naudojama teritorija, šiuo metu yra išvalyta nuo brūzgynų, pastatytas informacinis stendas apie tai, kad čia būta viena iš karinių dalinių dislokacijos vietų 1793 - 1915 m. (25 pav.). Teritorijoje auga 90 cm diametro paprastasis uosis ir 30 cm diametro paprastasis klevas. Abu medžiai geros būklės. Taip pat yra išlikusių pora vaismedžių - obelis ir slyva. Teritorija gana ūksminga, dideli medžiai teikia pavėsį. Vakarinę teritorijos dalį nuo vienbučio gyvenamojo namo sklypo skiria kelių krūmų juosta, priartėja daržas. Tvarkant teritoriją, ją būtų galima labiau izoliuoti nuo privačių sklypų, pasodinant žydinčių krūmų. Vejoje tikslinga pasėti įvairesnių žolynų, pvz., įprasminant atminties vietą galima pasėti neužmirštuolių (*Myosotis sylvatica*). Neužmirštuolės pačios atsisėja, pakenčia ūksmę. Atskiriant teritoriją nuo įvažiavimo į privačių namų kiemus galima įrengti aukštų daugiamečių gėlių gėlyną. Tokiu būdu būtų sudaryta užtvara nuo kelio, bet nebūtų griežtos aukštos ribos ir teritorija atrodytų erdvesnė.

25 pav. Bendro naudojimo teritorija Vytauto gatvėje

Nr. 15 - Daugiabučių namų kiemai tarp Anykščių, S. Daukanto ir Vytauto gatvių. Daugiabučių namų teritorija tarp Anykščių g., S. Daukanto g., Vytauto g. yra Ukmergės miesto teritorijos pakraštyje, šiaurės rytų pusėje. Šis kvartalas yra viena didžiausių daugiabučiais gyvenamaisiais namais užstatytų teritorijų Ukmergės mieste. Apie 60 % teritorijos sudaro želdiniai (gėlynai, pieva, atskirai, pavieniai ir grupėmis augantys klevai, liepos, beržai, vaismedžiai, pavienės eglės, pušys (26 pav.). Kvartalas atnaujinamas, renovuojami daugiabučiai namai, naujai klojami pėsčiųjų takai, įrengiamos automobilių stovėjimo aikštelės, tačiau kai kurie kiemai, takai, automobilių stovėjimo aikštelės likę neatnaujintos su sena asfalto ir betono danga, kuria būtų galima keisti naujomis vandeniui laidžiomis dangomis.

Labiausiai gyvenamąjį kvartalą želdiniais reikėtų izoliuoti nuo šiaurės rytinėje pusėje esančių garažų, taip želdiniais būtų galima papildyti žaliąsias erdves tarp namų. Atsižvelgiant į tai, kad kvartale gausu aukštų medžių bei vengiant monotonijos, išlaikant saulėtas erdves tarp namų, teritorijoje siūloma želdinius papildyti žydinčių krūmų grupėmis, pastatyti pavėsinių ar pergolių su aplink augančiais vijokliniais augalais. Krūmų grupėmis galima atskirti automobilių stovėjimo aikšteles nuo žaliosios zonos. Teritorijos vejose siūloma įsėti žydinčių daugiamečių žolynų bei retinti vejų šienavimo laiką.

26 pav. Namų kiemai tarp Anykščių, S. Daukanto ir Vytauto gatvių

Nr. 16 - Daugiabučių namų kiemai J. Basanavičiaus gatvėje. Daugiabučių namų teritorija J. Basanavičiaus gatvėje apima namų kiemus adresu J. Basanavičiaus 3 ir 8. Kiemuose auga senų medžių bet dangos pasenę, ištrupėję. Jas būtų galima keisti naujomis vandeniui laidžiomis dangomis. Kiemų augmeniją pajvairinti žydinčiais krūmais, atnaujinti vejas. Sukurti poilsio zonas, jas želdiniais izoliuoti nuo garažų statinių ir privažiavimų.

4.4. Gardelės 47053 prioritetinės teritorijos

Nr. 17 - Daugiabučių namų kvartalas prie Miškų, Antakalnio, Vilniaus gatvių. Daugiabučių namų teritorija abipus Miškų g. yra pietrytinėje Ukmergės miesto dalyje, tarp dviejų reikšmingų miesto gatvių – Vilniaus ir Antakalnio. Apie 70 % teritorijos sudaro želdiniai (vejos, lapuočiai medžiai, vaismedžiai, iš spygliuočių gausiausiai auga pušys, kai kur pavienės eglės). Yra įrengti pėsčiųjų takai, automobilių parkavimo aikštelės (28 pav.). Automobilių stovėjimo aikštelės yra mažos, prie esamų daugiabučių gyvenamųjų pastatų nepakanka automobilių stovėjimo vietų. Šalia pėsčiųjų takų bei automobilių parkavimo aikštelių dalinai išdėstyti lauko apšvietimo stulpai. Nors neužstatyta teritorija sudaro nemažą dalį, tačiau augmenijos požiūriu yra skurdi. Didelių medžių grupių ar eilių yra tik prie kai kurių namų, krūmų grupių ir gyvatvorių dar mažiau. Vyrauja atviri skurdžios vejų plotai, daug kur praminti takai. Nėra apsauginių želdinių nuo garažų bendrijų, gamybos ir pramonės teritorijų. Gausiau želdinių auga tik nuo Vilniaus gatvės pusės. Bendro naudojimo erdves būtina papildyti naujais želdiniais tiek medžiais (lapuočiais, spygliuočiais), tiek krūmais, o vejas atnaujinti įsėjant įvairiarūšias daugiameses žoles. Kvartalą galėtų papuošti daugiamečių gėlių gėlynai, ypač prie darželio, mokyklos, prekybos centro.

Nors Miškų ir Jaunimo gatvės atnaujinamos, klojama nauja danga, tiesiami nauji šaligatviai, tačiau kvartalo didžiosios dalies automobilių aikštelių danga yra prastos būklės, todėl ją būtų galima atnaujinti pritaikant vandeniui laidžią dangą.

Teritorijoje tarp daugiabučių namų trūksta vaikų žaidimo, sporto ar poilsio aikštelių. Daug kur matyti apleistos, sulūžę ir šiuo metu nesaugios supynės ar krepšinio stovai.

28 pav. Daugiabučių namų kvartalo prie Miškų, Antakalnio, Vilniaus gatvių aplinka

Nr. 18 - Bendro naudojimo teritorija prie Vilniaus gatvės. Teritorija tvarkoma, veja šienaujama. Yra pastatyti suolai ir šiukšliadėžė. Želdiniais suformuota atvira erdvė. Auga pušys kelios apie 40 metų amžiaus. Nuo Vilniaus gatvės pusės teritoriją skiria liepos (apie 60 metų), tankiai sužėlę krūmai - alyvos, gudobelė. Pail kitą aikštelės kraštinę auga sodintos geltonžiedės karaganos. Karaganų krūmai yra seni, daugelis šakų išdžiūvusių ar džiūstančių, neišvaizdžios, krūmai neatlieka savo estetinių ir apsauginių funkcijų (29 pav.). Jas reikėtų šalinti ir keisti kitomis vietinėmis krūmų rūšimis (pvz. alyvomis, ožekšniais, sedulomis ar pan.). Šalimais kuriasi privačių namų kvartalas, todėl teritorijoje būtų galima įrengti poilsio zoną su pavėsine, lauko baldais, pritaikyti bendruomenės susibūrimams, šventėms. Skatinti gyventojus ne tik naudotis įrengta infrastruktūra, bet ir prižiūrėti teritoriją, rūpintis želdiniais.

Esamus želdinius teritorijoje siūloma išlaikyti, galima retinti vejų šienavimą, taip formuotąsi žydinti baltųjų dobiliukų pieva, kurių vejoje gausu.

29 pav. Geltonžiedžių karaganų gyvatvorės ir vejų vaizdas teritorijoje

Nr. 19 - Daugiabučių namų kvartalas Linų gatvėje. Daugiabučių namų teritorija Linų g. yra pietvakarinėje Ukmergės miesto dalyje, kurioje vyrauja vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų užstatymas. Daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalą riboja Linų gatvė, prasidedanti nuo Vilniaus g., Rožių, Alyvų ir Ramunių gatvės. Apie 60 % planuojamos teritorijos sudaro želdiniai (gėlynai, pieva, pavieniai plačialapiai, siauralapiai, vaisiniai medžiai).

3. Žalinimo plano priemonių įgyvendinimo planas

Įvertinus esamą būklę ir įgyvendinant Žalinimo plano tikslus bei uždavinius parinktose probleminėse teritorijose siūloma įgyvendinti šias žaliosios infrastruktūros priemones (4 lentelė):

4 lentelė. Žalinimo plano priemonių įgyvendinimo planas

Žalinimo plano priemonės pavadinimas ir trumpas aprašymas (susiejant priemonę su grafine informacija, nurodant tvarkymo plotą, kuriame taikoma priemonė)	Uždavinio įgyvendinimo rodiklis	Už priemonių įgyvendinimą, jų tęstinumą ir priežiūrą atsakingos institucijos*	Priemonių įvykdymo terminai, periodiškumas	Priemonių įgyvendinimui ir jų palaikymui (kiekvienais metais) reikalingos lėšos	Informacija apie priemonės įvykdymą (pateikiama kiekvienais metais)
	1. Žalinimo plano uždavinys Padidinti probleminėse teritorijose esamą želdinių plotą ir kokybę, pagausinti rūšinę sudėtį, formuoti palankią aplinką biologinei įvairovei				
1.1. Naujų želdinių įveisimas. Medžių ir krūmų sodinimas visose probleminėse teritorijose (ter. Nr. plane	vnt.	SA/bendruomenė	vienkartinis/priežiūra vykdoma kiekvienais metais		

2,3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16,17, 18, 19)					
1.2. Vejų atnaujinimas, įsėjant žydinčius daugiamečius augalus (ter. Nr. plane 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	ha/kv.m	SA	pagal poreikį/priežiūra vykdoma kiekvienais metais kasmet		
1.3. Pievinių vejų (natūralioms pievoms artimų vejų) įsėjimas dideliuose atvirose bendro naudojimo želdynų plotuose (ter. Nr. plane 1, 2, 5, 6, 7, 17)	ha/kv.m	SA	priežiūra vykdoma kiekvienais metais kasmet		
1.4. Vejų šienavimo terminų nustatymas (ter. Nr. plane 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	ha/kv. m	SA	kasmet		
1.5. Daugiamečių žydinčių gėlynų (palankių vabzdžiams apdulkintojams) įrengimas, priežiūra (ter. Nr. plane 2, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17)	kv. m.	SA/bendruomenė	kasmet		
1.6. Medžių išsaugojimas, priežiūra, genėjimas (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)	teritorija/objektas	SA			
1.7. Biologinės įvairovės salelių sukūrimas nešalinant medžių virtuolių, kuriant vabzdžių namelius (1, 5, 6)	teritorijų skaičius su biologinėmis salelėmis	SA/bendruomenė	kas 5 metai		
	2. Žalinimo plano uždavinys Įvertinti želdinių būklę, rūšinę sudėtį, identifikuoti invazinių augalų paplitimą, taikyti invazinių rūšių naikinimo priemones				
2.1. Invazinių augalų paplitimo identifikavimas, invazinių rūšių naikinimo priemonių taikymas (ter. Nr. plane 1, 4, 5, 7).	ha	SA	kas 2 metai		
2.2. Vertingų ir perspektyvių želdinių išsaugojimas, kraštovaizdžio akcentų atvėrimas (ter. Nr. plane 1, 4, 6, 7,	vnt.	SA	kas 2 metai		
	3. Žalinimo plano uždavinys Pagerinti urbanizuotų teritorijų aplinkos kokybę, formuoti rekreacinę infrastruktūrą, skatinti švietėjišką veiklą				

3.1. Aplinkos tvarkymo techninių projektų parengimas	projektų skaičius	SA	vienkartinis		
3.2. Atskirųjų želdynų sklypų formavimo projektų parengimas (ter. Nr. plane 1, 2, 3, 15, 17, 19)	projektų skaičius	SA	vienkartinis		
3.3. Atskirųjų želdynų tvarkymo techninių projektų parengimas	projektų skaičius	SA	vienkartinis		
3.4. Rekreacinių takų lieptų, laiptų įrengimas, takų sistemos želdynuose įrengimas/atnaujinimas (ter. Nr. plane 4, 5, 6, 7, 9, 10)	vnt.	SA	Įrengimas - vienkartinis; Priežiūra - kasmet		
Poilsio, iškylų vietų, vaikų žaidimo, sporto aikštelių įrengimas ir priežiūra (ter. Nr. plane 1, 2, 3, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19).	vnt.	SA/bendruomenė	Įrengimas - vienkartinis; Priežiūra - kasmet		
Pavėsinių ir/ar pergolių įrengimas daugiabučių kiemuose ir parke, taikant vertikalų želdinimą (ter. Nr. plane 2, 3, 5, 13, 17)	vnt.	SA	Įrengimas - vienkartinis; Priežiūra - kasmet		
5.1. Edukacinės paskirties lauko informacinių stendų įrengimas, Pelkinių augalų informacinio stendo įrengimas (ter. Nr. plane 4, 5, 6)	vnt.	SA	Įrengimas - vienkartinis; Priežiūra - kasmet		
5.2. Dendrologinės ekspozicijos įrengimas Vasario 16-osios gatvės parke (ter. Nr. plane 5)	vnt.	SA	Įrengimas - vienkartinis; Priežiūra - kasmet		
	4. Žalimo plano uždavinys Pagerinti vizualinį estetinį kraštovaizdžio potencialą				
4.1. Atlikti kraštovaizdžio formavimo kirtimus, atveriant panorامينius vaizdus (ter. Nr. plane 4, 7, 9)		SA	vienkartinis/ kas 5 metai		
	5. Žalimo plano uždavinys Natūralių ekosistemų stiprinimas ir pažeistų teritorijų atkūrimas				
5.1. Vandens telkinių natūralios aplinkos palaikymas (teritorijų Nr. plane 1, 7, 8).	ter. sk./ha	SA			

5.2. Natūralizuoti Vilkmergės upelį - gamtinio karkaso migracijos koridorių, išsaugoti esamus želdinius, augančius tarp krantinės betoninių blokų, taip padedant upei natūralizuotis. Pasodinti ir ugdyti pavienius didesnius medžius augančius upės krantuose. Upės krantuose želdinius formuoti taip, kad keistųsi medžiai, ir krūmai, žoliniai augalai, būtų įvairovė tiek rūšine sudėtimi, tiek aukščiu, teikiamu pavėsium, tiek žydėjimo laiku (teritorijos Nr. plane 9).	“natūralizuotos” upės ilgis metrais	SA	1 per kartą metus		
5.3. Šlapynės suformavimas parenkant tinkamus pelkinius augalus. Vasario 16-osios gatvės parke įrengiamas drėgmę mėgstančių augalų gėlynas (ter. Nr. plane 5)	kv. m.	SA/bendruomenė	Įrengimas - vienkartinis Priežiūra - kasmetinė		
6. Žalinio plano uždavinys Sutvarkyti vandens telkinių aplinką, sudarant sąlygas poilsiui, biologinei įvairovei					
6.1. Vilkmergėlės upės atkarpos pritaikymas poilsiui. Įrengti poilsio vietas prie Vilkmergėlės upės demontuojant dalį krantinės blokų ar betoninius blokus pritaikant kaip pamatą sėdimų vietų įrengimui. Įveisti pavėsį suteikiančių želdinių, pasodinti žolinių augalų (teritorijos Nr. plane 9)..	poilsio vietų įrengimo skaičius (2 vietos)	SA	Įrengimas ir kasmetinė priežiūra		
6.2. Kūdros aplinkos tvarkymas, pritaikymas poilsiui. Rekreacinio tako įrengimas. Kraštovaizdžio formavimo kirtimais ugdyti pavienius didesnius medžius (gluosnius, beržus), atverti priėjimą prie vandens telkinio, šienauti pievą ir taką priėjimui prie vandens,			1 kartą per metus Šienavimas: pievos - 2 kartus per sezoną, tako - kas dvi savaites (pagal klimato sąlygas)		

galima įrengti suolų poilsiui (teritorijos Nr. plane 1).					
7. Žalinimo plano uždavinys Įveisti želdinius trūkstamose žaliųjų jungčių atkarpose					
7.1. Įveisti naujus želdinius (medžius krūmus, žolynus) prie Vilkmėgėlės upės (teritorijos Nr. plane 9)	vnt. /kv. m.	SA	Želdinių pasodinimas vienkartinis, priežiūra kasmet		
7.2. Medžių krūmų sodinimas rekreacinėje teritorijoje prie Vilkmėgėlės upės tvenkinio (teritorijos Nr. plane 6).	vnt.	SA/bendruomenė	Želdinių pasodinimas vienkartinis, priežiūra kasmet		
8. Žalinimo plano uždavinys Mažinti kietųjų dangų kiekį, sumažinti neigiamą aplinkos taršos poveikį orui, vandens erozijai, triukšmo kėlimui					
8.1. Pasodinti apsauginius želdinius, apsaugines sieneses. Sodinami apsauginiai želdiniai prie automobilių stovėjimo aikštelių daugiabučių namų kiemuose (ter. Nr. plane 2, 3, 13, 15, 16, 17, 19) ir Vytauto gatvės atkarpoje prie namo Nr. 32 (teritorijos Nr. plane 12).	kv.m.	SA	Želdinių pasodinimas vienkartinis, priežiūra kasmet		
8.2. Takų, privažiavimo kelių, automobilių stovėjimo aikštelių įrengimas naudojant vandeniu laidžias dangas (pvz., korio trinkelės) teritorijų Nr. plane 2, 3, 13, 12, 15, 16, 17, 19)	kv.m.	SA			
8.3. Pakeisti plytelių dangą J. Krikštaponio skvero paradinėje dalyje. Mažinti dangos plotą (teritorijos Nr. plane 11).	kv.m.	SA	vienkartinis		
8.4. Senos asfalto ir betono dangos išardymas daugiabučių namų kvartale (teritorijos Nr. plane 15, 17). Vejos, artimos natūralioms pievoms, pasėjimas	kv. m.	SA	Dangos išardymas - vienkartinis, vejos pasėjimas vienkartinis, vejos šienavimas - 1, 2 kartus per metus		
8.5. Vandens erozijos mažinimas sodinant/sėjant	kv. m.	SA			

augalus ar natūralaus grunto (žvyro) vandentakių įrengimas Darbininkų gatvėje stačiame šlaite. Teritorijos Nr. 9					
---	--	--	--	--	--

*Už priemonių įgyvendinimą, jų tęstinumą ir priežiūrą atsakingos institucijos:

SA - savivaldybės administracija

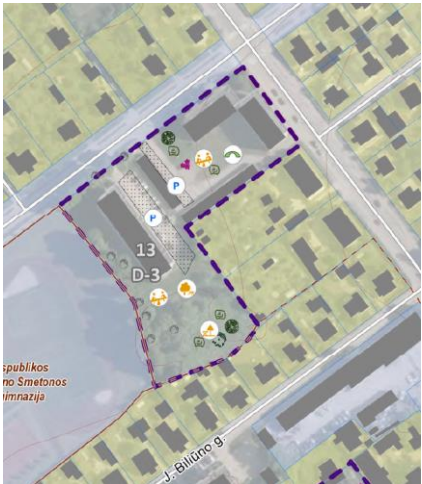
4. Žalinimo plano priemonių aprašymas

Žalinių plano priemonės parinktos įvertinus probleminių ir prioritetinių teritorijų esamą būklę, atlikus želdinių inventorizaciją, įvertinus želdinių ir želdynų būklę bei įvertinus inžinerinių tinklų išsidėstymą (5, 6 lentelės). Inžineriniai tinklai brėžinyje pažymėti naudojant Topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinės sistemos (TPS „Vartai“) duomenis. Želdiniai inventorizuoti, jų būklė vertinta 2024 m. birželio-rugpjūčio mėnesiais lauko darbų metu. Želdinių inventorizacija atlikta vadovaujantis LR Želdynų įstatymu, Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklėmis. Prioritetinių teritorijų esamos būklės analizės tyrimų išvadų bei žalinimo priemonių brėžinys parengtas M 1:10000, naudojant aktualius georeferencinio pagrindo ir ortofotografinius žemėlapius. Pateikiant teritorijų tvarkymo aprašymus, išlaikoma ta pati prioritetinių teritorijų numeracija kaip 3 skyriuje „Prioritetinių teritorijų esama būklė ir siūlomas tvarkymas“. Detalios teritorijų tvarkymo priemonės, planavimas, sklypo ribos bei kiti konkretūs sprendiniai teritorijose turi būti nustatomi pagal parengtus sklypų formavimo ir pertvarkymo projektus, techninius projektus, želdynų tvarkymo projektus bei turi neprieštarauti galiojančio Ukmergės miesto bendrojo plano sprendiniams.

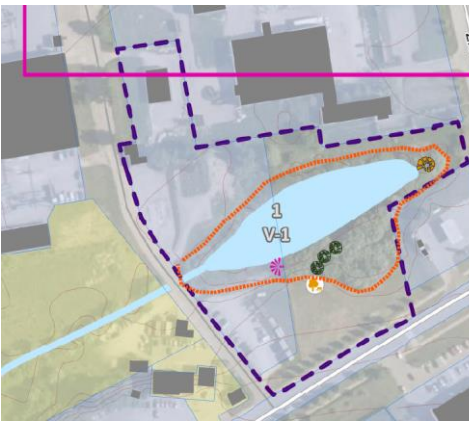
Skatinama, kad greta daugiabučių gyvenamųjų namų įveisiant, tvarkant ir prižiūrint želdinius dalyvautų gyventojai. Tą pasiekti būtų lengviau suformavus daugiabučių gyvenamųjų namų sklypus.

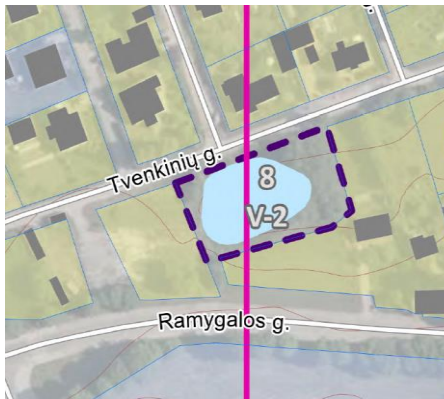
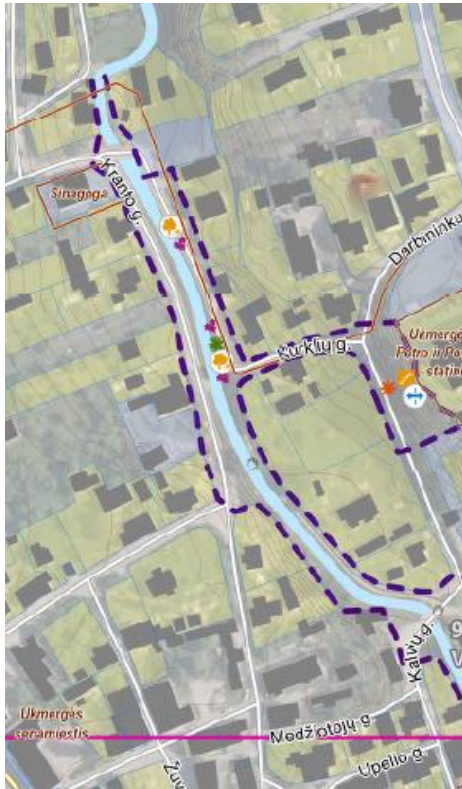
5 lentelė. Prioritetinės teritorijos ir tvarkymo priemonės

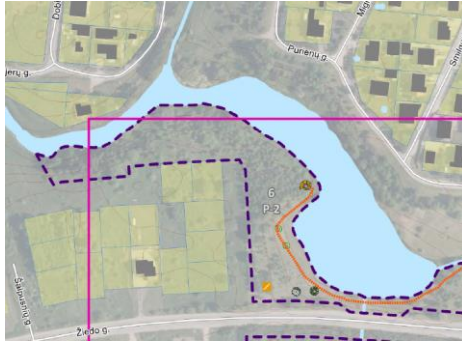
Eil. Nr.	Tvarkoma prioritetinė teritorija	Teritorijos Nr. plane	Teritorijos Indeksas plane	Tvarkymo priemonė	Brėžinys
1.	Daugiabučių namų kvartalas prie Žiedo ir Kauno gatvių	2	D - 1	1. naujų želdinių įveisimas (n) 2. esamų medžių priežiūra, genėjimas (s) 3. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss) 4. vejos atnaujinimas (va) 5. automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas (dn) 6. daugiamečių gėlių gėlynų įveisimas (gt) 7. naujų vaikų žaidimo ir sporto aikštelių įrengimas (vž); 8. Poilsio aikštelių	

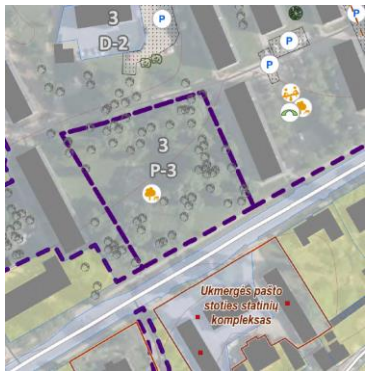
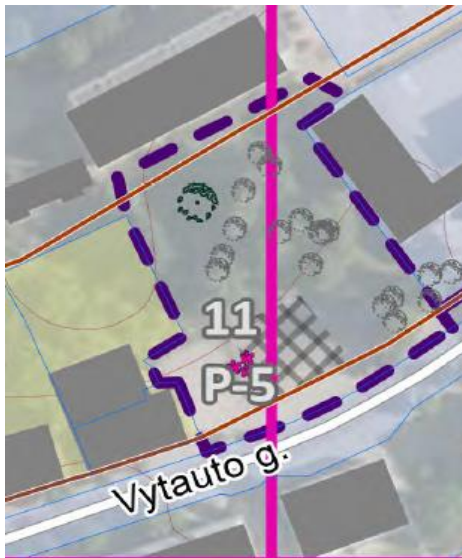
				įrengimas (lt); 9. pavėsinių, pergolių įrengimas, apželdinant (vertikalusis želdinimas) (pž); 10. pėsčiųjų takų atnaujinimas ar įrengimas (dp).	
2.	Daugiabučių namų kiemai tarp Kauno ir Deltuvos gatvių	3	D-2	1. naujų želdinių įveisimas (n) 2. esamų medžių priežiūra, genėjimas (s) 3. vejos atnaujinimas (va) 4. daugiamečių gėlių gėlynų įveisimas (gt) 5. automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas(dn) 6. naujų vaikų žaidimo ir sporto aikštelių įrengimas (vž); 7. Poilsio aikštelių įrengimas (lt); 8. pavėsinių, pergolių įrengimas, apželdinant (vertikalusis želdinimas) (pž); 9. pėsčiųjų takų atnaujinimas ar įrengimas (dp)	
3.	Daugiabučių namų teritorija prie Maironio g.	13	D - 3	1. naujų želdinių įveisimas(n); 2. esamų medžių priežiūra genėjimas (s); 3. vejos atnaujinimas (va); 4. automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas(dn); 5. naujų vaikų žaidimo ir poilsio, sporto aikštelių įrengimas (lt) 6. pavėsinių, pergolių įrengimas, apželdinant (vertikalusis želdinimas) (pž) 7. pėsčiųjų takų atnaujinimas ar įrengimas (dp).	

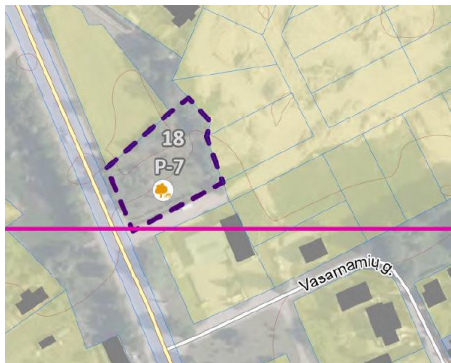
4.	Daugiabučių namų teritorija tarp Anykščių g., S. Daukanto g., Vytauto g.	15	D - 4	1. naujų želdinių įveisimas(n); 2. Kalėdinių eglučių sodinimo vieta (n); 3. esamų medžių priežiūra, genėjimas (s); 4. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss); 5. naujų vaikų žaidimo ir sporto aikštelių įrengimas (vž); 6. poilsio aikštelių įrengimas (lt); 7. pėsčiųjų takų atnaujinimas ar įrengimas (dp); 8. Kiemų, privažiavimų, automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas vandeniui laidžia danga(dn).	
5.	Daugiabučių namų kvartalas prie Miško, Antakalnio, Vilniaus gatvių	17	D - 5	1. naujų želdinių įveisimas(n); 2. Kalėdinių eglučių sodinimo vieta (n); 3. esamų medžių priežiūra, genėjimas (s); 4. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss); 5. vejos atnaujinimas (va); 6. automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas (dn); 7. daugiamečių gėlių gėlynų įveisimas (gt); 8. senos asfalto ar betono dangos išardymas (dd); 9. naujų vaikų žaidimo ir sporto aikštelių įrengimas (vž); 10. poilsio aikštelių įrengimas (lt); 11. pavėsinių, pergolių įrengimas, apželdinant (vertikalusis želdinimas) (pž); 12. pėsčiųjų takų atnaujinimas ar įrengimas (dp);	

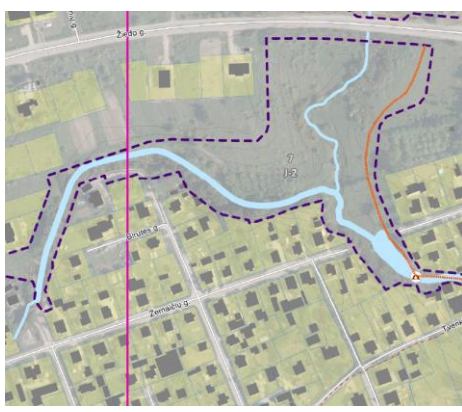
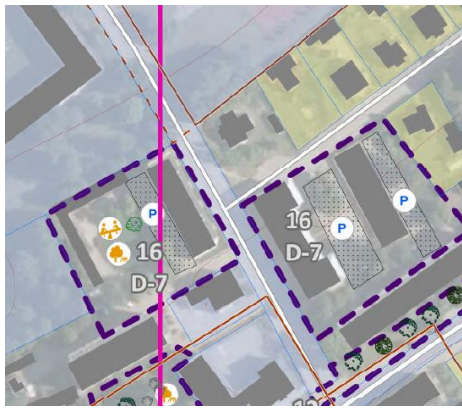
6.	Daugiabučių namų teritorija Linų gatvėje	19	D - 6	1. naujų želdinių įveisimas(n) 2. esamų medžių priežiūra genėjimas (s) 3. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss) 4. automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas(dn)	
7.	Kūdra prie Kauno ir Žiedo gatvių	1	V-1	1. esamos gamtinės aplinkos išsaugojimas; saugomas vandens telkinys su jį supančia augmenija: didesniais medžiais - gluosniais, krantai apaugę meldais, kitais drėgmę mėgstančiais augalais; galima formuoti biosalelę - palikti medį virtuolį, pastatyti vabzdžių "namelį" (bs); 2. pasivaikščiojimo tako suformavimas aplink tvenkinį iš natūralios dangos (trumpai nušienauta žolė, gruntas); palei taką 1-1,5 m atstumu šienaujama intensyviau (kas 10-14 dienų) (dp); 3. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas ir palaikymas (ss); šienaujama 1-2 kartus per sezoną 4. atviros erdvės prie vandens suformavimas, kraštovaizdžio formavimo kirtimų taikymas, stambesnių medžių išryškinimas (kf).	

8.	Kūdra Tvenkinių gatvėje	8	V-2	1. esamos gamtinės aplinkos išsaugojimas; saugomas vandens telkinys su jį supančia augmenija: didesniais medžiais - gluosniais, krantai apaugę meldais, kitais drėgmę mėgstančiais augalais; galima formuoti biosalelę - palikti medį virtuolį, pastatyti vabzdžių "namelį" (bs)	
9.	Vilkmergėlės slėnis senamiestyje , Kranto, Darbininkų gatvės	9	V-3	1. natūralizuoti Vilkmergės upelį - gamtinio karkaso migracijos koridorių, išsaugoti esamus želdinius, augančius tarp krantinės betoninių blokų, taip padedant upei natūralizuotis. 2. Saugoti, išryškinti pavienius akcentinius medžius; upės krantuose želdinius formuoti taip, kad keistųsi medžiai, ir krūmai, žoliniai augalai, būtų įvairovė tiek rūšine sudėtimi, tiek aukščiu, teikiamu pavėsium, tiek žydėjimo laiku (s); 3. poilsio vietų įrengimas prie upės (lt) 4. želdinių įveisimas upės krantuose - (B. gluosnis 'Tristis', krūmai putinas, ievos) (n); 5. žydinčių ir varpinių žolių įsėjimas prie naujai įrengtų poilsio vietų (ss) 6. laiptų remontas Darbininkų g., šlaite, apžvalgos aikštelės įrengimas, panoraminio vaizdo atvėrimas (dp) (kf); 7. vandens erozijai stabdyti priemonių taikymas - šlaito apsodinimas ar užsėjimas augalais šlaitams tvirtinti (pvz., gervuoge, miškiniau)	

				snapučiu, varpiniais augalais ir kt.); natūralios žvyro dangos vandentakių ar geokorio įrengimas ir pan. (št).	
10.	Vasario 16-osios g. parkas	5	P -1	1. senų medžių išsaugojimas, priežiūra, genėjimas (s); 2. naujų želdinių įveisimas(n); 3. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss); 4. drėgnų vietų augalų gėlyno pasodinimas, informacinio stendo pastatymas (ša); 5. dendrologinės ekspozicijos įrengimas (d); 6. vandens telkinių aplinkos tvarkymas, biosalelių įrengimas (bs); 7. vaikų žaidimo ir sporto aikštelės įrengimas (vž); 8. sporto aikštelės įrengimas; 9. išskylų erdvės, poilsio vietų įrengimas (ei); 10. takų atnaujinimas (dn);	
11.	Rekreacinė teritorija prie Vilkmergėlės tvenkinio (Žiedo gatvėje)	6	P -2	1. naujų želdinių įveisimas(n); 2. esamų medžių priežiūra, genėjimas (s); 3. natūralioms pievoms artimų vejų įsėjimas (ss); 4. biosalėlės sukūrimas (ančių namelių pastatymas) (bs); 5. žaidimų, poilsio erdvės įrengimas (lt); 6. tako ir liepto į maudyklą kitame tvenkinio krante įrengimas, laiptų ir tako nuo gatvės rekonstrukcija (dp).	

12.	Kauno gatvės skveras	3	P-3	1. senų medžių išsaugojimas, priežiūra, genėjimas (s) 2. takų atnaujinimas ir naujų nutiesimas (dp); 3. vejų atnaujinimas, įsėjant žydinčių augalų (saulučių, baltųjų dobilų, gargždenių ir pan.) (va); 4. poilsio aikštelės įrengimas (lt);	
13.	Skveras Bažnyčios gatvėje	10	P-4	1. esamo medžio priežiūra, genėjimas (s); 2. naujų želdinių įveisimas – žydinčių krūmų (n) 3. vejos atnaujinimas (va) 4. pėsčiųjų tako atnaujinimas, dangos pagerinimas (dn); 5. daugiamečių gėlių gėlyno įrengimas (gt).	
14.	J. Krikštaponio skveras	11	P-5	1. esamų senų medžių išsaugojimas, priežiūra (s); 2. naujų želdinių įveisimas(n); 3. apsauginių želdinių įveisimas. Sodinami medžiai ar krūmai siekiant atitverti daugiabutį namą nuo skvero, pvz., baltasis gluosnis 'Tristis'(ni); 4. daugiamečių gėlių gėlynų įveisimas, pavasarinių svogūninių gėlių vejoje sodinimas (gt); 5. vejų atnaujinimas įsėjant žydinčius žolynus (saulutes, baltuosius dobilus, gargždenį) (va); 6. senos aikštės dangos išardymas, naujos klojimas (ds); 7. tako atnaujinimas (ds) 8. poilsio erdvės įrengimas (lt).	

15.	Skveras (bendro naudojimo teritorija) Vytauto gatvėje	14	P-6	1. naujų želdinių įveisimas; sodinami krūmai siekiant atriboti skverą nuo privačių namų kiemų (ni); 2. daugiamečių gėlių gėlyno įrengimas (gt); 3. esamų medžių priežiūra (s); 4. esamos vejos atnaujinimas, įsėjant neužmirštuolių (va).	
16.	Bendro naudojimo teritorija prie Vilniaus gatvės	18	P-7	1. esamų želdinių išsaugojimas (s); 2. naujų želdinių įveisimas(n); 3. poilsio aikštelės įrengimas (lt).	
17.	Žalioji jungtis nuo Gėlių gatvės link Šventosios upės	4	J-1	1. kraštovaizdžio formavimo kirtimais vaizdo atvėrimas į Šventosios upę (kf); 2. apžvalgos aikštelės suformavimas (ai); 3. pėsčiųjų tako link rekreacinės teritorijos prie Šventosios įrengimas (tako pakraščiai šienaujami kas 2 savaites) (dp); 4. invazinių augalų (uosialapių klevų) šalinimas(š); 5. didesnių medžių aplinkos tvarkymas, medžių atvėrimas, kraštovaizdžio akcentų išryškinimas (s) 6. poilsio infrastruktūros (suolų) įrengimas (lt)	

18.	Vilkmergėlės slėnis - žalioji jungtis Žemaičių gatvėje	7	J-2	1. gamtinės aplinkos išsaugojimas (bs); 2. pievinių vejų (natūralioms pievoms artimų vejų) įsėjimas (ss) 3. rekreacinio tako, liepto per upę įrengimas (dp) 4. Invazinių augalų šalinimas (š)	
19.	Vytauto gatvės atkarpa	12	G-1	1. naujų želdinių įveisimas(n); 2. daugiamečių gėlių sodinimas (gt)	
20.	Daugiabučių namų kiemai J. Basanavičiaus gatvėje	16	D-7	1. naujų želdinių įveisimas (n); 2. vaikų žaidimo aikštelės įrengimas (vž) 3. poilsio aikštelės įrengimas (lt) 4. dangų/takų atnaujinimas, automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas (dn)	

6 lentelė. Žalinimo plano tvarkymo priemonės

Priemonė	Indeksas	Reikalavimai ir/ar rekomendacijos įveisimui, įrengimui, priežiūrai
Žalioji infrastruktūra		
Želdiniai		
Naujų želdinių (medžių ir krūmų) įveisimas	n	Sodinamos vietinių ar seniesiems šio regiono parkams būdingos medžių ir krūmų rūšys, jų dekoratyvinės formos. Nauji želdiniai derinami prie aplinkoje vyraujančių želdinių ir miesto urbanistinės struktūros. Želdinius siūloma sodinti grupėmis, vengti linijinio užsodinimo, išskyrus sodinant prie šaligatvių ar formuojant alėją, bei siekiant želdiniams suteikti apsauginę funkciją (pvz prie automobilių stovėjimo aikštelių). Sunykę vertingi medžiai atsodinami ta pačia rūšimi. Rekomenduojama išlaikant kraštovaizdžio vientisumą teritorijos apsodinimui rinktis vienos dviejų rūšių medžius ar krūmus; Priemonė įgyvendinama kompleksiskai su vejų atnaujinimo, įsėjant žydinčius daugiamečius augalus vejose.
Naujų apsauginių želdinių įveisimas	ni	Formuojami linijiniai želdiniai ties automobilių stovėjimo aikštelėmis ar atskiriant viešąją erdvę nuo gyvenamosios zonos; Želdiniais atskiriama gyvenamoji zona nuo taršių objektų (gatvės, degalinės, pramonės objektų.)
Vertingų ir perspektyvių želdinių išsaugojimas	s	išsaugomi esami želdinius (negalima šalinti sveikų, gyvybingų, estetiniu ir ekologiniu požiūriu vertingų, perspektyvių želdinių, kurie nekelia fizinio pavojaus gyventojams, nepažeisti ligų ar kenkėjų – nekelia ligų židinių susidarymo pavojaus aplinkai); medžių - kraštovaizdžio akcentų ugdymas/atvėrimas.
Dendrologinio parko/ekspozicijos įkūrimas	d	Vasario 16-osios gatvės parke kuriama dendrologinė ekspozicija, tam pritaikomi parke augantys senieji medžiai, krūmai
Menkaverčių ar pažeistų želdinių, invazinių rūšių augalų šalinimas	š	Galima šalinti želdinius, kurie stelbia kitus medžius ar krūmus, kuriuos siekiama išsaugoti, eksponuoti. Šalinami invazinių rūšių augalai
Kraštovaizdžio formavimo kirtimų taikymas	kf	Gerinamas kraštovaizdžio estetiškas vaizdas, atveriamos panoramos, formuojamos atviros erdvės, priėjimai prie vandens telkinio: pjaunamos nendrės, retinami medžiai ir krūmai, kertamos atžalos, kiek tai neprieštarauja gamtinių vertybių išsaugojimo ir atkūrimo tikslams
Šlaitų tvirtinimas	št	Įveisiami želdiniai, kurie turi galias šaknų sistemas, būdingi natūralioms šlaitinėms augavietėms, pvz., gervuogė, varpiniai augalai ir kt.

		Vandens erozijai stabdyti gali būti įrengiami natūralaus grunto vandens nubėgimo latakai.
Esamos gamtinės aplinkos išsaugojimas, biologinės įvairovės salelių sukūrimas	bs	Saugoma esama žaliųjų jungčių gamtinė aplinka. Prie vandens telkinių, ar gamtinės aplinkos želdynuose paliekami medžiai virtuoliai (jei nekelia pavojaus žmonių sveikatai ir gyvybei), kuriami vabzdžių nameliai, iškeliami inkilai šikšnosparniams ir paukščiams.
<i>Vejos, pievos, gėlynai</i>		
Vejų atnaujinimas, įsėjant žydinčius daugiamečius augalus, kurie gerina dirvos struktūrą, pritraukia apdulkintojus.	va	Priemonė įgyvendinama kompleksiškai su naujų želdinių įveisimo priemone prie daugiabučių namų kvartalų. Vejoms atnaujinti tinka baltieji dobilai, gargždenis, saulutės, eraičinai, miglės, smilgos ir kt. Ankstyvą pavasarį žydinčios pievos vaizdą pagyvina įvairios svogūninės gėlės, kurių svogūnėliai padrikai sodinami atvertus velėną arba prieš sėjant žydinčią pievą. Šienaujama paliekant 10-12 cm vejų aukštį. Jei vejoje pasodintos svogūninės gėlės pirmą kartą šienaujama nurudavus/nunykus jų lapams. Reprezentatyvios vejų, vejų prie takų, poilsio, vaikų žaidimų, sporto aikštelių šienaujamos kas 10 -14 dienų.
Pievinų vejų (natūralioms pievoms artimų vejų) įsėjimas dideliuose atvirose bendro naudojimo želdynų plotuose	ss	Žydinti veja primena natūralią laukų pievą, kurioje kartu su varpinėmis bei ankštinėmis žolėmis auga ir gėlės. Žydinčia veja galima apželdinti šlaitus ir sunkiai pasiekiamas vietas sklype, kur mažiau vaikstoma, taip pat norint sukurti kaimiškos aplinkos pojūtį. Vejoms mišiniams parenkami tokie augalai, kurie žydės visą šiltąjį sezoną. Tokių vejų priežiūra minimali, jos atsparios mindžiojimui, nereikalauja papildomo laistymo. Pagerina bioįvairovės būklę urbanizuotoje aplinkoje. Šienaujama 2 - 3 kartus per sezoną, pirmą kartą šienaujama apie birželio 24 d. - liepos 1 d. Pasibaigus vegetacijos periodui žolė būtina nušienauti.
Esamų gėlynų tvarkymas ir naujų įrengimas, daugiamečių žydinčių gėlynų (palankių vabzdžiams apdulkintojams) įrengimas	gt	Sodinamos daugiamečių gėlės, kurias lanko vabzdžiai apdulkintojai, drugiai; gėlių rūšinė sudėtis parenkama atsižvelgiant į sodinimo vietą, dirvožemį, apšviestumą, drėgmę dirvoje. Kad augalai žydėtų viso sezono metu, ankstyvam žydėjimui rekomenduojama sodinti svogūninius žiedinius augalus.
Drėgnų vietų augalų ekspozicijos įrengimas	ša	Vasario 16-osios gatvės parke siūloma įrengti pelkinių augalų ekspoziciją. Sodinami vietinių rūšių drėgmę mėgstantys žoliniai augalai. Augalai parenkami, kad žydėtų visą sezoną - nuo ankstyvo pavasario iki rudens. Įrengiamas standas su augalų aprašymu. Tinkami augalai - pelkinė puriena, trilapis puplaiškis, geltonasis vilkdalgis, pelkinė vingiorykštė, paprastoji raudoklė, snapučiai,

		paprastasis burbulis, viksvos, miškinis skudutis, krūminis builis, švyliai, paupinis jonpaptis ir kt.
Poilsio infrastruktūra		
Iškylų vietos suformavimas / įrengimas	ei	Iškylų vietose įrengiami suolai, stalai, gultai ir pan. Gali būti įrengiamos lauko kepsninės, kita lauko pramogų infrastruktūra.
Pavėsinių ar pergolių įrengimas daugiabučių kiemuose ar parke, taikant vertikalų želdinimą	pž	Pavėsines ar pergoles rekomenduojama įrengti prie poilsio aikštelių, takų, kur reikalingas pavėsis, tačiau didelių medžių pasodinti negalima dėl inžinerinių tinklų išsidėstymo. Pavėsines ir pergoles siūloma želdinti daugiamečiais vijokliniais augalais - raganėmis, didžialapėmis kartuolėmis, triskiaučiu vynyčiu, kt.
Apžvalgos aikštelės su informacinėmis sistemomis įrengimas	ai	Apžvalgos aikštelės įrengiamos prie rekreacinių takų. Panoramai atverti gali būti taikomi kraštovaizdžio formavimo kirtimai. Aikštelės įrengiamos nenaudojant nelaidžių medžiagų. Rekomenduojama, kad aikštelės aplinka išliktų neurabanizuota.
Poilsio vietų aikštelių įrengimas	lt	Poilsio vietos ir aikštelės įrengiamos daugiabučių namų kvartalų bendro naudojimo želdynuose, parkuose, skveruose. Poilsio aikštelių įrenginiai turi būti pagaminti ir sumontuoti pagal techninius saugumo ir kokybės reikalavimus. Mažosios architektūros elementai turi būti vieningo stiliaus derėti, spalviškai. Rekomenduojama išlaikyti vieningą stilių visame kvartale, parke, kitame želdyne ar visame mieste
Sporto ar vaikų žaidimų aikštelių įrengimas	vž	Galioja tie patys reikalavimai ir rekomendacijos, kaip ir įrengiant poilsio vietų aikšteles. Vaikų žaidimo aikštelės įrengiamos vadovaujantis higienos normomis bei bendraisiais saugos sveikatos reikalavimais. Siekiant užtikrinti saugumą, vaikų žaidimo aikšteles tikslinga aptverti, iš dalies apželdinti, suformuojant atskirą ir saugią erdvę;
Susisiekimo infrastruktūra		
Pėsčiųjų, rekreacinių takų įrengimas parkuose, skveruose, daugiabučių kiemuose, bendro naudojimo žaliose erdvėse	dp	Rekomenduojama naudoti gamtinės kilmės medžiagas, t.y., sutankintą gruntą, akmenis, smulkios frakcijos skaldelę. Dangos tipas parenkamas želdynų tvarkymo ar kituose techniniuose projektuose. Parenkant dangą būtina įvertinti jos ilgaamžiškumą, estetiką bei priežiūros sudėtingumą. Infrastruktūra turi būti pritaikyta neįgaliųjų judėjimui;

Dangų įrengimas aikštėse ir skveruose	ds	Gali būti naudojamas betoninės medžiagos (trinkelės, plytelės, plokštės ir pan.). Danga parenkama želdyno tvarkymo ar techniniame projekte; parenkant dangą būtina įvertinti jos ilgaamžiškumą, estetiką bei priežiūros sudėtingumą. Infrastruktūra turi būti pritaikyta neįgaliųjų judėjimui;
dangų/takų atnaujinimas, privažiavimų, automobilių stovėjimo aikštelių dangos atnaujinimas mažinant nelaidžių dangų plotus	dn	Automobilių stovėjimo aikštelių įrengimas naudojant vandeniui laidžias dangas (pvz., korio trinkelės). Nedidinami vandeniui nelaidžių dangų plotai; planuojant keisti dangą vandeniui laidžia danga, korėtos trinkelės ir (ar) kitos vandeniui laidžios dangos gali būti naudojamos tik norint sutvirtinti paviršių esamoms transporto priemonių judėjimo ir stovėjimo vietoms, pėsčiųjų takams, jomis negalima ištiesai dengti aikščių ir (ar) želdynų plotų.
senos asfalto ar betono dangos išardymas	dd	Išardyta sena danga išvežama iš teritorijos, vieta išlyginama, užpilama augaliniu gruntu. Namatypse veitose pasodinami želdiniai.

4.1. Želdiniai, želdinių tvarkymas

Želdiniai įveisiami, tvarkomi, prižiūrimi vadovaujantis Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklėmis, Medžių ir krūmų, vandens telkinių, esančių želdynuose, priežiūros taisyklėmis, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais želdinių veisimą ir apsaugą.

Atsižvelgiant į Ukmergės miesto istoriškai susiklosčiusį kraštovaizdį, saugomas kultūros paveldo vertybes, miesto istorinę vertę, siūloma želdinius ir želdynus Ukmergės mieste formuoti iš vietinių ar seniesiems šio regiono parkams būdingų medžių ir krūmų rūšių. Svetimžemių rūšių želdiniai, išsiskiriantys savo forma ar lapų spalva turėtų būti sodinami tik pavieniui, didesnėse erdvėse, kaip akcentai, tačiau visi foniniai želdiniai formuojami iš medžių ir krūmų rūšių, artimų jau augančioms vietovėje rūšims. Istorinė aplinka turėtų dominuoti Ukmergės mieste, o tuo pačiu želdynuose. Parenkant medžių rūšis, galima rinktis miestų želdynams pritaikytas medžių formas, pvz., paprastojo klevo 'Columnare' f., mažalapės liepos 'Rancho f.', grauželinės gudobelės 'Paul's Scarlet' ar 'Carrierei' f. Ypač tiktų grauželinės gudobelės dekoratyvinės formos. Miestų ir parkų želdiniams tinkami krūmai, pvz., paprastasis putinas, juoduogis šėivamedis, forzitija, šiurkštusis radastas, lanksvos ir kt. Planuojant želdyną pagyventi spygliuočiais medžiais ir krūmais siūloma rinktis iš Lietuvos vietinių rūšių ir jų formų asortimento, pvz., paprastosios pušies, paprastosios eglės, europinio kukmedžio, europinio ir lenkinio maumedžio, paprastojo kadagio ir jų dekoratyvinių formų. Sodinant medžius ir krūmus būtina atsižvelgti į augalų suderinamumą pagal jų poreikius dirvožemiui, šviesai, drėgmei ir kt. Pavyzdžiui daug kur želdynuose galima stebėti kalninės pušies ir hortenzijų derinius, tačiau pagal savo fiziologinius poreikius šie augalai negali augti vienoje vietoje. Kalninė pušis šviesiamėgė, auga sasesnėse augavietėse, tuo tarpu hortenzijoms reikia dalinio pavėsio ir drėgmės. Medžių ir krūmų rūšių dekoratyvinių formų pavyzdžiai pateikiami 1 priede.

Teritorijos tvarkomos stengiantis išsaugoti esamus geros būklės želdinius. Žuvę ar blogos būklės medžiai ir krūmai, invazinės rūšys šalinami. Žuvę medžiai gali būti paliekami kuriant bioįvairovės saleles, tačiau tokie želdiniai turi nekelti pavojaus žmonių sveikatai ar gyvybei.

Laisvai augantys krūmai genimi, išpjaunant senas, nedekoratyvias, negyvybingas šakas. Medžiai – genimi, formuojant ar išlaikant esamą lają, šalinant džiūstančias šakas.

Atsodinant ar naujai įveisiant medžius gatvių želdiniuose svarbu pomedyje suformuoti atvirą plotą šaknų sistemai. Toks pomedžio plotas gali būti dengiamas grotelėmis, užsėjamas veja ar apsodinamas gėlėmis. Pasodinus jaunus medelius, pomedyje būtina naikinti piktžolės. Medžiai nuo mechaninių pažeidimų apatinėje liemens dalyje gali būti apsaugomi įrengiant apsaugines tvoreles ir tinklelius.

Pagrindiniai reikalavimai tvarkant daugiabučių namų želdinius ir želdynus yra :

- gretimos artimosios aplinkos įvertinimas istoriniu, dendrologiniu, urbanistiniu inžinerinės infrastruktūros ir kt. požiūriu;
- esamų želdinių ir jų būklės įvertinimas;
- esamų inžinerinių tinklų ir susisiekimo sistemos (takų, įvažiavimų, gatvių) įvertinimas;
- dirvožemio savybių vertinimas;
- hidrologinis vertinimas (esami vandens telkiniai ar atstumas iki jų);
- žemės paviršiaus aukščio vertinimas;
- atstumų iki esamų statinių ir pastatų įvertinimas.

Veisiant želdinius prie daugiabučių namų, labai svarbu atsižvelgti į jau esamus želdinius, atstumus iki esamų pastatų ir inžinerinių tinklų, kokia bus želdinio paskirtis - estetinė, rekreacinė (teikianti pavėsį), maskuojanti ir pan.

31 pav. Žydintys lanksvų krūmai pavasarį, Vilnius, nuotrauka autorių, 2018 m.

4.2. Vejos, pievos, gėlynai

Visose probleminėse teritorijose vejos, pievos ir/ar gėlynai sudaro apatinį želdyno ardą. Siūloma atnaujinti visas vejas įsėjant papildomai įvairiarūšių daugiamečių žolių. Neintensyviai naudojamuose plotuose sėjami vejos ir gėlių mišiniai žydinčiais pievais. Tokias pievas pakanka šienauti 1-2 kartus per metus. Prie vaikų žaidimų, poilsio, sporto aikštelių prie pėsčiųjų ar dviračių takų pievos

0,5-1 m atstumu šienaujamos intensyviau (kas 10-14 dienų). Parterinėse, reprezentacinėse parkų, skverų dalyse, vejos šienaujamos ir prižiūrimos pagal įsėtų žolių mišinių reikalavimus (32 pav.).

Daugiamečių gėlių gėlynus galima derinti su sumedėjusiais augalais siekiant išvengti monotoniškumo. Gėlynuose siūloma sodinti augalus, kuriuos lanko vabzdžiai apdulkintojai: snapučius, gojinius šalavijus, piliarožes, astilbes, bijūnus, didžiąsias baltagalves (ramunes), astrus, flioksus, rūtas, žvaigždūnes, eželiuoles, monardas kraujažoles, levandas, japonines plukes ir pan. Gėlynus galima pajvairinti varpinėmis žolėmis (33 pav.). Rūšis siūloma parinkti taip, kad žydėtų visą sezoną. Žydėjimo sezoną prailgina anksti pavasarį žydinčios svogūninės gėlės, krokai, narcizai, tulpės, česnakai, žydrės ir pan. Augalus galima derinti pagal spalvas, pvz., melsvų ir baltų atspalvių ar geltonų ir rausvų atspalvių. Taip pat gali būti įrengti ir vienmečių augalų gėlynai. Siūloma sodinti Lietuvos darželiams būdingas gėles, pvz., medetkas, žioveinius, kosmėjas ir pan. (34 pav.).

Visais atvejais tvarkant esamus ar veisiant naujus želdinius ir želdynus, rekomenduojama visų pirma parengti želdyno techninį projektą, kuriame būtų išspręsti visi su želdyno paskirtimi, įveisimu ir priežiūra susiję klausimai.

32 pav. Taikant šienavimo intensyvumą galima suformuoti takus, poilsio aikšteles tarp žydinčios pievos

33. pav. Daugiamečių gėlių gėlynas iš vabzdžių lankomų augalų rūšių

34 pav. Vienmečių gėlių gėlynas Rygos senamiestyje, nuotrauka autorių, 2017

4.3. Poilsio infrastruktūra

Ukmergės miesto žalinio plane poilsio infrastruktūra numatyta beveik visose prioritetingose teritorijose, išskyrus teritorijas, kuriose siūloma puoselėti esamą gamtinę aplinką. Poilsio infrastruktūrai priskiriamos vaikų žaidimo, sporto, poilsio aikštelės daugiabučių namų kiemuose bei bendro naudojimo želdynuose tokiuose, kaip Vasario 16-osios gatvės parkas, Kauno gatvės skveras ar J. Krikštaponio skveras, poilsio vietos prie Vilkmergėlės upės (36 pav.) bei kt.

Taip pat poilsio infrastruktūrai priskiriama suolų, šiukšliadėžių, pavėsinių, pergolių įrengimas teritorijose.

Pavėsines ir pergoles siūloma apželdinti, taip papildant vertikalių želdinių kiekį teritorijoje, ten kur nėra galimybės sodinti medžių. Tai aktualu daugiabučių namų kiemuose, kur gausu požeminių inžinerinių tinklų.

Prie poilsio infrastruktūros priskiriamas ir iškylų erdvės įrengimas. Ją siūloma įrengti Vasario 16-osios gatvės parke. Siekiant mažinti žolinės dangos mindžiojimą, poilsio/iškylos vietoje galima paaukštinti gultus. Tokioje vietoje patogų įsikurti esant šaltesnei ar drėgnesnei žemei (35,36 pav.).

35 pav. Pergolių, pavėsinių, iškylų vietų, lauko baldų analogų pavyzdžiai

36 pav. Poilsio vietų prie vandens telkinio analogas, Švedija, Malmė

Vaikų žaidimų aikštelės. Nagrinėjamose teritorijose planuojamoms naujoms ir atnaujinamoms esamoms vaikų žaidimų aikštelėms taikomi higienos normos 131:2023 „Vaikų žaidimų aikštelės ir patalpos. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. V-1208. Vaikų žaidimų aikštelių gamtinėje aplinkoje pavyzdžiai pateikiami 37, 38 pav.

37 pav. Vaikų žaidimų aikštelių gamtinėje aplinkoje pavyzdžiai

38 pav. Nesudėtingos konstrukcijos lieptas ir poilsio - žaidimų vieta, takai galėtų būti įrengti rekreacinėje teritorijoje prie Vilkmergėlės tvenkinio

4.4. Susisiekimo infrastruktūra

Susisiekimo infrastruktūrai atnaujinti žalinimo plane siūloma keisti ir atnaujinti automobilių stovėjimo aikštelių dangą, pritaikant vandeniui laidžias medžiagas.

Automobilių stovėjimo aikštelės daugiabučių gyvenamųjų namų kiemuose. Automobilių stovėjimo aikštelių ir privažiavimo prie jų kelių projektavimo, įrengimo ir priežiūros reikalavimai išdėstyti STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. D1-533.

Reikalavimai automobilių stovėjimo aikštelių ir privažiavimo prie jų kelių dangoms nurodyti „Automobilių kelių standartizuotų dangų konstrukcijų projektavimo taisyklėse KPT SDK 19“, patvirtintose 2019 m. sausio 25 d. Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-16.

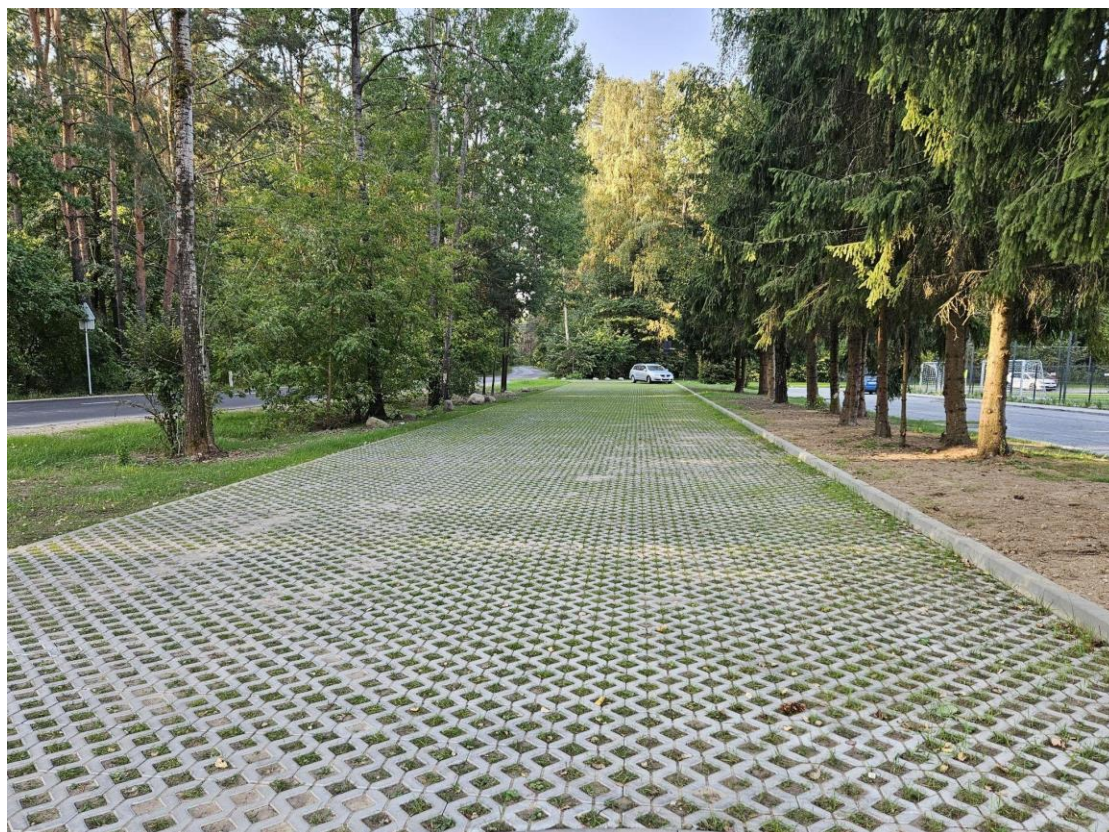
Dangų tipai pagal gebėjimą sugerti, praleisti paviršinį vandenį ir kitas savybes pateikti Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame 2007 m. balandžio 2 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-193.

39 pav. Korinė danga automobiliams. Šaltinis: Vilniaus miesto savivaldybės nuotrauka "<https://madeinvilnius.lt/>"

Betoninių trinkelų korinės aikštelės yra tvarus būdas pritaikyti senus daugiabučių kiemus pasikeitusiems gyventojų poreikiams (39 pav.). Atnaujinant aikšteles siūloma remontuoti susidėvėjusias asfalto ir šaligatvių dangas ir bortus. Korinė danga siūloma išvažinėiose kiemų vietose. Korio dangos priskiriamos prie kietų, vandeniui laidžių dangų (toliau – L tipo).

Betono trinkelų korio danga su augalinio sluoksnio užpildu ir pasėta trypimui atsparia veja suteikia automobilių stovėjimo aikštei ne tik gebėjimą sugerti paviršinį vandenį, bet ir technogeninį objektą paverčia derančiu prie gamtinės aplinkos (40 pav.).

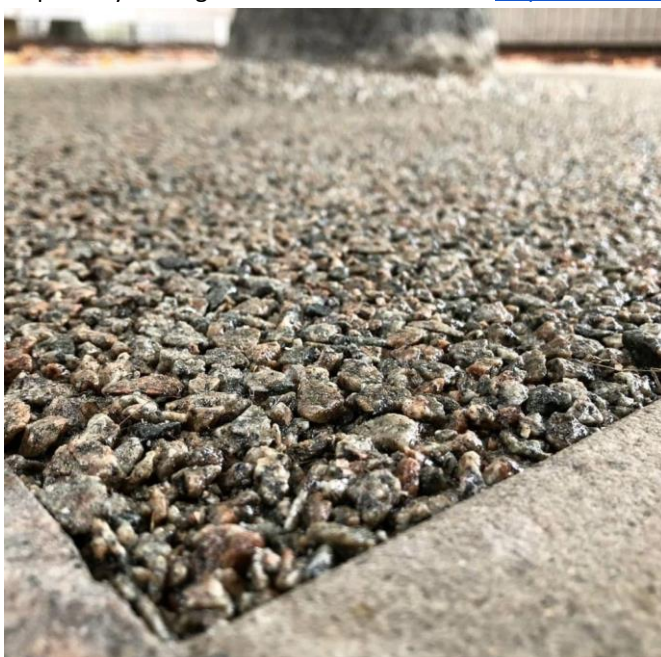

40 pav. Betono trinkelų korio danga su augalinio sluoksnio užpildu ir pasėta trypimui atsparia veja automobilių stovėjimo aikštelėje šalia futbolo stadiono Bukčių gatvėje, Vilniuje. Nuotrauka autorių, 2024

Alternatyvos betono trinkelų korio dangai, gerai praleidžiančios paviršinį vandenį ir tinkamos automobilių aikštei, yra žvyro ir surištos skaldos dangos (41, 42 pav.).

41 pav. Žvyro danga automobiliams. Šaltinis "<https://manonamai.lt/>"

42 pav. Surištos skaldos danga automobiliams. Šaltinis "<https://blogas.betonomozaika.lt/>"

Pėsčiųjų ir dviračių takai. Pėsčiųjų ir dviračių takų projektavimo, įrengimo ir priežiūros reikalavimai išdėstyti STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. D1-533.

Dangos pėsčiųjų ir dviračių takams parenkamos vadovaujantis „Pėsčiųjų ir dviračių takų projektavimo rekomendacijomis R PDTP 12“, patvirtintomis Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2012 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. V-294.

Nagrinėjamose teritorijose planuojami nauji ir remontuojami esami ne magistraliniai, o vietinio susisiekimo kvartalų, parkų, skverų ir aikščių viduje pėsčiųjų ir dviračių takai, jų atkarpos.

Dviračių tako dangą turi būti lygi: asfalto arba betono. Dviračių takų atkarpos virš požeminių komunikacijų gali būti iš betono trinkelio. Dviračių takų dangos priskiriamos prie kietų, vandeniui nelaidžių dangų (toliau – NL tipo).

Šaligatviai įrengiami iš šaligatvių plytelių ir grindinio trinkelio. Pėsčiųjų eismui skirtų šaligatvių bei takų dangą turi būti lygi ir neslidi. Pėsčiųjų takų dangos įrengiamos daugiabučių gyvenamųjų namų prieigose, ties įėjimais į laiptines, aplink automobilių stovėjimo vietas. Vedančias link magistralinių pėsčiųjų takų, numatomos kietos, vandeniui nelaidžios dangos (NL tipo).

Kiti vietinio susisiekimo (daugiabučių gyvenamųjų namų kiemų, parkų, skverų ir pan.) takai, esant poreikiui, gali būti įrengti su kietomis, vandeniui laidžiomis dangomis (L tipo) (betono arba akmens atsijų).

Atnaujinant dviračių ir pėsčiųjų takus, siūloma pakeisti susidėvėjusius gatvių ir šaligatvių bortus.

Susisiekimo sistemų pritaikymas neįgaliesiems. Neįgaliesiems pritaikytos automobilių stovėjimo vietos ir takai nuo jų iki pastato, kiti pėsčiųjų takai, aikščių, parkų ir kitų viešųjų erdvių takai turi būti įrengiami vadovaujantis Tarptautinio standarto ISO 21542:2011 „Pastatų statyba. Užstatytos aplinkos prieinamumas ir naudojamumas“ 7, 8 ir 9 skyrių ir STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. D1-653.

Pėsčiųjų susisiekimo tinklas ir visi jo elementai turi būti suprojektuoti ir įrengti taip, kad nesukeltų kliūčių negali turintiems žmonėms.

Pėsčiųjų takų, aikščių, parkų ir kitų viešųjų erdvių takų paviršius turi būti tvirtas, neklampus, stabilus, neslidus sudrėkus, ant jo neturi kauptis lietaus vanduo. Bet kokie nelygumai, iškilumai ar įdubos tako paviršiuje neturi viršyti 5 mm, matuojant vertikaliai nuo aukščiausio iki žemiausio tako paviršiaus taško (šis reikalavimas netaikomas trinkelio dangų ir plokščių dangų siūlėms).

Dangos, pritaikytos neįgaliesiems, priskiriamos prie kietų, vandeniui nelaidžių dangų (NL tipo).

B. GRAFINĖ DALIS

- 1. Žaliosios infrastruktūros poreikio analitinės schemos brėžinys M 1:500 – 1:2000**
- 2. Prioritetinių teritorijų esamos būklės analizės tyrimų išvadų brėžiniai M 1:2000**

C. PRIEDAI

1 priedas. Rekomenduojamų sodinti medžių ir krūmų dekoratyvinių formų pavyzdžiai

2 priedas. Daugiamečių gėlių kompozicijų palankių vabzdžiams apdulkintojams pavyzdžiai

3 priedas. Pelkėtų (drėgnų) vietų augalų pavyzdžiai